

วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ISSN 2586-9086 ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 [มกราคม - มิถุนายน 2561]

**วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**
ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทัศนะทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 2. เพื่อเป็นแหล่งในการนำเสนอผลงานวิจัย บทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ที่ปรึกษา**

รศ.ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยากกร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน

กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ต.โพธิ์ อ.เมือง

จ.ศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 097-0404357 โทรสาร 0-4564-3607

<http://huso.sskru.ac.th/main2014/>

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ
วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม
บรรณาธิการ

ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุธิศักดิ์ ปลอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุรียฉาย สุคันธรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.อุษา กลมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อาจารย์สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ยุพิน ประทุมมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อาจารย์พัฒนิตา นันทะกาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อาจารย์พรชนก ขาติขำนิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อาจารย์รัตต์บุญญ ศีลาบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

อาจารย์อินทรา ศักดิ์เมียนแก้ว

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาไทย

อาจารย์ยุภาพร วิวัฒน์พัฒนกุล

อาจารย์กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ

อาจารย์ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน

นายตรัยเทพ ศรีสุข

ฝ่ายประสานงาน

นางนิลวรรณ จันทา

นางสาวนงนุช แสงพุกษ์

นางสาวปวีศา แดงงาม

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์โพธิ์พงศ์ ฉัตรนันทภรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพียรชอบ

ศาสตราจารย์ สุวิทย์ อิศาศวัต

รองศาสตราจารย์ ดร.อจฉรา ภาณุรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล

รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ่นแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ศีลาบุตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 2 ฉบับที่ 1 หลังจากที่เราได้ทำงานมา 1 ปี ก็พบเจอทั้งข้อติชม ให้กำลังใจ รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการของเรา ทีมงานขอกราบขอบพระคุณทุกเสียงสะท้อน ที่ได้ติชมกันมาจนครบ

วารสารฉบับนี้ เราก้าวเข้าสู่ปีที่ 2 แล้ว ได้มีการปรับเปลี่ยนหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น อย่างแรกคือการปรับเปลี่ยนกองบรรณาธิการ โดยการเชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จากมหาวิทยาลัยต่างๆ มาร่วมทำงานเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพของวารสาร และเป็นการเปิดรับมุมมองใหม่ๆ การเพิ่มจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการอ่านบทความเพื่อความหลากหลาย และสอดคล้องกับสาขาวิชาของบทความมากขึ้น ทางกองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแก่วารสารวิชาการของเรา ตลอดจนการตัดบางสิ่งบางอย่างที่ไม่จำเป็น และเพิ่มสิ่งที่เป็นประโยชน์เข้ามาเพื่อให้วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้มีความเป็นวิชาการ มีคุณภาพ น่าอ่าน และเป็นประโยชน์ให้ความรู้แก่ทุกท่านด้วย

ฉบับนี้เราก็ยังคงมีบทความจำนวน 8 บทความเช่นเคย โดยทั้ง 8 บทความนี้ล้วนเป็นบทความวิจัย ที่น่าสนใจทั้งสิ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้แก่ บทความการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาทิวทัศน์ การสร้างสรรค์ภูมิศิลป์กับความสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม บทความการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ บทความการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ บทความแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งได้นำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นนักศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถรับใช้สังคมและประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังมีบทความวิจัย ด้านชาติพันธุ์ที่น่าสนใจอีกจำนวน 3 บทความ ได้แก่ บทความสัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา บทความภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา และบทความอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนด้วยวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งล้วนแล้วแต่น่าสนใจและให้ความรู้แก่ผู้อ่านทั้งสิ้น

ท้ายสุด กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้มีส่วนสนับสนุนวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษทุกท่าน ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ ผู้ส่งบทความ ตลอดจนผู้อ่านทุกท่าน หากมีข้อติชมเพื่อสร้างกำลังใจหรือการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น ทางกองบรรณาธิการก็พร้อมรับด้วยความยินดี

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
อนันต์ศักดิ์ พวงอก.....	7
การสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาทิวทัศน์ การสร้างสรรค์ภูมิศิลป์กับความสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม	
ธวัชชัย หอมทอง.....	23
แนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนา ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
เสถียร สีสั่น.....	35
การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
จุฑาสินี ชนะศึก.....	48
การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่1 คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
ยุภาพร วิวัฒน์พัฒนกุล.....	61
สัทธิวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา	
ณัฐนันท์ ภูเบศพินธคุปต์.....	78
ภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทยและ ราชอาณาจักรกัมพูชา	
ลักษณะพิศ จิตหนักแน่น.....	99
อัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนด้วยวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในราช อาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	
สนองวิชญ์ ภูวันทมาตย์.....	115

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
The Information Literacy Skills Development of Sisaket
Rajabhat University Undergraduate Students

อนันศักดิ์ พวงอก*
Anansak Phuangok

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11,562 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอ้างอิงตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่มโดยเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบการวัดระดับการรู้สารสนเทศ จำนวน 35 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า สภาพทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจากการตอบแบบทดสอบ พบว่า นักศึกษาทำคะแนนเฉลี่ยได้ 14.07 อยู่ในระดับต่ำ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 16.69 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 16.10 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ย 14.07 อยู่ในระดับต่ำ

แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากการสนทนากลุ่มได้แนวทางในการพัฒนา 7 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาการสืบค้นสารสนเทศ ควรจะเน้นให้เกิดการปฏิบัติมากกว่าการเรียนในภาคทฤษฎี 2) อาจารย์ต้องเน้นการ

*อาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สอนในชั้นเรียน และปรับขนาดของห้องเรียนให้เล็กลง 3) มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายให้นักศึกษามีการเรียนรู้ผ่านการใช้ห้องสมุดให้นักศึกษาได้ซึมซับกับการเรียนโดยอาศัยห้องสมุดเป็นฐาน ควรมีการอบรมทักษะการสืบค้นสารสนเทศให้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และผู้ที่สนใจตลอดเวลาที่นักศึกษาต้องการ 4) ควรเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ นักศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ 5) อาจารย์ผู้สอนต้องเน้นให้นักศึกษาเข้าใจและตระหนักว่าสารสนเทศที่น่าเชื่อถือมาจากแหล่งใดบ้าง โดยสอนให้นักศึกษารู้จักการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และไตร่ตรองในการใช้สารสนเทศ นอกจากจะสอนให้รู้แล้วต้องสอนให้นักศึกษาใช้สารสนเทศให้เป็นและใช้อย่างถูกต้องด้วย 6) อาจารย์ผู้สอนควรจะสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ้างอิงฝึกให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติในการจัดทำรายงาน การเขียนบรรณานุกรมอย่างเข้มงวด 7) อาจารย์ควรเข้มงวดกับการนำเสนอสารสนเทศให้มีความถูกต้อง มีการอ้างอิงที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักการเขียนรายงานเชิงวิชาการ

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Abstract

This research aimed to 1) study the undergraduate students' information literacy skills. 2) study the information literacy skills development of Sisaket Rajabhat University undergraduate students. The population used in this research was 11,562 Undergraduate students of academic year 2017. Research samples cites the sample tables of Krejciec and Morgan, a sample of 375 were randomly sampled. Target audience in focus group used a selective approach. The instruments used in this study were 35 items of knowledge test. Statistics used in data analysis were frequency, percentage and mean. The results of the study revealed that :

The information literacy skills of the students were found that the average score was 14.07 at the low level. Students in the Faculty of

Humanities and Social Sciences had the highest average score of 16.69. When classified by year, it was found that 4th year students had the highest average score of 16.10. When classified according to the learning experience of information literacy, it was found that students with learning experience in information literacy had an average score of 14.07 at a low level.

Guidelines for developing information literacy skills of undergraduate students Sisaket Rajabhat University from focus group method were 7 approaches as follows: 1) curriculum in the course of information retrieval should emphasize students to practice more than study in theory. 2) Teachers had to focus on teaching in the classroom and adjust to smaller classroom. 3) The university should have a policy to educate students through the use of libraries, therefore students were absorbed in learning by using the library as a base. Information should be provided to students in the first year and those who are interested all the time they need. 4) Should enhance English skills for students, which is an important factor in online information retrieval. 5) The instructors must focus on students to understand and recognize that the credible source of information by teaching students to think, analyze, synthesize and reflect on the use of information. 6) Teachers should teach the learners to be aware of the importance of referencing , take action strictly in writing academic report and bibliography. 7) Teachers should be strict about presenting accurate information, clear reference and accurate according to academic report writing.

Keyword: Information Literacy, Information Literacy Development, Sisaket Rajabhat University

บทนำ

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียน นักศึกษา ประชาชน และบุคคลวัยทำงานโดยทั่วไปเพื่อให้ สามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การรู้สารสนเทศถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการศึกษาทุกระดับและทุกสาขาวิชาชีพ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และทรัพยากรสารสนเทศ มีมากมาย และหลากหลาย ทำให้ผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศและเกิดความยุ่งยากในการค้นหาสารสนเทศที่มีอยู่หลายรูปแบบและหลายแหล่ง ทั้งในรูปสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การรู้สารสนเทศนั้นเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมปัจจุบันในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษา ด้านความคิด ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552, น.1) ด้วยเหตุนี้การรู้สารสนเทศจึงเป็นคุณสมบัติและทักษะขั้นพื้นฐานที่จะกำหนดได้ว่าบุคคลจะประสบความสำเร็จในการศึกษาหรือการทำงานมากน้อยเพียงใด

จากความสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศดังกล่าว สอดคล้องกับคุณลักษณะของมนุษย์ในยุคปัจจุบันที่เป็นสังคมภูมิปัญญา ผู้ที่เข้าถึงสารสนเทศและเทคโนโลยีจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบในการทำงานและกลายเป็นผู้กุมอำนาจในทุก ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามมีหลายท่านที่ทำการศึกษาศาสตร์การรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับ อุดมศึกษา ได้แก่ สัจจารีย์ ศิริชัย (2552) ได้ทำการศึกษาศาสตร์การพัฒนาทักษะการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในด้านความพอเพียงของจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในสถาบัน และการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษามยุรี ลาวีลาศ, (2553, น.52) ได้ทำการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ พบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อทำการวัดค่าระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาแล้วส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.3) มีค่าคะแนนเพียง 12.01-24 และยังมีนักศึกษา ร้อยละ 1.0 ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำมากโดยมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 1-12 คะแนน อังคณา แวขอเหาะ และ สุชาติพิทย์ เกียรติวานิช, (2553, น.53-59) ได้ทำการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ มีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการเรียนในรายวิชาดังกล่าวจะมีทักษะหรือค่าคะแนนที่สูงกว่า นั่นหมายความว่า การเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศที่มากขึ้น นอกจากนั้น วิชาส ภาวิพันธ์, (2553, น.79) ได้ทำการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมคือนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจะมีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาค ในส่วนของการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น รัตน์ะ อินจ้อย, (2556, น.51) ได้ทำการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.10) มีทักษะการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และมีนักศึกษาถึงร้อยละ 36.97 ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เปิดสอนในระดับปริญญาตรีเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2542 มีนักศึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีไปแล้วเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และการสืบค้นสารสนเทศ ซึ่งเป็นเพียงรายวิชาเดียวจากหลักสูตรในรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) ที่นักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และเนื้อหาภาษาไทยด้วย ดังนั้น นักศึกษาจึงได้เรียนเกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศน้อยมาก ไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 การประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาเพียงระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และแนวทางการพัฒนาทักษะรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นบุคคลที่มีทักษะด้านการรู้สารสนเทศเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพ ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา การวิจัยนี้จะศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศ และแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ตามทฤษฎี 7 เสาหินของการรู้สารสนเทศ (The SCONUL 7 Pillars Model of Information Literacy) ประกอบด้วย 1. การระบุความต้องการสารสนเทศ (Recognize Information Needs) 2. การกำหนดขอบเขตสารสนเทศ (Distinguish Ways of Addressing Gap) 3. การสร้างกลยุทธ์เพื่อระบุสารสนเทศ (Construct Strategies for Locating) 4. การระบุแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึง (Locate and Access) 5. การเปรียบเทียบและการประเมิน (Compare and Evaluate) 6. การจัดระบบ การประยุกต์ใช้ และการสื่อสาร (Organize, Apply, and Communicate) 7. การสังเคราะห์และการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ (Synthesize and Create) ด้านสถานที่ การวิจัยนี้จะดำเนินการวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้จะศึกษากับนักศึกษา ข้าราชการระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11,562 คน เท่านั้น ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยอ้างอิงตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนวิชาการรู้สารสนเทศ จำนวน 4 คน 2) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 3 คน และ 3) นักศึกษาจำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) มีทั้งสิ้น 2 ขั้นตอนหลักๆ คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

(Qualitative Method) ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11,562 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.607) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบทดสอบให้แก่กลุ่มตัวอย่างตามชั้นเรียนต่างๆ และห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2560 รวมทั้งสิ้น 375 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการ สนทนากลุ่มนี้ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนด้านการรู้สารสนเทศ สังกัดสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 4 คน 2) ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด สังกัดกลุ่มงานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 3 คน 3) นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 คณะศิลปศาสตร์

และวิทยาศาสตร์ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 18.13 และคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 ตามลำดับ เมื่อแยกตามชั้นปี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 27.47 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 15 คน ร้อยละ 4.00 ตามลำดับ เมื่อแยกตามประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศพบว่า มีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. สภาพทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจากการตอบแบบทดสอบ จำนวน 35 ข้อ พบว่า นักศึกษาทำคะแนนเฉลี่ยได้ 14.07 อยู่ในระดับต่ำ นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 16.69 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 15.27 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชีมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 11.68 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 16.10 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย 15.45 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 11.65 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศพบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 14.07 อยู่ในระดับต่ำ

3. สภาพทักษะการรู้สารสนเทศแยกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการระบุความต้องการสารสนเทศ (Recognize Information Needs) นักศึกษามีสภาพทักษะการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.52 2) ด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ (Distinguish Ways of Addressing Gap) นักศึกษามีสภาพทักษะการรู้สารสนเทศคะแนนเฉลี่ย 1.81 อยู่ในระดับต่ำ 3) ด้านการสร้างกลยุทธ์เพื่อระบุสารสนเทศ (Construct Strategies for Locating) นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศคะแนนเฉลี่ย 2.12 อยู่ในระดับปานกลาง 4) ด้านการระบุแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึง

(Locate and Access) นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 2.36 อยู่ในระดับปานกลาง 5) ด้านการเปรียบเทียบและการประเมิน (Compare and Evaluate) นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 2.18 อยู่ในระดับปานกลาง 6) ด้านการจัดระบบ การประยุกต์ใช้ และการสื่อสาร (Organize, Apply, and Communicate) นักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 2.41 อยู่ในระดับปานกลาง และ 7) ด้านการสังเคราะห์และการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ (Synthesize and Create) นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 2.28 อยู่ในระดับปานกลาง

4. แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากการสนทนากลุ่ม ได้แนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 7 แนวทาง ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการระบุความต้องการสารสนเทศ แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาการสืบค้นสารสนเทศ ควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี ให้นักศึกษามองเห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุด มีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทางมากขึ้น ถึงแม้ห้องสมุดจะมีการอบรมการใช้ห้องสมุดให้นักศึกษาแต่ยังไม่เพียงพอ ต้องมีความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการชี้ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเข้าใช้ห้องสมุด นอกจากนี้นักศึกษายังสามารถเข้าถึงห้องสมุดได้จากทุกแหล่งด้วยความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากยุคปัจจุบันนักศึกษาจะใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าอ่านหนังสือ ดังนั้น การที่จะให้คิดถึงห้องสมุดก่อนเป็นอันดับแรกห้องสมุดต้องอยู่รอบๆ ตัวของนักศึกษา

4.2 ด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ต้องเน้นการสอนในชั้นเรียน และปรับขนาดของห้องเรียนให้เล็กลง เนื่องจากห้องเรียนขนาดใหญ่อาจารย์ไม่สามารถสอนให้นักศึกษาเข้าใจได้อย่างทั่วถึง ควรมีการส่งเสริมเกร็ดความรู้เล็กๆ น้อยๆ ขึ้นบนออนไลน์เพื่อให้นักศึกษาได้อ่านอย่างไม่เป็นทางการก็จะดีมาก ห้องสมุดควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาที่เป็นผู้ใช้บริการอยู่ตลอด อาจเป็นลักษณะของการเล่นเกม ตอบคำถาม เผยแพร่ความรู้ เป็นต้น และที่สำคัญคือควรเพิ่มคลินิกเพื่อการสืบค้นสารสนเทศ และบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าให้นักศึกษา

4.3 ด้านการสร้างกลยุทธ์เพื่อระบุงานสนเทศ แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายให้นักศึกษามีการเรียนรู้ผ่านการใช้ห้องสมุด ให้นักศึกษาได้ซึมซับกับการเรียนโดยอาศัยห้องสมุดเป็นฐาน ควรมีการอบรมทักษะการสืบค้นสารสนเทศให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และผู้ที่สนใจตลอดเวลาที่นักศึกษาต้องการ

4.4 ด้านการระบุแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึง แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ วิชาการสืบค้นสารสนเทศมีเวลาสอนน้อยมาก เนื่องจากเป็นวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป และต้องแบ่งครึ่งกับภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นไปได้ยากมากที่จะสอนนักศึกษาทุกคนให้เข้าใจถึงการระบุแหล่งสารสนเทศที่ตนต้องการได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนั้นนักศึกษายังมีปัญหาในเรื่องของภาษาเนื่องจากฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะของนักศึกษาในส่วนนี้คือต้องเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษให้นักศึกษา และปรับขนาดของห้องเรียนให้เล็กลงด้วยเพื่อให้อาจารย์สอนได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง

4.5 ด้านการเปรียบเทียบและการประเมิน แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนต้องเน้นให้นักศึกษาเข้าใจและตระหนักว่าสารสนเทศที่น่าเชื่อถือมาจากแหล่งใดบ้าง โดยสอนให้นักศึกษารู้จักการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และไตร่ตรองในการใช้สารสนเทศ นอกจากจะสอนให้รู้แล้ว ต้องสอนให้นักศึกษาใช้สารสนเทศให้เป็นและใช้ได้อย่างถูกต้องด้วย

4.6 ด้านการจัดระบบ การประยุกต์ใช้ และการสื่อสาร แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ้างอิง และมีการให้คะแนนในการให้ข้อมูลในการอ้างอิง โดยฝึกให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติในการจัดทำรายงาน การเขียนบรรณานุกรมอย่างถูกต้อง

4.7 ด้านการสังเคราะห์และการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ควรให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนรายงานเชิงวิชาการเป็นรายบุคคลมากกว่าการให้ทำงานกลุ่มและอาจารย์ควรนำเสนอสารสนเทศให้ถูกต้อง มีการอ้างอิงที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักการเขียนรายงานเชิงวิชาการตามรูปแบบคู่มือการเขียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิจารณ์และสรุปผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนที่มีชั่วโมงเรียนค่อนข้างน้อย ส่งผลให้ความเข้าใจของนักศึกษาต่อการรู้สารสนเทศยังไม่ดีพอ และสภาพปัจจุบันที่นักศึกษาเข้าใช้บริการห้องสมุดเป็นจำนวนน้อยลง ส่งผลให้ทักษะการสืบค้นและการอ่านเพื่อค้นคว้าประกอบการทำรายงานยังไม่ดีพอ เมื่อจำแนกเป็น รายคณะ มีนักศึกษาจากเพียง 2 คณะเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ ส่วนนักศึกษาที่เหลืออีก 3 คณะ ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง และคณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปได้ว่านักศึกษาจาก 2 คณะที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลางนั้นเป็นนักศึกษาที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์ มีการสื่อสารและเข้าใจกระบวนการในการค้นคว้าและนำเสนอสารสนเทศมากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อมองในภาพรวมยังถือว่านักศึกษาทำคะแนนได้ค่อนข้างน้อย คือ 14.07 จากคะแนนเต็ม 35 แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังไม่เข้าใจกระบวนการ วิธีการ หรือการนำเสนอสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ได้ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาดา เจริญกัก, (2547, น.66-68) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผลปรากฏว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของ อังคณา แวซอเหาะ และ สุรชาติพย์ เกียรติวานิช, (2553, น.53-55) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งผลก็ปรากฏว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนะ อินจ้อย, (2553, น. 49-51) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ซึ่งผลก็ปรากฏว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผลการวิจัยส่วนใหญ่

ที่เกี่ยวข้องกับระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อจำแนกตาม ชั้นปี ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีระดับการรู้สารสนเทศน้อยที่สุด อาจจะเป็นเพราะประสบการณ์ในการเรียนในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่สูงกว่ามีมากกว่า ซึ่งการค้นคว้า การเขียนรายงาน หรือการวิจัยเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการศึกษามากกว่าเมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาตา เจริญก๊ก, (2547, น.66-68) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผลการวิจัยของ สุพิศ ศิริรัตน์, (2554, น.74-75) ที่ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ก็พบผลการวิจัยเช่นเดียวกันว่านักศึกษาชั้นปีที่สูงกว่ามีระดับการรู้สารสนเทศที่สูงกว่านักศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่พบดังกล่าวมีความแตกต่างจากผลการวิจัยของ พัฒนพร เทียมเมือง, (2554, น.87-93) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ ที่พบว่านักศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีทักษะการรู้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน 3 แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. จากผลการวิจัยโดยมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นอาจารย์ผู้สอนการเรียนรู้สารสนเทศ บรรณารักษ์ และนักศึกษา ได้ผลการวิจัยว่า ปัญหาหลักๆ ของการได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างต่ำของนักศึกษาเกิดจากหลักสูตรการเรียนการสอนในห้องเรียน การไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาจึงต้องเริ่มที่ตัวหลักสูตรการเรียนการสอนการเรียนรู้สารสนเทศก่อนเป็นอันดับแรก ควรจะเน้นให้เกิดการปฏิบัติมากกว่าการเรียนในภาคทฤษฎีให้นักศึกษามองเห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุด มีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทางมากขึ้น ถึงแม้ห้องสมุดจะมีการอบรมการใช้ห้องสมุดให้แก่นักศึกษาแต่ยังไม่เพียงพอ ต้องมีความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการชี้ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเข้าใช้ห้องสมุด นอกจากนั้นนักศึกษายังควรสามารถเข้าถึงห้องสมุดได้จากทุกแหล่งด้วยความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากยุคปัจจุบันนักศึกษาจะใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าอ่านหนังสือ ดังนั้น การที่จะให้คิดถึง

ห้องสมุดก่อนเป็นอันดับแรกห้องสมุดจะต้องอยู่รอบๆ ตัวของนักศึกษา นอกจากนั้น ควรจะปรับขนาดของห้องเรียนให้เล็กลง เนื่องจากห้องเรียนขนาดใหญ่อาจารย์ไม่สามารถสอนให้นักศึกษาเข้าใจได้อย่างทั่วถึง มหาวิทยาลัยเองก็ควรที่จะมีนโยบายให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านห้องสมุด หมายความว่าอาจารย์ผู้สอนทุกรายวิชาควรที่จะเน้นให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาองค์ความรู้ผ่านห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในเพื่อประกอบการเรียน การสอน การทำรายงานมากกว่าที่จะให้นักศึกษาสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งนักศึกษาไม่สามารถประเมินความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับว่ามีความน่าเชื่อถือมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ นักศึกษาก็ได้ชี้แจงว่าการค้นคว้าข้อมูลในอินเทอร์เน็ตนั้นมีความสะดวกรวดเร็วกว่า ในขณะที่การเดินทางไปห้องสมุดค่อนข้างจะยุ่งยาก นี่คือเรื่องที่สำคัญที่ห้องสมุดจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ตัวเองผ่านการรับรู้ของนักศึกษา โดยมีอาจารย์ผู้สอนในทุกรายวิชาคอยส่งเสริมสนับสนุน ต้องไม่ผลักระยะให้แก่อาจารย์ผู้สอนการสืบค้นสารสนเทศแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนั้น นักศึกษายังไม่เห็นความสำคัญของการอ้างอิงสารสนเทศที่นำมาเขียนรายงานอีกด้วย ในเรื่องนี้อาจารย์ผู้สอนการสืบค้นสารสนเทศจะต้องเป็นผู้ทำความเข้าใจกับนักศึกษาอย่างถ่องแท้ว่า การคัดลอกงานของผู้อื่นมีความผิดร้ายแรงเพียงใด และไม่ควรตรวจงานหรือให้คะแนนนักศึกษาที่ไม่อ้างอิงสารสนเทศที่ตนเองนำมาประกอบการเขียนรายงานด้วย การฝึกการเขียนรายงานเชิงวิชาการควรจะให้นักศึกษาทำเป็นงานเดี่ยว แทนการทำงานเป็นกลุ่ม เนื่องจากมีนักศึกษาบางคนที่ไม่ยอมทำเอง จึงไม่เข้าใจขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติในการเขียนรายงาน การอ้างอิง และการเขียนบรรณานุกรม ดังนั้น การที่จะพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษานั้น ควรที่จะปรับปรุงทั้งระบบเริ่มตั้งแต่หลักสูตร การเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ ตลอดจนนักศึกษาก็ต้องเห็นความสำคัญในส่วนนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการสืบค้นสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยควรจะปรับปรุงให้วิชานี้เป็นวิชาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียนในชั้นปีที่ 1 โดยแยกออกเป็นอิสระจากวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นวิชาที่มีความสำคัญ เพื่อให้อาจารย์สอนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งควรปรับขนาดของห้องเรียนให้มีขนาดเล็กลง เพื่อให้อาจารย์สอนนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากปัจจุบันเป็นห้องเรียนใหญ่ และใช้เวลาไม่เพียงพอ ในขณะที่เนื้อหาจำนวนมาก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่อาจารย์จะต้องสอนด้วยรูปแบบบรรยายในห้องเรียนใหญ่ ซึ่งนักศึกษาขาดความสนใจ ไม่ได้ลงลึกในเชิงปฏิบัติ ยิ่งทำให้นักศึกษาไม่มีทักษะการรู้สารสนเทศที่ได้อย่างเพียงพอ ถ้าการเรียนการสอนมีคุณภาพจะทำให้นักศึกษาเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ มีทักษะการรู้สารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ได้เช่นกัน โดยที่นักศึกษาจะสามารถค้นคว้าได้เองโดยไม่ต้องพึ่งอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว

1.2 อาจารย์ผู้สอนวิชาการสืบค้นสารสนเทศควรจะสอนให้นักศึกษาเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้งานได้มากกว่าการบรรยายหน้าชั้นเรียนให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการค้นคว้าโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ให้สามารถใช้ห้องสมุดได้อย่างคล่องแคล่ว ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ้างอิง การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทั้งหมดนี้อาจารย์ควรจะสอนด้วยการให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมากกว่าการบรรยายหน้าชั้นเรียนแล้วก็สอบเก็บคะแนน เนื่องจากนักศึกษาส่วนมากมักจะมอว่า ถ้าไม่ใช้วิชาชีพของตนก็จะเรียนแค่ผ่านๆ ไม่ได้ตั้งใจเท่าที่ควร สิ่งนี้จึงเป็นโจทย์ที่สำคัญที่อาจารย์ทุกคนที่สอนในรายวิชาดังกล่าวจะต้องปฏิบัติให้ได้

1.3 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักศึกษาจะต้องนึกถึงก่อนเป็นอันดับแรก ทั้งในด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นที่ทันสมัย การขยายเวลาเปิดปิดการให้บริการ การสร้างแหล่งเรียนรู้ขนาดเล็กๆ ตามจุดที่นักศึกษาเข้าถึงได้สะดวก เช่น หอพัก โรงอาหาร อาคารเรียน หรือการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยมีนักศึกษาเป็นสมาชิก เป็นต้น นอกจากนั้นบรรณารักษ์ผู้ให้บริการก็ต้องมีส่วนในการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาได้ตลอดเวลาไม่จำกัดแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าเรียนใหม่ การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาได้ใกล้ชิดกับห้องสมุด ต้องร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาทักษะ

การรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา เนื่องจากบรรณารักษ์คือวิชาชีพที่นักศึกษาให้ความเชื่อถือ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีระดับทักษะการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และมีแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในหลายๆ ประเด็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.2 ความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

ปภาดา เจียวกิก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาส พาวินันท์. (2551). การรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัย

รามคำแหง. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พัฒนาพร เทียมเมือง. (2554). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ.

มยุรี ลาวิลาส. (2553). ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

มหาวิทยาลัยพายัพ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปะศาสตร์ มหาบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา) มหาวิทยาลัยพายัพ.

รัตน์ อินจ้อย. (2553). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
สัจจารีย์ ศิริชัย. (2552). การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
(สารสนเทศศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิศ ศิริรัตน์, ชุตินา สัจจามันท์, และพวา พันธุ์เมฆา. (2555). การรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
วารสารบรรณศาสตร์ มศว., 5(1), 26-38.
- อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช. (2553). การรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for
ResearchActivities. *Journals of Educational and Psychological
Measurement.* 30, 607-

การสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาทิวทัศน์ การสร้างสรรค์ภูมิศิลป์กับความสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม Creation and development teaching landscape Creative Land art relations environment

ธวัชชัย หอมทอง*

Thawatchai Homthong

บทคัดย่อ

ศิลปะแนวภูมิศิลป์ (Land art) ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Art) มีชื่อเรียกอย่างหลากหลาย เช่น Earth Art, Environmental Art, Environmental Sculpture, เป็นผลงานที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เป็นการสร้างสรรค์ศิลปะที่เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาพื้นที่ในการสร้างสรรค์ หลีกเลี้ยง ห้องแสดงภาพ หอศิลปะ แกลเลอรี พิพิธภัณฑ์ และปฏิเสธการซื้อขายผลงาน กระบวนการจึงเป็นสิ่งสำคัญ และอาศัยการบันทึกด้วยภาพถ่าย วิดีทัศน์ การจดบันทึกเท่านั้น การสร้างสรรค์งานรูปแบบนี้จึงถูกสร้างในพื้นที่ที่ห่างไกลผู้คน เป็นพื้นที่กว้างขวาง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ความหลากหลายของชุมชน เผ่าพันธุ์ ความขัดแย้ง ความมั่งคั่ง ความแปลก ความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ สภาพน้ำขึ้นน้ำลง การแปรผัน ของดวงจันทร์ ความเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล มรสุม ความแห้งแล้ง ความแตกต่าง ด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นแรงปรารถนา แรงบันดาลใจ ความใคร่รู้ความกระหาย ความต้องการในประสบการณ์ทางด้านความรู้สึก จิตวิญญาณความแปลกใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ปรากฏอยู่ในผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินจากทั่วโลก มุมโลก ก่อเกิดเป็นพลังงานกระตุ้นแรงบันดาลใจให้แก่สร้างสรรค์ นักทดลอง นักทดสอบ นักวิเคราะห์ และสังเคราะห์จนเป็นที่แพร่หลายทั่วโลก สำหรับประเทศไทยเอง ข้อมูลทางด้านการศึกษเกี่ยวกับศิลปะแขนงนี้ไม่มากนักประกอบกับสถาบันทางศิลปะเองยังไม่ได้นำหลักปรัชญา หลักการ หลักวิชาการของศิลปะด้านนี้เข้าไปสู่บทเรียนมากนัก และยังคงเป็นงานสร้างสรรค์ที่ยัง สดใหม่

*อาจารย์,สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ส่วนใหญ่จะนำมาเป็นหลักการ ทดลองด้านศิลปะ (Experimental Art) แน่นอนว่ากระบวนการเรียน การทดลองนี้ได้นำไปสู่ความอิสระในการเรียนรู้โดยเฉพาะ นิสิต นักศึกษาเปรียบเสมือน การเปิดโลกจินตนาการ กระบวนการทางการสร้างสรรค์ ความกล้าที่จะเปิดทัศนคติให้กว้างขวาง หลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่การเรียนการสอน ศิลปะแขนงนี้ ครูศิลปะ ผู้สอนศิลปะยังไม่สามารถเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงหลักการ เรียนรู้การสร้างสรรค์ หลักปรัชญาหรือหัวใจสำคัญในการสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงต้องการเน้นไปที่กระบวนการการทดลองสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาทิวทัศน์ โดยกระบวนการสร้างสรรค์ต่างๆ แตกต่างไปจากการวาดภาพ ในห้องเรียนซึ่งนักศึกษาแต่ละคนนั้นต้องมีจุดมุ่งหมายทางความงามของวัตถุด้วยกรรมวิธี ของตนเองเท่านั้น กรรมวิธีดังกล่าวจึงมีความสำคัญในการนำมาพัฒนาตัวนักศึกษา เองและพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาทิวทัศน์นี้ให้มีความหลากหลายรอบด้าน การเคารพธรรมชาติ ชุมชน พื้นที่ จึงเป็นกฎกติกาที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ผลการทดลองและสร้างสรรค์งานในครั้งนี้ ผู้วิจัยและนักศึกษาเองมีความ พึงพอใจในระดับหนึ่งหมายถึงกระบวนการสร้างสรรค์ในลักษณะนี้นักศึกษาสามารถ นำไปพัฒนาตนเองได้ สิ่งสำคัญที่น่าสนใจคือผู้วิจัยได้สังเกตเห็นการรับผิดชอบต่อ การสร้างสรรค์ของนักศึกษา ซึ่งเหมือนการย้อนรอยไปสู่อดีตการผลิตสีต่างๆ เพื่อให้ เกิดความงามแก่โลก แน่นอนว่าวิชาทิวทัศน์นั้นเป็นการแสวงหาความงามตามหลายๆ ด้านซึ่งนักสร้างสรรค์ นักศึกษา นักประดิษฐ์วิเคราะห์ต่างได้รับแรงบันดาลใจจาก ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น

คำสำคัญ: ภูมิศิลป์ ความสัมพันธ์ ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม

Abstract

Land art, Environmental art also known as Earth Art, Environmental Art, Environmental Sculpture. These works took place in the late 1960s. The work is another form of the pursuit and space to create art. This process is so important, the process is to record with photos, videos,

and notes. This model has been built in an area away from the crowds to capture a variety of communities, ethnic conflicts, the strange beauty and geographical differences, natural phenomena tidal conditions, variation of the moon, the seasonal, religion, culture, etc., These arts are a strong desire to inspire. These appear in the creative work of the artists from all over the world. This process is the inspiration for the creation of an experimental and synthesis. It is widespread around the world.

In Thailand, the Information about arts education is not popular. These arts have not adopted the philosophy, the technical aspects of this art into lessons. The process of creation also remains fresh - new most are taken as a principle Experimental Art. These experiments have led to the freedom to learn. The courage is to make an open attitude. Thus, art teachers were still can not fully understand the principles. The creative philosophy or the key to a truly creative.

This study focussed on the creative process of experimental related to learning landscape. The creative process is different from the drawing in the classroom. Such process is important in the development of the students and the development of teaching materials for diverse views of all sides. With Respect to natural communities, it is important to followd the rules for the creation of art.

The Results found that the students' satisfaction level refers to the creative process in this way, students are able to develop themselves. What is interesting is that the researchers noticed was responsible for the creation of a student.

Keywords lands art, Art relationships, Art and environment.

บทนำ

สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องจากความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นของมนุษย์ เพื่อตอบสนองทางด้านความปลอดภัย ความมั่นคง ความอยู่ดีมีชีวิตที่ดี ทั้งนี้การคิดค้นของมนุษย์นั้นยังสามารถคาดเดา ทำนายปรากฏการณ์ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและป้องกันความเสี่ยงจากสิ่งที่จะเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้มนุษย์นั้นอยู่ร่วมกันได้เกิดเป็นสังคมมนุษย์ มีความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การปกครอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่างก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์นั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงที่ทำกิน การเปลี่ยนแปลงการทำกิจกรรมทางสังคมและทางธรรมชาติ วัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อมและสังคมนั้น จึงเป็นกระบวนการอันซับซ้อน ซึ่งหมายถึงความหลากหลายด้านมิติจิตวิญญาณ วัตถุ จิตใจ ภูมิปัญญา และอารมณ์เข้าไว้ด้วยกัน เกิดเป็นรูปแบบ เอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ รวมไปถึงด้านวรรณกรรม ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และความเชื่อต่างๆ (นิคม มูลสิกะคามะ. 2545:น.3-5) แหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตของโลกอันกว้างใหญ่ เช่นเดียวกับถิ่นที่อยู่ ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่หนึ่งๆ ย่อมมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นส่วนของน้ำ แผ่นดิน บรรยากาศ มีดวงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานในการสังเคราะห์แสงเพื่อผลิตคาร์โบไฮเดรต ออกซิเจน อันเป็นพื้นฐานของชีวิตทั้งหมด หากมนุษย์ทำลายระบบนิเวศจนส่งผลต่อชีवालย์แล้ว ก็เปรียบเสมือนเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์นั่นเอง (สวีสต์ โนนสูง. 2546:น.63) ความแปรผัน ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโลกกลายเป็นปัญหาใหญ่ของมวลมนุษยชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น และสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นตามสถานที่ต่างๆ ทั่วทุกมุมโลกนั้นได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตทุกชีวิต แม้แต่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมายถึง ตัวมันเอง เป็นที่แน่ชัดว่า มนุษย์ไม่สามารถสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเองได้ สิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่ เป็นสิ่งที่คงอยู่ตามธรรมชาติ การเข้าไปมีส่วนพัฒนา “มนุษย์มักใช้เป็น คำแทน สำหรับตัวมนุษย์เอง” เพื่อประโยชน์ และผลกำไรความล้ำหลัง ให้เกิดเป็นชนชาติพันธุ์ที่มีอารยะแล้วด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ดี การอุตสาหกรรมก็ดี การได้สิ่งทดแทนสิ่งเก่า วัตถุต่างๆ ก็ดี เป็นการขาดความพอดี พองาม ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างรีบเร่ง สุดโต่ง เป็นการพัฒนาแบบขุดคุ้ย ตัดฟัน ดูดซับ

เอาทุกสิ่งทุกอย่างจากธรรมชาติ (Extraction Economy) (กอบกาญจน์ ภิณฑุมารค, 2554 อ้างอิงจาก ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2536) การดำเนินชีวิตแบบใหม่นี้ ต้องขึ้นกับการผลิตและการแสวงหาเงินมาสนองความต้องการในการบริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนเป็นจำนวนมากละทิ้งที่ดินมาเป็นแรงงาน เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตออกจากความสัมพันธ์เดิมกับครอบครัวและชุมชนเกิดภาวะชุมชนล่มสลาย (กอบกาญจน์ ภิณฑุมารค, 2554 อ้างอิงจาก ธิธา สาระยา, 2545) มนุษย์ไม่ได้รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงดูเป็นเรื่องธรรมดา เฉยชา และไม่แยแสต่อระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลง ยอมผืนกฎระเบียบธรรมชาติ เพราะนั่นเป็นเพราะว่าเรายังต้องการความสุขความสบายด้วยการกอบโกยสิ่งต่างๆ จากธรรมชาติ และเราปรับแต่งขึ้นมาใหม่ ผลของการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศเหล่านี้ถึงจะเกิดขึ้นอีกหลายๆ แห่งจนถูกหลอมรวมด้วยกาลเวลา สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหตุและผลในการที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด ซึ่งส่งผลต่อแวดวงทางวิชาการ นักสร้างสรรค์ นักอนุรักษ์ นักสังคม กลุ่มคน อาชีพต่างๆ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกตระหนักในการเรียนรู้ รับรู้ และมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อสร้างจิตสำนึกที่เต็มไปด้วยคุณธรรมร่วมกัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2546: 94) แม้แต่วงการศิลปะเองก็ได้มีการนำเสนอรูปแบบผลงานศิลปะที่สะท้อนความคิดและสะท้อนภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับสังคมและพื้นที่ว่างนั้นๆ (พื้นที่เปิดให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ในที่นี้อาจจะนอกเหนือจากพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ก็ได้) การแสวงหาแนวทางการทำงานที่วนกลับมาสู่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเช่นผลงานของศิลปิน แอนดี้ โกลสเวสต์ตี้ (Andy Golswesty) ที่ทำงานโดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างตัวเองกับธรรมชาตินั้น เพื่อเฝ้ามองดูอาการและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยกฎที่เรียบง่ายนั้นคือความเคารพต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ธรรมชาตินั้นๆ ในทางธรรมชาติและใส่ใจกับการค้นหาความบริสุทธิ์จากชาตินั้นๆ ทำให้เรามองเห็นสุนทรียภาพที่ปรากฏอยู่ทุกซอกมุมในขณะที่เราได้สัมผัสกับมัน และการสร้างสรรค์ผลงานที่ส่วนใหญ่เรามักจะเห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและย่อยสลายเอง ส่วนผลงานของนิโคเลาส์ ลังก์ (Nikolaus Lang) ศิลปินชาวเยอรมัน เขามีบทบาทในการสร้างสรรค์ศิลปะในแนวที่เรียกว่า ศิลปะสำรวจ หรือการแกะรอย ได้พูดถึงความสมดุลระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรม การนำเสนอความคิดใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้วัสดุ กรรมวิธีการสร้างสรรค์ที่ทันสมัย รวมทั้งมุมมองใหม่ๆ ในการใช้สื่อใน

การแสดงออกถึงแนวทางต่างๆ ได้อย่างน่าเชื่อถือ เป็นศิลปินอีกท่านที่ได้นำความรู้ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” เข้ามาในประเทศไทยโดยมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นแม่ข่ายในครั้งนั้น สิ่งทีล้งักได้ประทับใจไว้คือกระบวนการในการสร้างสรรค์เชิงทดลอง และแสดงความหมายคุณค่าของ “สื่อ” ผลงานของ นุนก้าและกูญ่า (Nunga and Goonya) เป็นนิทรรศการที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรม ของชนพื้นเมืองอะบอริจินที่ถูกรุกรานทำลายด้วยฝีมือของคนผิวขาวอพยพจากทวีปอื่นๆ ที่ไปตั้งรกรากและใช้ชีวิตในออสเตรเลีย งานที่นิโคเลาส์ ล้งักทำขึ้นนี้ได้เสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่คนผิวขาวทิ้งปัญหาไว้ให้กับชาวพื้นเมือง ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นนั้นคือความขัดแย้งกันทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเข้าใจกันได้ การกดขี่ของคนผิวขาวสร้างความเจ็บปวดให้กับชาวพื้นเมืองในรูปแบบต่างๆ เป็นเรื่องยากต่อการเข้าใจ นิโคเลาส์ต้องการให้งานศิลปะของเขาเป็นสื่อสะท้อนถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นเมืองที่สูญหายไป รวมทั้งการเสนอทัศนะของชาวพื้นเมืองที่มีต่อคนผิวขาวให้เป็นที่ประจักษ์ (สมพร รอดบุญ, 2538) สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติต่างเป็นเหตุผลสำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน แม้ผลงานชุดชิ้นนั้นจะอยู่ในที่ห่างไกลจาก สายตาผู้คนก็ตาม นั่นไม่ได้หมายความว่าคุณค่าทางสุนทรียภาพ คุณค่าทางความหมาย ความงามจะค่อยๆ ถอยลงไป ในทางตรงกันข้ามที่ที่มีความท้าทายเป็นอย่างสูงยิ่งให้กับศิลปิน นักสร้างสรรค์ คือ พื้นที่ขนาดใหญ่ กินบริเวณกว้างหลายหลักกิโลเมตร หลายร้อยไมล์ ห่างไกลจากที่ทำกินหรือเป็นแผ่นดินที่บางส่วนทรุดโทรม ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของศิลปิน นักสร้างสรรค์ในการเข้าไปให้ประโยชน์ทางความงาม สร้างความหมายใหม่บนพื้นที่ประวัติศาสตร์เดิมที่เป็นอยู่ เช่น โรเบิร์ต สมิธสัน ศิลปิน นักคิด นักเขียน นักวิจารณ์ชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในโลกศิลปะสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ เป็นนักคิดค้นความหมายของพื้นที่ หรือการจำแนกความหมายใน-นอก โดยสามารถอธิบายการใช้พื้นที่ได้อย่างชัดเจน ปัจจุบันเองคำนิยามหลายคำได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ของศิลปินทั่วโลก ขณะเดียวกันนั้น สมิธสันได้สร้างสรรค์ผลงานควบคู่ไปด้วยซึ่งได้ปรากฏผลงานอันยิ่งใหญ่ด้วยขนาด ความกว้างใหญ่ของพื้นที่ เช่น ผลงานชื่อ “Spiral Jetty” ที่ทะเลสาบเกลือ เมื่อมองจากภาพทางอากาศเราจะพบว่ามันเป็นรูปกันหอยหมุนเป็นเกลียว และสิ่งที่สมิธสันได้ตั้งข้อคิดไว้อย่างน่าสนใจว่า “ตามหลักเคมี เลือดเนื้อมนุษย์มีองค์ประกอบคล้ายท้องทะเลในยุคกำเนิดโลก การเดินไปตามเกลียวของกันหอยหมายถึงการย้อนไปสู่จุดกำเนิดไปสู่ที่มาแห่งเนื้อเยื่อโปรโตพลาสซึม ดวงตาหนึ่งเดียว

ล่องลอยไปมาในคาบสมุทรสมัยก่อนน้ำท่วมโลก...ดวงตาของผมหกลายเป็น
ห้องสันดาปที่กำลังปั่นเม็ดเลือดอันเดือดพล่านเพราะแสงจากดวงอาทิตย์” ความคิด
ต่างๆ จากศิลปินนักสร้างสรรค์ นั้นได้ส่งผลต่อปัญญาศิลปินนักสร้างสรรค์ ผู้ที่สนใจ
ความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยเฉพาะศิลปะในปัจจุบันนั้นการสร้างสรรค์ได้เป็น
กระบวนการหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ให้กับศาสตร์ด้านอื่น เช่น เมื่อเรา
เคยได้ยินว่า “ศิลปะวิทยาการ-วิทยาการศิลปะ” ซึ่งเกิดขึ้นกับสถาบันทางด้านศิลปะ
ทั่วโลก ที่ศิลปะได้เป็นแนวคิดแบบปลายเปิด หมายถึง จินตนาการ ความมุ่งมั่นในความ
ฝันโดยผ่านกระบวนการการทดลอง สร้างสรรค์ด้วยหลักเหตุผล กระบวนการ ขั้นตอน
การลำดับกระบวนการ การบันทึก ในโลกศิลปะการแสดงออกด้วยกรรมวิธีและอิทธิพล
ด้านความคิดต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ศิลปิน ศิลปะ
ในประเทศไทยก็ได้ต่อยอด สืบทอด ทดสอบ ทดลองกระบวนการต่างๆ ท่ามกลาง
กระแสศิลปะโลกที่เรียวกราด วงการศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยจึงปฏิเสธไม่ได้
ที่จะพัฒนาการศิลปะที่มีความแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมกัน
ภายใต้บริบทการเปลี่ยนทางสังคม การเมืองและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรชุมชน ด้วยการ
เสนอข้อเท็จจริงพร้อมข้อมูลต่างๆ ที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม
เช่น กมล เผ่าสวัสดิ์ ที่ได้พูดถึงทรัพยากรน้ำว่าน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญ
และจำเป็นต่อชีวิต เพียงทุกคนตระหนักถึงความสำคัญยิ่งของน้ำ โดยเข้าใจธรรมชาติ
และวิถียุณของมัน น้ำก็จะยังคงความบริสุทธิ์และมีให้ทุกชีวิตบนโลกใบนี้ได้ใช้
(กมล เผ่าสวัสดิ์, 2536) แสดงออกด้วยกรรมวิธีศิลปะติดตั้ง (Installation Art)
เพื่อสื่อให้เห็นถึงจิตสำนึกที่สำคัญสำหรับคุณค่าของธรรมชาติผู้ให้กำเนิดสิ่งมีชีวิต
ทั้งหลายเจริญและอยู่ร่วมกันจนเกิดวิถีการดำรงชีวิตและเกิดเป็นการสานต่อด้าน
วัฒนธรรม เพื่อที่จะรักษาปกป้องวงจรชีวิตของตัวเองและวงจรของสิ่งแวดล้อม
ของตนเองไว้ได้ ถึงกระนั้นก็ตาม มนุษย์ก็ไม่ได้พอใจกับธรรมชาติให้มา มนุษย์ได้
เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตนเองด้วยการอ้างถึงความเจริญพัฒนาและต้อง
พัฒนาจากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและวิถี
ชีวิตชุมชนยังส่งผลกระทบต่อยุติธรรมที่แสดงถึงความสูญเสีย อาลัยอาวรณ์ยากในการ
เยียวยาใดๆ หากเราไม่พิจารณาในข้อผิดพลาดที่เราได้ล่วงล้ำแนวเส้นวิถีธรรมชาติ
และการมีจิตสำนึกเป็นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

อุปกรณ์ / ภาพร่างทางความคิด

ขั้นตอนที่ 1 ร่างแบบจำลองความคิดด้วยการนำภาพถ่ายที่น่าสนใจมาพิจารณาเพื่อหาตำแหน่ง องค์ประกอบ ความงาม ความแปลกใหม่

ขั้นตอนที่ 2 เตรียมอุปกรณ์ ลวด ไม้ไผ่ ด้าย เข็ม โครงสร้างผ้าขาวขนาดต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างสรรค์ผลงานระหว่างสิ่งที่มีอยู่และสิ่งใหม่ที่จะเกิดขึ้นด้วยเงื่อนไขของฤดูกาล เวลาและความเปลี่ยนแปลงสภาวะพื้นที่

ร่างแบบจำลองทางความคิดด้วยโครงสร้างเรียบง่าย

อุปกรณ์ ลวด ด้าย ผ้า หวาย ไม้ไผ่

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ผู้สร้างสรรค์มีโอกาสชื่นชมความงดงามของสภาพแวดล้อมแม่น้ำโขงมาก่อนหน้านั้นและยังคงติดตามเพื่อค้นหาความงามที่เกิดขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะความงามที่กำลังถูกเปลี่ยนจากสภาวะแวดล้อม ลมฟ้าอากาศ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทัศนียภาพที่งดงามมากยิ่งขึ้นทุกวัน ทำให้ผู้สร้างสรรค์นึกถึงสภาพของลำห้วยต่างๆ ในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งยังพบว่าสภาพน้ำของลำห้วยสำราญที่กำลังเหือดแห้งลงไปทุกวัน มีกลิ่นเหม็น ซึ่งพอสันนิษฐานได้ว่ามาจากการปล่อยน้ำเสียจากครัวเรือน สถานที่ราชการ มีเศษขยะที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งการค้นหาความงามเหล่านี้หากปรากฏเป็นความงามที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยตรงและการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะแวดล้อมโลกที่ปรากฏให้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

การค้นหาความงาม และความหมายซึ่งถูกซ่อนไว้ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสภาวะสิ่งแวดล้อมการวาง แซ่ ปักผ้าขาว ในน้ำ เพื่อดักตะกอนที่มากับน้ำชะลอเศษตะกอนที่ไหลผ่าน ใช้เวลากับพื้นที่นั้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผืนผ้าที่จัดเตรียมไว้นั้นได้ซับดูดซึมเอาความงดงามประกอบกับสัญลักษณ์การเปลี่ยนแปลงของลำน้ำ

ขั้นตอนที่ 1 เลือกมูมมออง คัดสรรหาความงาม เตรียมผ้าขาว ขนาดต่างๆ และไม้ไผ่จำนวนหนึ่ง ตามความเหมาะสมที่กำหนดไว้ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 นำผ้าที่ประกอบเสร็จในขั้นแรกนำมาจัดเรียงเพื่อสรรหามูมมออง องค์ประกอบทางความงาม ของขนาด และความเหมาะสมตามลักษณะพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 นำผ้าที่ประกอบเสร็จมาแช่น้ำ ทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน (กรณีไม่มีสิ่งรบกวนหรือสูญหาย)

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษา ค้นหา เฝ้ารอ เพื่อค้นหาความงามจากปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงด้วยภาพถ่าย วีดีโอ

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อเห็นคราบ ตะกอน น้ำหนักที่ปรากฏอยู่บนผ้านั้นแล้วจึงเก็บ กู้ขึ้นมาจากน้ำอย่างระมัดระวังเพื่อป้องกันไม่ให้ร่องรอยและคราบที่ปรากฏนั้นหลุดลอก เปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนที่ 6 นำผ้าขึ้นมาตากแดดจนแห้งแล้วจึงนำมาเคลือบด้วยกาวน้ำ เพื่อเคลือบร่องรอย พื้นผิวของความงามที่ปรากฏเหล่านั้นให้คงอยู่

หมายเหตุ ภาพร่าง (Sketch Drawing) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ (Process) ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมตามพื้นที่

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการในการสร้างสรรค์เพื่อค้นหาความงามนั้น ได้มีกรรมวิธี หลากหลายรูปแบบ ทั้งหมดทั้งสิ้นนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือเจตนาอันบริสุทธิ์ ของนักสร้างสรรค์ ศิลปิน หรือผู้ที่กำลังใคร่รู้ สนใจในการที่จะเริ่มต้นจินตนาการเพื่อ ค้นหาตัวตน แสวงหาแรงบันดาลใจที่ธรรมชาติ “ให้” อย่างไม่มีวันหมด ดังนั้นจึงเป็น สิ่งที่ดีงามที่เราควรจะหวนกลับมาวิเคราะห์บทบาทของนักสร้างสรรค์เพื่อบรรลุสู่เป้าหมายทางความงาม ผู้สร้างสรรค์เองก็ได้เพียงการคาดคะเนกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากผลงาน เบื้องหน้าของตนเอง และครุ่นคิด ลุ้น อย่างใจจดใจจ่อ หรืออาจจะต้องทำให้สงบ เมื่อสิ่งต่างๆ กำลังปรากฏอยู่เบื้องหน้า การแสวงหาความงามจึงเปรียบเสมือนการเดินทางไกลที่เป็นเช่นนี้เพราะหมายถึง การใช้ “เวลา” ความวิริยะอุตสาหะ การยอมรับกับ สิ่งที่เกิดขึ้น และความแน่วแนในชีวิต วิญญาณในการสร้างสรรค์

วิจารณ์และสรุปผล

1. การวิจัย การเรียนรู้บริบทของพื้นที่ควบคู่ไปกับการทดลองและสร้างสรรค์ นั้นเหมือนการย่ำ ทบทวนครุ่นคิดไตร่ตรองถึงความเป็มนุษย์ที่ได้พึงพาอาศัยสิ่ง ต่างๆ ในธรรมชาติ จากสิ่งที่มองเห็นและไม่สามารถมองเห็นได้ จากประเพณีความเชื่อ

ความลึกลับ จากสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะภาคอีสานซึ่งเปรียบเสมือนภูมิลำเนาที่กว้างใหญ่ไพศาล เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูล แรงบันดาลใจ ความงามที่มีการเคลื่อนไหวตัวอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะโลก เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ในศาสตร์ศิลปะทิวทัศน์ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ภายในบริเวณกว้างใหญ่ เคารพต่อชุมชน ธรรมชาติ เพื่อการรอซึมซับความงามที่จะปรากฏในอนาคต

2. บริบทของการค้นหาความงามของผู้วิจัยและนักศึกษา เมื่อได้มีโอกาสชื่นชมความงดงามของสภาพแวดล้อมและยังคงติดตามเพื่อค้นหาความงามที่เกิดขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะความงามที่กำลังถูกเปลี่ยนจากสภาวะแวดล้อม ลมฟ้าอากาศวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทิวความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทุกวัน การทดลองสร้างสรรค์ผลงานของนักศึกษาในวิชาทิวทัศน์โดยการค้นหาความงามเหล่านั้นหากปรากฏเป็นความงามที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยตรงและการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะแวดล้อมโลกที่ปรากฏให้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งได้ทำให้นักศึกษาค้นพบกรรมวิธีใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานในทิวทัศน์ของชุมชน ทิวทัศน์ หรือบางที่ที่ไม่มีใครสนใจแต่เมื่อนักศึกษาคัดเลือกให้เป็นพื้นที่เฉพาะของตนเองแล้ว ผลงานนั้นก็กลับมีความน่าสนใจด้วยวัสดุในท้องถิ่น ความงามของท้องที่ จึงเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางการสร้างสรรค์ด้วยกรรมวิธีการนี้

เอกสารอ้างอิง

กอบกาญจน์ ภิญโญมารค. (2554). **ธรรมชาติในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: อินทนิล.

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2552). **โลกศิลปะศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

นิคม มูลิกะคามะ. (2545). **วัฒนธรรม: บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองศิลปการพิมพ์.

มิชาเอล โลลัค. (2552). **แลนด์อาร์ต**. เชียงใหม่ : ไพรอาร์ท.

Hannah_Höch. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. ได้จาก:

https://en.wikipedia.org/wiki/Hannah_Höch[สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 พฤษภาคม 2559].

Kurt_Schwitters. (ม.ป.ป.).[ออนไลน์]. จาก:

https://en.wikipedia.org/wiki/Kurt_Schwitters [สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 พฤษภาคม 2559].<https://www.gotoknow.org/posts/379917> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 พฤษภาคม 2559].

Max-ernst. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. ได้จาก:

<http://www.tate.org.uk/art/artists/max-ernst-1065> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 พฤษภาคม 2559].

Motoi. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. ได้จาก:

http://www.motoi.biz/english/e_top/e_top.html [สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 พฤษภาคม 2559].

Nikolaus Lang. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. ได้จาก:

http://www.curriculumsupport.education.nsw.gov.au/multicultural_art/artists/co_nstruct_ourselves/co_art10_nikolaus.html [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มีนาคม 2556].

Rainer Wittenborn. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. ได้จาก:

http://de.wikipedia.org/wiki/Rainer_Wittenborn [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มีนาคม 2556].

**แนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**
**Building Motivation and Expectation Approach: Students
in Community Development Program, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University**

เสถียร สีชื่น*
Sathian Seechuen

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 100 ราย สทนากลุ่ม 15 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎีควบคู่กับบริบท และใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ ผลการศึกษาพบว่า

1) แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน สามารถแบ่งความหมายออกเป็น 5 ด้าน คือ (1) แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเองพัฒนาความรู้ (2) แรงจูงใจด้านชุมชน (3) แรงจูงใจจากการเห็นแบบอย่างของผู้นำชุมชนที่ดี (4) แรงจูงใจด้านครอบครัว/สังคม (5) แรงจูงใจด้านอื่นๆ และความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านการพัฒนาชุมชน (3) ด้านอาชีพ/ครอบครัว (4) ด้านสังคม

2) แนวทางในการสร้างแรงจูงใจและความหวังในการเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน สามารถแยกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนาตนเอง (2) ความสัมพันธ์ (3) การพัฒนาชุมชน/สังคม (4) ครอบครัว

คำสำคัญ : แรงจูงใจ ความคาดหวัง นักศึกษา ชุมชน

*อาจารย์,สาขาวิชาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Abstract

The Four major objectives of the study were 1) to study the motivations and expectations of the students 2) to study the motivation and expectations on student academic disciplines. Community development Research used qualitative research process. With an emphasis on in-depth interviews with key informants, focus group 100. 15 Data were analyzed using logic similar to the concept coupled with theoretical context and descriptive statistics operator.

The findings were summed up as follows:

1) the motivations and expectations of the students 2) the problems and obstacles to students' academic development and 3) the motivation and expectations on student academic disciplines 4) motivations from family and social 5) other motivations. The expectations were found as follows: 1) knowledge 2) community development 3) career/ family 4) social

2) Guidelines for building motivations and expectations to study in community development can be separated into four issues: (1)Self - development (2) Relationship (3) Community Development / Social (4) family.

Keyword: Motivation Expectations Students Community

บทนำ

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนับ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่น ตามเจตจำนงของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พุทธศักราช 2547 โดยการนำ ความรู้ที่บูรณาการภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยมีความคิดพื้นฐานว่ามนุษย์มีศักยภาพมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีโดยนักพัฒนาเป็นผู้มีความ รู้ความสามารถและทักษะในการลงปฏิบัติการพื้นที่ รู้จักค้นคว้าหาความรู้จากชุมชน และความก้าวหน้าในวิทยาการสมัยใหม่ สามารถทำวิจัยให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ท้องถิ่น สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่กล่าวถึง “ความรู้ คู่คุณธรรม นำชุมชนให้เข้มแข็ง แหล่งภูมิปัญญาไทย” การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่ง เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรเชิง สหวิทยาการและบูรณาการ (interdisciplinary and integration) สนับสนุนบรรยากาศเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ วิธีคิดแบบองค์รวม บรรยากาศการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนและแหล่งฝึกประสบการณ์ในสาขาวิชา รวมถึงการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้และการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การปฏิบัติ งานพื้นที่ในการวิจัยร่วมกับท้องถิ่น โดยมีความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์สังเคราะห์ร่วมกับ ชุมชนมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2559:น. 9)

ประกอบกับ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา ชุมชน โดยมีปรัชญาของหลักสูตร คือ สร้างบุคลากรที่มีความรู้ คู่คุณธรรม นำภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนเพื่อมุ่ง ผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี 2) มีความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจ สังคม ระดับชาติและโลก ตลอดจนสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตตนเอง พัฒนาท้องถิ่น ให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ 3) มีเหตุผล คุณธรรม จริยธรรมความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ และเป็นคนดีของสังคม 4) สามารถนำวิทยาการและแนวคิดใหม่ๆ

เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่มีลักษณะบูรณาการ และเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ อาหาร พลังงาน สิ่งแวดล้อม ระบบสุขภาพ และอื่นๆ ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ปัจจุบันสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนมีนักศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 250 คน ที่มีตัวตนและยังเรียนอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่านักศึกษามีแรงจูงใจและความคาดหวังอย่างไร ต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน จากการสอบถามแก่นักศึกษาใหม่ในแต่ละปีที่เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนนั้น เหตุผลที่เลือกเรียนสาขาพัฒนาชุมชน ส่วนใหญ่มาจากการเห็นต้นแบบของนักพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น การบอกต่อจากรุ่นพี่ ญาติพี่น้อง หรือหน่วยงานที่ทำงานด้านพัฒนาชุมชน แต่ส่วนที่อยู่ลึกลงไป ที่ทำให้นักศึกษาเหล่านี้เลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนนั้นยังเป็นเรื่องต้องทำการศึกษาต่อไป และสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนเป็นสาขา ที่บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน และสามารถนำศาสตร์การพัฒนาชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการทำงานพัฒนาชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเรียน ศึกษาแรงจูงใจและความคาดหวัง และแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ เนื่องจากการเป็นนักศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และกำหนดพื้นที่แบบเจาะจงเพื่อให้สะท้อนภาพ ของรายละเอียดของประเด็นที่ต้องการทำการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) คือ ผู้วิจัยได้มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-Informant) โดยอาศัยการใช้เทคนิคการสำรวจอย่าง

เร่งด่วน (RRA) เพื่อให้ได้รายชื่อ Key person มากกลุ่มหนึ่ง จากการใช้แบบสำรวจเพื่อ ค้นหาผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 150 คนแรก ของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน จากนั้น จะคัดเลือกเพียง 100 คน เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ มีความเสียสละ เพื่อส่วนรวม และเป็นบุคคลที่มีบทบาทมีผลการเรียนเชิงประจักษ์ ที่จำเป็นเพื่อการได้ มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยจัดกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 20 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ

1) เป็นผู้เสียสละช่วยเหลือเพื่อนในห้องด้วยความเต็มใจ 2) เป็นผู้รับผิดชอบในงาน ที่ได้รับมอบหมาย 3) มีภาวะความเป็นผู้นำ

1.2.2 ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 15 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ

1) รู้ข้อมูลของสาขาพัฒนาชุมชนชุมชนเป็นอย่างดี 2) ให้ความร่วมมือกับทุกกิจกรรมของ สาขา คณะ และมหาวิทยาลัย 3) เพื่อนในห้องให้การยอมรับ 4) กล้าคิดกล้าแสดงออก

1.2.3 ผู้ที่มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ จำนวน 25 คน โดยมี คุณสมบัติ คือ 1) เสียสละเพื่อส่วนรวม 2) ขอบช่วยเหลือเพื่อนในห้อง 3) มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่/แบ่งปัน 4) ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.2.4 ชยันและตั้งใจเรียน จำนวน 40 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ

1) ผลการเรียนอยู่ในระดับดี 2) มีความขยันและกระตือรือร้นในการเรียน 3) มีความ รับผิดชอบสูง 4) มาเรียนสม่ำเสมอ

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา กำลังศึกษาในระดับชั้นปี สถานภาพ บทบาทการมีส่วนในกิจกรรมของสาขา คณะ และมหาวิทยาลัย และประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน

ส่วนที่ 2 แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการ พัฒนาชุมชน ได้แก่ แรงจูงใจหรือกระบวนการที่ทำให้เลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาการ พัฒนาชุมชน ความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของบุคคลภายนอกต่อสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

2.2 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ แนวทาง การสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ได้แก่

แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ แรงจูงใจด้านการพัฒนาชุมชน/สังคม และแรงจูงใจด้านครอบครัว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา และข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ บทความและรายงานทางวิชาการ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาสนับสนุนงานวิจัยได้

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) ประกอบด้วย

2.1 การสังเกตการณ์ พฤติกรรมของนักศึกษา ในการมาเรียน มีความกระตือรือร้น และมาเรียนตรงเวลา หรือเข้าร่วมกิจกรรมของสาขา คณะ และมหาวิทยาลัย มากน้อยเพียงใด

2.2. การสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth) จำนวน 100 คน ได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 20 คน ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 15 คน ผู้ที่มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ 25 คน และเป็นผู้ชั้นและตั้งใจเรียน จำนวน 40 คน ตามแนวประเด็นคำถาม โดยมีประเด็น ที่สำคัญ คือ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ดังวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2

2.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ตัวแทนของผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 5 คน ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 3 คน ผู้ที่มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ จำนวน 3 คน และผู้ชั้นและตั้งใจเรียน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ไปพร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะ

ลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม จะมีการตรวจสอบข้อมูล โดยอาศัยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากบุคคล เวลา และสถานที่ที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ และเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหาภัยหลักตรรกะเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่กับบริบท และการตีความ (interpretation) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือ ปรากฏการณ์ที่มองเห็น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ในการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยต้องคำนึงถึงบริบท (context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อให้ได้ผลการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้

ผลการศึกษา

การวิจัยแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน
แรงจูงใจของนักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน 5 ด้าน คือ

1.1) แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเอง/พัฒนาความรู้ คือ ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อที่จะได้นำความรู้ไปพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น เรียนรู้สังสมประสบการณ์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาตัวเองให้มีความรู้สามารถพัฒนาชุมชน พัฒนาผู้อื่นได้ และ พัฒนาตัวเองให้เป็นความรู้ความเชี่ยวชาญด้านงานพัฒนาชุมชน (ร้อยละ 35.50)

1.2) แรงจูงใจด้านชุมชน ได้แก่ อยากกลับไปพัฒนาบ้านเกิดของตนเองชอบในการลงพื้นที่ ชุมชน และชอบทำงานร่วมกับชุมชน ตอนเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนสม่ำเสมอ ทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจอยากทำงานเพื่อชุมชนและสังคม

อยากเห็นคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น ชอบจัดกิจกรรมในชุมชนเพราะเป็นเสริมสร้างประสบการณ์เรื่องของการเข้าถึงใจ เข้าถึงประชาชน อยากจัดระเบียบชุมชนและสร้างความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และอยากเป็นนักวิจัยชุมชน ศึกษาหาวิธีแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตน (ร้อยละ 25.50)

1.3) แรงจูงใจจากการเห็นแบบอย่างของผู้นำชุมชนที่ดี ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีเกิดเป็นแรงจูงใจอยากเรียนสาขาพัฒนาชุมชน และอยากเป็นนักพัฒนาชุมชนที่มีคนเชื่อถือให้การยอมรับในความรู้ความสามารถ (ร้อยละ 20.50)

1.4) แรงจูงใจด้านครอบครัว/สังคม ได้แก่ พ่อแม่คือแรงจูงใจให้มาเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และพ่อแม่อยากเห็นลูกเป็นข้าราชการที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน (ร้อยละ 15.50)

1.5) แรงจูงใจด้านอื่นๆ ได้แก่ ได้รับคำแนะนำจากบุคคล รอบข้าง ลักษณะการเรียนการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมนอกสถานที่ ได้ลงพื้นที่ทำให้เกิดประสบการณ์เลยอยากมาเรียน สามารถทำงานได้หลากหลายอาชีพ เดินตามรอยพ่อยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเห็นรุ่นพี่ที่เรียนจบไปมีงานทำดีๆ และคิดว่าเป็นสาขาที่เรียนแล้วมีความสุข (ร้อยละ 7.0)

2. ความคาดหวังของนักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน กล่าวถึงความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ซึ่งได้แบ่งความคาดหวังของนักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน 4 ด้าน คือ

2.1) ด้านความรู้ ได้แก่ อยากได้ความรู้จากอาจารย์นำไปพัฒนาชุมชนของตัวเองให้ดีขึ้นเจริญขึ้น นำความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนไปเป็นแนวทางในการทำงานพัฒนาชุมชนในอนาคต นำความรู้จากการเรียนสาขาพัฒนาชุมชนไปในการพัฒนานคน ชุมชน สังคม และนำความรู้ที่ได้รับสามารถไปถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ (ร้อยละ 58.0)

2.2) ด้านการพัฒนาชุมชน ได้แก่ อยากเห็นชุมชนของตนเองพัฒนาเข้มแข็ง และยั่งยืน นำประสบการณ์ที่ได้จากเรียนสาขาพัฒนาชุมชน ไปทำงานร่วมกับชุมชน เป็นผู้นำชุมชนที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นเจริญขึ้น และพัฒนาความรักความสามัคคี เพื่อนๆ พี่น้องในชุมชนของตนเอง (ร้อยละ 25.00)

2.3) ด้านอาชีพ/ครอบครัว ได้แก่ นักพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง ความ

ก้าวหน้าด้านอาชีพที่มั่นคงและเลี้ยงดูครอบครัวได้ และอยากเป็นพัฒนากร (ร้อยละ 10.00)

2.4) ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการยอมรับ และการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (ร้อยละ 7.0)

3. ภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของบุคคลภายนอกต่อสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ได้แก่ เป็นสาขาที่เรียนแล้วสามารถนำความรู้กลับไปพัฒนาชุมชนของเรา เป็นสาขาที่ทำงานร่วมกับชุมชน เข้าใจชุมชน สร้างสรรค์ชุมชน เป็นสาขาที่สร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ผู้นำองค์กร ที่เข้าใจ เข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริง เรียนแล้วสามารถเป็นข้าราชการที่ทำงานอยู่ร่วมกับชุมชนได้ เป็นสาขาที่เรียนแล้วสามารถเข้าใจปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี เรียนสาขาพัฒนาชุมชนแล้วจบมาทำงานอะไร เป็นสาขาที่ทำหายและนำค้นหา และเป็นสาขาที่เหมาะสมสำหรับคนที่รับในงานพัฒนาชุมชน งานจิตอาสา

4. แนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน โดยสามารถสรุปออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

4.1) การพัฒนาตนเอง ได้แก่ มุ่งมั่นและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และการทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่รุ่นน้อง การฝึกฝนตนเองให้รู้จัก อดทน อดกลั้น มีความรับผิดชอบในตนเอง รู้จักการ แบ่งเวลาเรียน เวลาเล่น ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และเต็มที่กับเรื่อง การฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทำให้เราสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ การฝึกตนเอง ปรับปรุงตนเองให้มีความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง ต่อผู้อื่น และมีความเสียสละต่อส่วนรวม และบอกตัวเองเสมอเรา คือ พัฒนาการที่ชุมชน สังคม ต้องการคนอย่างเราไปพัฒนา

4.2) ความสัมพันธ์ ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์ของเพื่อนในห้อง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะทำให้มีความสุขในการมาเรียน รับสร้างความรัก ความสามัคคี ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องให้แน่นแฟ้น และการสร้างเครือข่ายเพื่อนต่างสถาบันทำให้เราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4.3) การพัฒนาชุมชน/สังคม ได้แก่ เราคือความหวังของชุมชน

เราจะกลับไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนด้วยมือของเราเอง การลงพื้นที่ชุมชนในภาคปฏิบัติทำให้เห็น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ทำให้เกิดแรงบันดาลใจอยากพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงชุมชน ทำให้คนในชุมชนดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางวัตถุ จิตใจ และสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในชุมชน

4.4) ครอบครัว ได้แก่ ตั้งเป้าหมายในชีวิตว่าวันนี้เรามาเรียนเพื่อสิ่งใด เพื่ออนาคต อาชีพที่มั่นคง เพื่อครอบครัว หรือเพื่อสิ่งใด เราคือความหวังของพ่อแม่ พี่น้องที่ต้องการเห็นเราประสบความสำเร็จ เราควรทำให้ท่านภูมิใจในตัวเรา และพ่อแม่อยากเห็นเราเป็นข้าราชการ (พัฒนกร) ที่ทำเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของเรา สิ่งนี้คือแรงผลักดันที่เราต้องไปให้ถึงเป้าหมาย

วิจารณ์และสรุปผล

1. ผลการศึกษาแรงจูงใจและความหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนซึ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลในส่วนนี้จะเป็นการแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญแบบเจาะลึก ผลการวิจัยพบว่า ในการศึกษาข้อมูลของการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา จากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก แรงจูงใจของนักศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเอง/พัฒนาความรู้ 2) แรงจูงใจด้านชุมชน 3) แรงจูงใจจากการเห็นแบบอย่างของผู้นำชุมชนที่ดี 4) แรงจูงใจด้านครอบครัว/สังคม 5) แรงจูงใจด้านอื่นๆ พอเพียง และเห็นรุ่นพี่ที่เรียนจบไปมีงานทำดีๆ และคิดว่าเป็นสาขาที่เรียนแล้วมีความสุข

ความคาดหวังของนักศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการ พัฒนาชุมชน 3) ด้านอาชีพ/ครอบครัว 4) ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการยอมรับ และการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของบุคคลภายนอกต่อสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน กล่าวถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของบุคคลภายนอก ได้แก่ เป็นสาขาที่เรียนแล้วสามารถนำความรู้กลับไปพัฒนาชุมชนของเรา ทำงานร่วมกับชุมชน เข้าใจชุมชน สร้างสรรค์ชุมชน สร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง

ผู้นำองค์กร ที่เข้าใจ เข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริง

เหตุผลที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาส่วนใหญ่ แล้วนักศึกษาที่มาเรียนสาขาพัฒนาชุมชนแรงจูงใจเกิดจากการต้องการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนของตนเองให้น่าอยู่ รวมไปถึงการเห็นต้นแบบในเรื่องของความเป็น ผู้ที่เห็นแบบอย่างในชุมชนเลยอยากเป็นนักพัฒนาชุมชน อีกส่วนหนึ่งมาจากครอบครัว ที่เป็นแรงผลักดันให้เลือกเข้ามาเรียนในสาขาพัฒนาชุมชนที่จบไปแล้วทำงานร่วมกับชุมชนอยู่ในชุมชนพัฒนาชุมชนของตนเอง และหวังว่าอยากจะเป็นพัฒนากรที่ดีเป็นพัฒนาที่พร้อมจะช่วยเหลือชุมชนสังคมด้วยความเต็มใจต้องเห็นคนในชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัย (ทัศนีย์ ชาติไทย, 2555) ได้ศึกษาแรงจูงใจและความ ต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ซึ่งได้สรุป แรงจูงใจและความต้องการ คือ 1) แรงจูงใจและความต้องการด้านส่วนตัวของนักศึกษา 2) แรงจูงใจและความต้องการด้านอาชีพของนักศึกษา 3) แรงจูงใจและความต้องการด้าน สถาบันของนักศึกษา 2. แนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ซึ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลในส่วนนี้จะเป็นการ กล่าวถึงแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวัง ผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาตนเอง 2) ด้านความสัมพันธ์ 3) ด้านการพัฒนาชุมชน สังคม และ 4) ด้านครอบครัว

เหตุผลที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก นักศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้นำเสนอแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมพัฒนา แสดงความคิดเห็นร่วมกัน จนสุดท้าย ได้แนวทางในการสร้างแรงจูงใจและคาดหวังออกเป็น 4 ด้าน คือ การพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ การพัฒนาชุมชน/สังคม และด้านครอบครัว ที่จะนำมาเป็นแรงจูงใจ ในการมาเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ต่อไป

ซึ่งมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกับงานวิจัย (อภิฤดี ภูรอด, 2557) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งได้สรุปแนวทาง

การสร้างแรงจูงใจในด้านต่างๆ คือ 1) แรงจูงใจด้านการปฏิบัติงาน 2) แรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง 3) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน 5) ด้านนโยบายและการบริหารงาน

การเปรียบและวิเคราะห์แต่ละชั้นปี ของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 1-4 นั้น แรงจูงใจและความคาดหวังที่เลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ในชั้นปีที่ 1 นั้นจะเลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนจากการเล่าหรือบอกต่อจากรุ่นสู่รุ่น จากต้นแบบในชุมชน และด้วยความเป็นจิตอาสาอยากทำงานเพื่อชุมชน จะอาศัยสิ่งแวดล้อมรอบข้าง เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ผู้นำชุมชนต้นแบบเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ในชั้นปีที่ 2-4 นักศึกษาจะเริ่มซึมซับทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น ทำให้นักศึกษาเริ่มที่จะพูดและแนะนำสาขา เริ่มจะทำงานพัฒนาชุมชน และรู้แนวทางในการเรียนและการทำงานในอนาคตได้ จะเกิดความรักและความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน งานเพื่อชุมชน เกิดจิตอาสาในตัวนักศึกษาเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างแรงจูงใจและความคาดหวัง

- 1) การเลือกเรียนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ควรเป็นคนที่รักและศรัทธาในงานเพื่อชุมชน
- 2) ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในทุกเรื่อง มีส่วนร่วมบ่อยๆ จะทำให้เราเกิดแรงจูงใจที่อยากจะทำงานเพื่อชุมชนและบ้านเกิด
- 3) ปลุกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนักสำนึกรักบ้านเกิด อยากพัฒนาบ้านเกิด จะทำให้เกิดแรงจูงใจได้

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์สุดา จงใจ. 2541. การศึกษาปัญหาในการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพ
หลักสูตรระยะสั้นในวิทยาลัยสารพัดช่าง สาขาชุมชนเมืองใหม่บางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ ชชาติไทย. 2555. แรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับ
บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. รายงานการวิจัยได้รับทุน
สนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. 2559. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการ
พัฒนาชุมชน ระดับปริญญาตรี. หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559.
- อภิฤดี ภู่ออด. 2557. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้าง
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
The Development of Chinese Language Learning approach
According to Active Learning Strategy Approach; The Case
Study of Students at Sisaket Rajabhat University

จุฑาสินี ชนะศึก*
Jutasinee Chanasuek

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน สร้างชุดการเรียนรู้ภาษาจีนเชิงรุก โดยกลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน จำนวน 101 คน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1/2560 มีขั้นตอนการดำเนินงาน 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยสอบถามนักศึกษาในสภาพความต้องการพื้นฐาน 2) การสัมภาษณ์ มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาจีน 3) การสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาจีนจากความต้องการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เอกสารการเรียนการสอนภาษาจีน โดยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการเรียนรู้ สรุปข้อมูลและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างสื่อการเรียนรู้ 4) การตรวจสอบคุณภาพชุดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพ โดยการตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้แบบประเมินประกอบการตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาและเนื้อหาสื่อการสอน 5) ปรับปรุงชุดการเรียนรู้ภาษาจีน (ก่อนใช้) นำผลการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะมาปรับปรุง ก่อนนำไปใช้ 6) ทดลองการใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน กับกลุ่มประชากร โดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนกับนักศึกษา 7) การปรับปรุงชุดการเรียนรู้ภาษาจีน (หลังใช้) หลังจากนั้นประเมินผลการใช้สื่อจากข้อเสนอแนะ นำผลที่ได้มาปรับปรุงชุดการเรียนรู้ภาษาจีน และทดลองใช้กับกลุ่มประชากร 8) นำชุดการเรียนรู้ภาษาจีน ที่ไปใช้ ทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ทดลองใช้สื่อเป็น เพื่อนำผล

*อาจารย์, สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มาวิเคราะห์ 9) ประเมินผล วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และประมวลผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน จากข้อมูลที่สะท้อนกลับ เพื่อนำมาจัดทำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่จะกระตุ้นผู้เรียน สามารถอธิบายได้ว่าการใช้ชุดการเรียนรู้ เมื่อได้นำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนมาใช้ โดยให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองทำกิจกรรมด้วยตนเองจึงทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเรียนภาษาจีนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากการประเมินความพึงพอใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นหลังจากใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 และมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนอยู่ในระดับพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

คำสำคัญ ภาษาจีน การสอนภาษาจีน การพัฒนาภาษาจีน การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this applied research were to study the conditions and requirements of Chinese major students and to create Chinese language active learning package. The 101 population consisted of Chinese major students in the first semester of academic year 2017. The research was divided into 9 steps: 1) studying basic information; papers; textbooks; relevant researches; and collecting data by asking students about basic requirements, 2) interviewing and collecting additional data to create Chinese language learning materials, 3) creating Chinese language learning materials based on requirements by studying basic information from Chinese language textbooks and prepared online-questionnaire to collect data of studying in order to summarize data from relevant researches and created learning materials, 4) verifying Chinese language learning materials by experts with evaluation form for language and content in learning materials, 5) correcting Chinese learning materials based on experts' comments before using, 6) conducting trial with the population by

using Chinese language learning package, 7) correcting Chinese learning materials after trial and evaluating based on comments, 8) analyzing the trial result of Chinese language learning package, and 9) evaluating and analyzing content based on opinions and comments.

The researcher studied conditions and requirements of Chinese major students from the feedback in order to create Chinese language learning package to motivate learners. It could be explained that using Chinese language learning package with learning and performing activities by themselves made them distinctly developed their Chinese language learning. The learning achievement result was higher after using Chinese language learning package with the average 4.40 and standard deviation 0.82. Also, the satisfaction result was at very high level with the average 4.23 and standard deviation 0.83

Keyword : Chinese language, Teaching Chinese language, Chinese language Development, Active Learning

บทนำ

ภาษาจีนถือได้ว่าเป็นภาษาที่เรียนยากในอันดับภาษาต้นๆของโลก เหตุด้วยตัวอักษรภาษาจีนมีวิวัฒนาการมาจากรูปภาพและพัฒนาจนเป็นตัวอักษรจีนในปัจจุบันยาวนานถึงพันกว่าปี ตัวอักษรจีนไม่ได้เกิดจากการประสมพยัญชนะสระ เป็นตัวอักษรที่มีความหมายในตัวของมันเองอยู่แล้ว (Tawan Prayord .10 ภาษายากสุดของโลก: <http://www.scholarship.in.th/10-ภาษายากที่สุดของโลก/>) ดังนั้นในการเรียนภาษาจีนจึงต้องใช้ความจำ การจดจำในการเรียนภาษาจีนอย่างมาก แน่แน่นอนว่าในการเรียนภาษาผู้เรียนจะต้องได้ฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟังพูดอ่านเขียน ในการเรียนภาษาจีนก็เช่นกันทักษะทั้ง 4 ด้านนี้ถูกพัฒนาไปพร้อมๆกัน ผู้วิจัยจึงพยายามที่จะพัฒนาระดับผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ภาษาจีนให้มากขึ้น โดยการนำการเรียนเชิงรุกเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน (Praweenya Suwannatthachote) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก ผู้เรียนจะ

สร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มี แยกแยะความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มี สามารถประเมิน ต่อเติมและสร้างแนวคิดของตนเองซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning how to learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับ ข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ โดยคาดหวังผลการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนที่สามารถพัฒนาประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองมากกว่าการจดจำ เน้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และคิดค้นอย่างสร้างสรรค์ด้วยตัวเอง

สำหรับสาขาวิชาภาษาจีน ซึ่งดำเนินการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลา 11 ปี ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนภายใต้การบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 101 คน การเรียนการสอนภาษาจีนในช่วงระยะเวลา 4 ปี ที่ผู้วิจัยได้สัมผัสเรียนรู้ก็คือผู้เรียนเรียนแบบจำ จำได้แต่ใช้ไม่เป็น รับเอาข้อมูลจากตัวผู้สอนภายในห้องเรียนและในบทเรียนที่เรียนเท่านั้น ไม่มีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้ใหม่นอกห้องเรียน เพราะรู้สึกว่ามันยากและไม่สามารถหาข้อมูลหรือเรียนรู้ภาษาจีนได้เองโดยไม่มีผู้สอนคอยแนะนำหรืออธิบายเพิ่มเติม บางรายรู้สึกลัวตัวอักษรจีนเมื่อเห็นจำนวนขีดมากมายกว่าจะประกอบเป็นตัวอักษรหนึ่งตัว ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาวិชาญในครั้งนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากร เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงประยุกต์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน รวมถึงการสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษากับนักศึกษสาขาวิชาภาษาจีน

ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 101 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์
เพื่อสอบถามกลุ่มประชากร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

- 1.) ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.) ศึกษาเอกสารการทำแบบสอบถาม
- 3.) กำหนดประเด็นที่ต้องการทราบ
- 4.) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะที่ปรึกษาวิจัย
- 5.) นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วตามข้อ 4 เสนอต่อ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการทราบ

6. ปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินข้อ 5

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
โดยมีทั้งคำถามหลายตัวเลือก(Multiple Choice Questions)และคำถามปลายเปิด
(Open-ended Questions)

ตอนที่ 2 ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ภาษาจีน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะหรืออื่นๆต่อข้อมูลที่กำหนดให้
(Open-ended Questions)

การกำหนดค่าคะแนนแบบประเมินมีดังนี้

ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้กำหนดเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์

1. การเตรียมการสัมภาษณ์

2. การวางแผนการสัมภาษณ์จากคำถาม กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ นัดหมาย เตรียมอุปกรณ์การจดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ก่อนการเริ่มสัมภาษณ์

3. การสัมภาษณ์ใช้แนวคำถามที่เตรียมมาคือรายการหัวข้อและคำถามที่นักวิจัยสร้างขึ้นและจัดลำดับไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์สอบถามทั้งข้อมูลการสิ้นสุดการสัมภาษณ์รับทำการบันทึกให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างชุดการเรียนรู้ภาษาจีน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเสริมตามขั้นตอนการดำเนินดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเอกสารการเรียนการสอนวิชาสอน

2. ออกแบบชุดการเรียนรู้ภาษาจีนขึ้นโดยใช้เนื้อหาหนังสือในรายวิชา

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบคุณภาพชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยการตรวจสอบความถูกต้องของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบประเมินประกอบการตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาและเนื้อหาสื่อการสอนโดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. กำหนดผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน 3 คน เพื่อเป็นการศึกษาความถูกต้องของภาษาเนื้อหาสื่อการเรียนรู้ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงดังนี้

1. ด้านภาษาจีน 2 คน

2. ด้านงานวิจัย 1 คน

โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนหรือเป็นเจ้าของภาษา

1.2 เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้าน
สื่อนวัตกรรมกรรมการเรียนการสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.3 จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)
โดยกำหนดวันเวลาและสถานที่วันที่ 17 กรกฎาคม 2556 09.00 - 12.00 น.
ณ ห้องวัฒนธรรมจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ

2. จัดทำแบบประเมินความถูกต้องผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
จำแนกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง

ตอนที่ 2 ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การแปลความหมายของมาตราส่วนประมาณค่ามีดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นมีความถูกต้องและ
มีความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีมีความถูกต้อง
และมีความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีมีความถูกต้อง
และมีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีมีความถูกต้อง
และมีความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นมีความถูกต้อง และ
มีความเป็นไปได้ที่น้อยที่สุด

ตรวจสอบแบบประเมินความถูกต้องโดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ที่ปรึกษา
งานวิจัยตรวจสอบและแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญมีการดำเนินการดังนี้

1. เชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)
โดยกำหนดวันเวลาและสถานที่วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2560 เวลา 09.30 - 12.00 น.
ณ ห้องวัฒนธรรมจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. ดำเนินการสนทนากลุ่มและประเมินวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด

3. วิเคราะห์ผลการประเมินความถูกต้องของภาษาและความเหมาะสมด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดค่าคะแนนตามและประเมินความถูกต้องที่ระดับ 4 อย่างต่ำจึงจะถือว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ กำหนดคะแนนตามแบบมาตรฐาน

ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้กำหนดเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และประมวลผล

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดการเรียนรู้ภาษาจีน(ก่อนใช้)

นำผลการตรวจสอบคุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงสื่อ
ก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 6 ทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน

ทดลองการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษาจีนกับกลุ่มเป้าหมายโดยให้ครูหรือ
อาจารย์ที่สอนภาษาจีนนำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้เป็นเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นให้
เสนอแนะข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุงสูตรการเรียนรู้ภาษาจีน(หลังใช้)

หลังจากให้ทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ นำผลที่ได้มาปรับปรุงเสริมและทดลองใช้เป็น
ระยะเวลา 1 เดือน

ขั้นตอนที่ 8 นำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่ปรับปรุงไปใช้

ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ทดลองใช้สื่อเป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อนำผล
มาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 9 ประเมินผล

ในขั้นตอนนี้จะนำข้อมูลที่ได้มาพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าประเมินดังนี้

ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้กำหนดเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ ความคิดเห็นและข้อเสนอ
แนะ และประมวผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ความต้องการ
ของนักศึกษาในการเรียนภาษาจีนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏศรีสะเกษ

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ พรรณนาวิเคราะห์
ถึงสภาพความต้องการของนักศึกษา เพื่อสร้างและพัฒนาชุดการเรียนการสอน
โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard deviation) โดยกำหนดค่าประเมินดังนี้

ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
 ระดับ 4 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
 ระดับ 3 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
 ระดับ 2 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
 ระดับ 1 หมายถึงมากที่สุด กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้กำหนดเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มาก
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง น้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน จากข้อมูลที่สะท้อนกลับ เพื่อนำมาจัดทำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่จะกระตุ้นผู้เรียน สามารถอธิบายได้ว่าการใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน แต่ยังคงต้องการกิจกรรมเพิ่มเติมจากการเรียนนอกเหนือจากเนื้อหาในบทเรียนซึ่งมีความน่าเบื่อและไม่น่าสนใจ แต่เมื่อได้นำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนมาใช้ โดยให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองทำกิจกรรมด้วยตนเองจึงทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเรียนภาษาจีนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากการประเมินความพึงพอใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นหลังจากใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 และมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนอยู่ในระดับพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

งานวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้เกิดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนจะนั่งเป็นรูปตัว U การจัดแบบนี้ทำให้ผู้สอนเข้าถึงผู้เรียนได้มากขึ้น
2. ทุกคาบผู้เรียนจะไม่สามารถนั่งที่เดิม ผู้สอนต้องสลับตำแหน่งในการนั่ง

เช่น นับ 1-5 แล้วจัดให้ 1 กับ 1 นั่งด้วยกัน เป็นต้น

3. ก่อนเข้าสู่เนื้อหาบทเรียนในแต่ละครั้ง ให้ถามคำถามเล่นเกมส์ หรือ ทำกิจกรรมร่วมกันก่อน 10 นาที

4. สรุปกิจกรรม 5 นาทีโดยตัวแทนกลุ่ม(คนที่เคยกล่าวแล้วครั้งต่อไปไม่ต้องกล่าว)

5. อาจารย์ผู้สอนประเมินผล แก้ไขและให้คำแนะนำ

การทำเช่นนี้เป็นประจำ สังเกตเห็นได้ว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ไม่อาจคาดเดาได้ว่า วันนี้อาจารย์จะให้ทำอะไรบ้าง และจะต้องแก้ปัญหาอะไร พูดยอะไรบ้างจึงทำให้นักศึกษาจะได้ฝึกการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ดังนั้นการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดกิจกรรมหรือเกมส์เพื่อให้นักศึกษาเตรียมความพร้อมก่อนเรียน เป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและเรียนรู้การแก้ปัญหา และอาจจะเป็นการตั้งคำถามหรือประเด็นสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา

วิจารณ์และสรุปผล

การศึกษาวิจัยทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นมาเป็นการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การเรียนรู้ไวยากรณ์จีนเป็นตัวสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนขึ้นมา จากการแก้ปัญหาในโจทย์ที่กำหนดให้ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ควบคุมให้กิจกรรมนั้นดำเนินไป การดำเนินกิจกรรมจากชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เมื่อผู้เรียนได้รับโจทย์ ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจหรือหาความกระจ่างในคำศัพท์นั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน และวิเคราะห์ อธิบาย ประเด็นที่ได้รับมอบหมาย โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่มีอยู่ เพื่อตอบปัญหาที่เกิดขึ้น และอาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินความถูกต้อง เมื่อผู้เรียนได้รับคำตอบ ผู้เรียนยังต้องนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ พร้อมสรุปเป็นความคิดของตนเอง กิจกรรมนี้จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาผ่านกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ผู้สอนสามารถนำชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัด

การเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้ เนื่องจากในส่วนของ การเรียนภาษาจีนจะต้องเรียนรู้พื้นฐานไวยากรณ์เป็นส่วนประกอบอยู่แล้วหรือออกแบบเป็นกิจกรรมก่อนเรียนในแต่ละรายวิชาได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาในแนวทางการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมการเรียนภาษาจีน

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ปัญญาดี. 2558. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 : กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ไซยยศ เรืองสุวรรณ. 2526. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

เชิดศักดิ์ รักดีวิโรจน์. 2526. ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความเชื่อมั่นในตนเอง : กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. 2551.การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่1 กรุงเทพฯ : โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

ฟาติฮะห์ อุดสาห์ราชการ. 2558. รูปแบบการเรียนการสอนแบบ Active learning เพื่อพัฒนาแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง คลื่นไหวสะเทือน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาฟิสิกส์ศึกษาคณิตวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

เยาวเรศ รักดีวิจิตร. 2557. เอกสารการประกอบเสวนาวิชาการ “วันส่งเสริม

วิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน” 30 กรกฎาคม 2557

ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ลิขิต ธีรเวคิน. 2549. บทบาทของประเทศจีนและภาษาจีนในศตวรรษใหม่.

(7 มิถุนายน 2549). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นจาก<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewID=9490000074640>

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิปจิตตฤกษ์(แปล). 2554. ทักษะแห่งอนาคตใหม่

การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯสำนักพิมพ์โอเพ่นเวิลด์.

วิจารณ์ พานิช. 2555.วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่

3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2544. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ -21. [www.addkute3.com/wp-](http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2012/11/www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf)

[content/uploads/2012/11/www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf](http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2012/11/www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf)

Suwannatthachote, P. 2555. Active Learning. วันที่ค้นข้อมูล 7 กรกฎาคม 2555, เข้าถึงได้จากhttp://www.academic.chula.ac.th/elearning/content/active%20learning_Praweenya.pdf

Tawan Prayord. 2557. 10 ภาษายากที่สุดของโลก.

<http://www.scholarship.in.th/10-ภาษายากที่สุดของโลก>

**แนวทางการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**
**Guidelines for using information in the study of 1st year
students in the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University.**

ยุภาพร วิวัฒน์พัฒนกุล*
Yupaporn Vivatpattanakul

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศในการเรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบสารสนเทศให้ตรงกับการใช้ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 174 คน และตัวแทนสาขาวิชาละ 1 คนจาก 8 สาขาวิชา จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2560 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ลักษณะ คือ 1) สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่เกิดการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษา 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่เกิดการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคำถาม คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศในการเรียน จากแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมาคือแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ

*อาจารย์,สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ประเภทสื่อมวลชนตามลำดับ ส่วนรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบ สื่อมวลชนตามลำดับ ส่วนเครื่องมือที่นักศึกษาใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่เข้ามาที่สุดได้แก่ Search Engine เช่น Google, Yahoo รองลงมาคือ Web OPAC สื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นแหล่งสารสนเทศ เช่น Facebook ของหน่วยงานต่าง ๆ ฐานข้อมูลต่างๆ ตามลำดับ

ส่วนปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศในการเรียน ด้านแหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ให้สารสนเทศขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสารสนเทศจึงทำให้ไม่ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศแต่ละแหล่ง รวมไปถึงสารสนเทศบนเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิง และการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา ในด้านหนังสือตำราวิชาการแบบเรียนไม่เพียงพอ หนังสือพิมพ์ไม่เพียงพอวารสารวิชาการ บันทึกลง นิตยสารไม่เพียงพอตามลำดับ ส่วนรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาเห็นว่าไม่ทราบวิธีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และไม่ทราบว่า มีฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการ ส่วนเครื่องมือที่ใช้เข้าถึงสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านไม่เข้าใจสัญลักษณ์ที่ใช้ค้นหาหนังสือเช่นเลขเรียกหนังสือ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Wifi) ไม่เสถียร รวมไปถึงจุดปล่อยสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอตามลำดับ

คำสำคัญ: การใช้สารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Abstract

The purpose of this research is to study the use of information in the study of first year students. Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University and problems arising from the use of information in the classroom. In addition to the suggestions for the design of information to match the use of students. The samples used in this study were: 1st year student of Faculty of Humanities and Social Sciences Sisaket Rajabhat University 174 students and one representative from each of 8 subjects 8 students enrolled in semester 1 / 2017. There are two methods of conducting research. 1) structured interview about the condition and problem of using information in the student's study; 2) questionnaire about the condition and problem of using information in the student's study. The research instruments were a structured interview and questionnaire. There are 3 types of questionnaire: checklist valuation scale and open end. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. The research found that the use of information in the study of 1st year students in the Faculty of Humanities Sisaket Rajabhat University. Most students use information from electronic Information sources. Second, the person information source. Information resource institute. And media sources, respectively. Information format used by most students. Included information in an electronic form, second, information in the form of print material, and the information in the mass media, respectively. The tools that students use to access the most information are: Search engine like google, yahoo. The second is Web OPAC. Social media is a source of information, such as Facebook, of various agencies, databases, respectively. The problem of using information in learning. The source of information: The students

showed that the information providers lacked the knowledge and ability to transfer information, so they did not have the information they needed. Lack of knowledge about the storage system of each source. The information on the website has changed frequently, causing problems in the reference. And the connection to the Internet is not stable. The information format used in the study found that. Most students have problems in reading books. Newspaper is not enough. Academic Journal The magazine is not enough, respectively. The electronic information format. Most students do not know how to use online databases. And do not know if there is an online database available. The tools used to access the information. Most students have trouble understanding symbols used to find books. And Including the Internet (Wifi) is not stable. The Internet is not enough.

Keyword: Information used 1st year student of Faculty of Humanities and Social Sciences Sisaket Rajabhat University

บทนำ

ในปัจจุบันสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้แต่การเมือง การปกครองที่สารสนเทศเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น ยุคสังคมสารสนเทศ หรือ Information Age Society ที่ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า ซึ่งมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อนหรือปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งทุกศาสตร์ทุกวงการ ล้วนนำสารสนเทศเข้าไปใช้ประโยชน์หรือใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ จากคำกล่าวที่ว่า Information is power หรือ สารสนเทศคืออำนาจ สามารถชี้วัดได้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรได้

การรู้สารสนเทศมีบทบาทและความสำคัญต่อการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เนื่องจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศว่าเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการรู้สารสนเทศยังเป็นวิธีแห่งการมีอำนาจของบุคคลในสังคมสารสนเทศอีกด้วย ดังนั้นประชากรที่เป็นผู้รู้สารสนเทศจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดของประเทศในยุคนี้

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนในระดับนี้ผู้ใช้ต้องมีทักษะในการค้นคว้าและการใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการนำไปประกอบการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และยิ่งในยุคสังคมสารสนเทศ ที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ส่งผลถึงรูปแบบและวิธีการเข้าถึงสารสนเทศมีความหลากหลาย ทำให้การใช้สารสนเทศของนักศึกษาแปรผันตามความเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย

การศึกษาการใช้สารสนเทศเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ได้ทราบถึงลักษณะการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษา รวมไปถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศของนักศึกษาซึ่งจะสามารถคาดการณ์หรือทำนายความต้องการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในอนาคตได้ (ศิริสุภา เอมหยวก, 2549)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้เปิดสอนและมีจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 9 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ สาขาวิชาพัฒนาชุมชน สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ ซึ่งแต่ละสาขาวิชาต่างมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหาและรายวิชาที่เปิดสอน ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนก็แตกต่างกันออกไปตามธรรมชาติของสาขาวิชา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เพิ่งเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้เป็นศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษา รวมไปถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อจะสามารถ

คาดการณ์ความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาในอนาคต และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและจัดหาสารสนเทศให้สอดคล้องกับการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน คือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ตามระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 371 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan โดยแบ่งออกเป็นสัดส่วนตามสาขาวิชาต่าง ๆ โดยการเทียบบัญชีใดรายการจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวการสัมภาษณ์ ที่มีทั้งหมด 7 ข้อ เป็นการสอบถาม ลักษณะการใช้สารสนเทศในการเรียน ปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ ตอน ที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับเพศ สาขาวิชา ผลการเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รูปแบบของสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 3 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะจากการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และนำมาสร้างเป็นนิยาม ตัวแปร
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดทฤษฎีการใช้สารสนเทศ ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมนิยามตัวแปรที่กำหนด
3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพ เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โครงสร้าง และด้านเทคนิค เนื้อหา และระเบียบวิธีวิจัยโดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้อง

(ค่า IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.96

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาสังกัดสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 20 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ นำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์

5. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุง จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม สอบถามจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยแบบสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ตัวแทนจากสาขาวิชาละ 1 คน จำนวนทั้งหมด 8 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง คือเลือกหัวหน้าหมู่เรียน ห้อง 1 ของแต่ละสาขาวิชาเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ และแบบสอบถามจะแจกให้ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเทียบตารางกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan จำนวนทั้งหมด 186 คน ซึ่งเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2560 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และอภิปรายผลในขั้นตอนต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ คือการจัดระเบียบทางกายภาพของข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงความสละสลวยของภาษาและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการจัดเก็บข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจำแนกตามกลุ่มเนื้อหาตามประเด็นที่เก็บข้อมูล การจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาแล้ว นำมาทำการสังเคราะห์เนื้อหา และอธิบายเนื้อหา โดยการนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สรุปผลตามเกณฑ์ในการแปลความหมายของแบบสอบถาม กำหนดเกณฑ์การคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

ด้านสภาพการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศในการเรียน จากแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมาคือแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล รองลงไปที่แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนตามลำดับ ส่วนรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในการเรียนส่วนใหญ่คือ สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบ

สื่อมวลชนตามลำดับ ส่วนเครื่องมือที่นักศึกษาใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ใช้ในการเรียนมากที่สุดได้แก่ Search Engine เช่น Google, Yahoo รองลงมาคือ Web OPAC สื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นแหล่งสารสนเทศ เช่น Facebook ของหน่วยงานต่าง ๆ ฐานข้อมูลต่างๆ และแอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตามลำดับ และเครื่องมือที่นักศึกษาใช้เข้าถึงสารสนเทศที่ใช้ในการเรียนน้อยที่สุด 2 ด้านคือ เดินทางตามชั้นหนังสือ และ เว็บไซต์แลกเปลี่ยนภาพวิดีโอ ตามลำดับ

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการใช้สารสนเทศในการเรียน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าด้านแหล่งสารสนเทศพบว่านักศึกษามีปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ให้สารสนเทศขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสารสนเทศจึงทำให้ไม่ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศนักศึกษากลุ่มใหญ่เห็นว่าขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศแต่ละแห่ง ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์นักศึกษากลุ่มใหญ่เห็นว่า สารสนเทศบนเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิง และการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร

3. ด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษากลุ่มใหญ่มีปัญหาด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ในด้านหนังสือตำราวิชาการแบบเรียนไม่เพียงพอ หนังสือพิมพ์ไม่เพียงพอ วารสารวิชาการ บันทึกลง นิตยสารไม่เพียงพอ ตามลำดับ ส่วนด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่นักศึกษาเห็นว่าไม่ทราบวิธีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และไม่ทราบว่ามีความรู้ข้อมูลออนไลน์ให้บริการ ตามลำดับ

4. เครื่องมือที่ใช้เข้าถึงสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษากลุ่มใหญ่มีปัญหาด้านไม่เข้าใจสัญลักษณ์ที่ใช้ค้นหาหนังสือเช่นเลขเรียกหนังสือ และ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Wifi) ไม่เสถียร และจุดปล่อยสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ ตามลำดับ

5. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักศึกษาจาก 1 สาขาวิชาเสนอให้มหาวิทยาลัยหรือคณะมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่เป็นส่วนกลางที่นักศึกษาสามารถใช้ค้นคว้า พิมพ์งาน ปริ้นท์งาน นอกเหนือจากเวลาเรียน อาจจะกำหนดค่า

ใช้จ่ายตามความเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาที่ไม่มีคอมพิวเตอร์แบบพกพา หรือที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่หอพัก และเสนอให้มีจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถส่งสัญญาณครอบคลุมไปถึงห้องเรียน และสถานที่ที่นักศึกษาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าได้ทุกที่ทุกเวลา ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพรองรับการค้นคว้าได้กับสารสนเทศทุกรูปแบบข้อมูล ตลอดจนควรจัดหาหนังสือที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาขาวิชาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้มากกว่านี้

วิจารณ์และอภิปรายผล

สภาพการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

จากผลการวิจัยเรื่องการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษพบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด และรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล เกรียงเกษม (2555) ศึกษาการใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ จากการศึกษาพบว่า คณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน ใช้เนื้อหาสารสนเทศด้านวิทยาการจัดการโดยรวมในระดับปานกลาง โดยใช้เรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั่วไปมากเป็นอันดับแรก รูปแบบของสารสนเทศที่ใช้มากเป็นอันดับแรกคือ สื่อดิจิทัลประเภทอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากอันดับแรกคือ แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระบบออนไลน์ การเข้าถึงสารสนเทศใช้วิธีการสืบค้นด้วยตนเองจากฐานข้อมูลสารสนเทศมากเป็นอันดับแรก ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวมใช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้ฐานข้อมูลด้านการวิจัยของไทยมากเป็น อันดับแรก ส่วนปัญหาที่พบจากการใช้สารสนเทศ ปัญหาเด่นที่พบ คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศเรื่องความเพียงพอและความทันสมัย ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม เรื่องบรรยากาศ และอุปกรณ์เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาสารสนเทศ และนอกจากนั้นยังมีผลการวิจัยด้านการ

ใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลด้านการสอบถามอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ส่วนแหล่งสารสนเทศบุคคลด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลที่เห็นแย้งกันในบางประเด็น และสอดคล้องกันในบางประเด็น กับงานวิจัยของ ศิริสุภา เอมหยวก (2549) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล นักศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล อยู่ในระดับมาก โดยการสอบถามหรือขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ใช้การสนทนา กับเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันบริการสารสนเทศ และการใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต นักศึกษาใช้อยู่ในระดับปานกลาง คือ ใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และใช้เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศนักศึกษาใช้ Search Engine เช่น Google, Yahoo ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุหลัน กุลวิจิตร (2558) ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่มีการใช้ สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเครื่องมือที่ใช้เข้าถึงสารสนเทศมีการใช้เครื่องมือที่ใช้เข้าถึงสารสนเทศโดย Search engine เช่น Google มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพรรณ กลิ่นศรีสุข (2547) ศึกษาการใช้ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาเข้ามาใช้ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาเพื่อสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต การศึกษาของ กฤติกา สุนทร (2549) ศึกษาการใช้สำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการเข้ามาใช้สำนักวิทยบริการคือเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมุพร บุญไชย (2550) ที่ศึกษาการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่นักศึกษาใช้ห้องสมุดเพื่อเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต มากที่สุด

ปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ด้านแหล่งสารสนเทศพบว่านักศึกษามีปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ให้สารสนเทศขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสารสนเทศจึงทำให้ไม่ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ ซึ่งไม่ได้เป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก (2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศเพื่อทำการบ้านน้อยที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนหรือเพื่อทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนในการแสวงหาสารสนเทศ นักศึกษาเน้นที่จะสนทนากับเพื่อนมากกว่าสอบถามอาจารย์ ซึ่งก็มีความแตกต่างกันกับผลการศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อ การเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ของ (ศิริสุภา เอมหยวก, 2549) ที่นักศึกษาส่วนใหญ่จะสอบถามจากอาจารย์บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศแต่ละแหล่ง ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า สารสนเทศบนเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิง และการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ส่วนเครื่องมือที่ใช้เข้าถึงสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านไม่เข้าใจสัญลักษณ์ที่ใช้ค้นหาหนังสือ เช่นเลขเรียกหนังสือ และ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Wifi) ไม่เสถียร และจุดปล่อยสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุหลัน กุลวิจิตร (2558) ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่มีการใช้ สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษา พบว่าด้านผู้ใช้มีปัญหาคือนักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) และนักศึกษาไม่ทราบว่ามีแหล่ง

สารสนเทศใดบ้างที่ให้ข้อมูลได้ ตรงความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ แหล่งสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตมีปัญหาคือระบบเครือข่ายช้าทำให้ดาวน์โหลดข้อมูลไม่ได้เป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ข้อมูลในเว็บไซต์บางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิง

ด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้ในการเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ในด้านหนังสือตำราวิชาการแบบเรียนไม่เพียงพอ หนังสือพิมพ์ไม่เพียงพอ วารสารวิชาการ บันทึกลง นิตยสารไม่เพียงพอ ตามลำดับ ส่วนด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาเห็นว่าไม่ทราบวิธีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และไม่ทราบว่า มีฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุทัย ทาระพันธ์ (2555) ศึกษาการใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ออกเสียงเหนือตอนบน จากการศึกษา พบว่า พระนักศึกษามีการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านแหล่งสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในระดับมาก ด้านวารสารวิชาการเฉพาะสาขาวิชามีจำนวนน้อยไม่ตรงกับความต้องการ สื่อโสตทัศนไม่ทันสมัย แหล่งสารสนเทศมีจำนวนที่น้อยอ่านไม่เพียงพอ และไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการแหล่งสารสนเทศภายนอก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) มหาวิทยาลัยควรมีการแนะนำช่องทางที่นักศึกษาจะสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ฝึกอบรมด้านการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) และเพิ่มช่องทางการสอนการใช้สารสนเทศ โดยบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

2) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับแนวทางการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ

อิเล็กทรอนิกส์ และรองรับรูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากสภาพการใช้สารสนเทศของนักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้รูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อกลางในการส่งผ่านสารสนเทศนั้นๆ เพื่อประสิทธิผลในการเรียน

3) คณาจารย์ผู้สอนควรออกแบบบทเรียนให้เอื้อต่อการใช้สารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนทักษะการใช้สารสนเทศในหลายด้านเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการใช้สารสนเทศของนักศึกษาที่ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งสารสนเทศเหล่านี้มีจำนวนมากศาลหลายหลายแหล่งที่มา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรบรรจุวิชาการรู้สารสนเทศในทุกหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสารสนเทศ ก่อนที่นักศึกษาจะนำมาใช้ประกอบการเรียน ซึ่งความรู้เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาในหลักสูตรอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและออกแบบสารสนเทศให้เข้ากับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาให้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาต้องการในการวิจัยครั้งต่อไป และควรศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2) จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และปัญหาเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากโดยภาพรวม ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเชิงลึกในแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา สุนทร. (2549). **การใช้สำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุทัย ทาระพันธ์. (2555). **การใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วชิราลงกรณ์**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทร์เพ็ญ สิงหนุต. (2544). **พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตปาฐี พิบูลย์. (2547). **การใช้สารสนเทศของผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพลักษณ์ ทองศาสตรา. (2547). **“การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ”**. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 7,1 (ม.ค. – มิ.ย.) : หน้า 77-94.
- นฤมล เกรียงเกษม. (2555). **การใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นินาสกร กรวยสวัสดิ์. (2549). **การใช้ห้องสมุดวิทยาเขตหนองคายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญมา ไชยะสิทธิ์. (2552). **การใช้ทรัพยากรสารสนเทศในหอสมุดกลางของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโคก**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บุหลัน กุลวิจิตร (2558) “**ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**”. วารสารฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ. 8,1 (ม.ค. – เม.ย.): หน้า 868-886.
- ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530. **การใช้และการแสวงหาสารนิเทศของเกษตรกร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ กลิ่นศรีสุข. (2547). **การใช้ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริสุภา เอมหยวก (2549) .**การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. พิษณุโลก : สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุมพร บุญไชย. (2550). **การใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันศักดิ์ พวงอก. (2558). “**การศึกษาพฤติกรรมการสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**”.วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 2,1 (ม.ค. – มิ.ย.): หน้า 23-38.
- R.V. krejcie and V.D. Morgan. (1970). “**Determining Sample Size for ResearchActivities**”.Educational and Psychological Management. 80 (1970) 608.
- Wilson,T.D. (1994). “**Information Needs and User : Fifty Years of InformationProgress?**” In Vickery, B.C., ed. Fifty Years of Information Progress : A Journal of Documentation Review.pp. 15-51. London Asli.

สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดน
ไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา
The Phonology of Ethnicity for the Relation
of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia Border

ณัฐนันท์ ภูเบศพิณธคุปต์*
Nattanan Pubetpintakooop

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา วิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา และจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามจำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา มีหลากหลายภาษาตามกลุ่ม ตระกูล หรือชาติพันธุ์ ดังนี้ 1.1) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว อาทิ ภาษาภูไท ไทย้อ ไทดำ ถิ่นไทยยูนนาน ฯลฯ 1.2) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อาทิ ภาษาญาย ภาษาผีปะก่า ภาษากลุ่มกะซองและซิมเรลาฯ และ 2) ภาษาชาติพันธุ์สร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา พบว่า ไม่ว่าชาติพันธุ์ต่างๆ จะสื่อสารกันด้วยภาษาใดก็ตาม หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน ยังคงมีการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมด้วยความเข้าใจ และมีสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว และชายแดนไทย-กัมพูชา

คำสำคัญ : การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ สัทวิทยาไทย-กัมพูชาไทย-ลาว ความสัมพันธ์ตามแนวชายแดน

*นักศึกษาลัทธิสุตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

The objective of this research were to study the phonology and the languages using of ethnic groups along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia; To analyze the component and the form of Phonology and languages using by the ethnic groups that communicate along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia; and to create the Phonology of ethnic handout to make a relation along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia. This research is a qualitative study using ethnography approach and the quantitative study by using a selection of sample by purposive sampling technique. And to gather the data by using the In-depth interviews and the questionnaires form with total of 500 samples. The result of this study are: 1) there were various of ethnic languages using along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia as of 1.1) ethnic languages along Thailand-Laos border such as Phutai, Nyaw, Tai Dam, Tai Yunnan, etc.1.2) ethnic languages along Thailand-Cambodia border such as Kuy, Phi-Pakam language, Ka-song group, and Sum-Re, etc. 2) ethnic languages are related along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia found that whatever different ethnics and communicate with any languages, the government agencies, the private sector and the public sector still create a harmony in the society with understanding each other and making peace along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia.

Keywords : Ethnic Languages Phonology Thailand–Cambodia, Thailand–Laos
The relation along border

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างก็มีวัฒนธรรม จารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ด้วยความเป็นกลุ่มชนที่พึงธรรมชาติ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพา การอยู่ร่วมกันได้ต้องอาศัยความรัก ความสามัคคี ความช่วยเหลือ และเกื้อกูลกัน และสิ่งที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันคือการเข้าใจกัน การเชื่อฟังกัน การสื่อสารที่เกิดความเข้าใจและเกิดความยำเกรงซึ่งกันและกันคือ ภาษา หรือ เรียกกันตามกลุ่มชาติพันธุ์ว่า ภาษาธรรม หรือภาษาคำสอน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวจะใช้ภาษาธรรม คำสอนเรียกว่าภาษาผญา ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจะเรียกภาษาธรรมว่า ขนาบแซมร์ หรือ ขนากาบโครง เป็นภาษาคำสอนที่ผู้ที่สามารถใช้ได้ คือพระสงฆ์ ผู้อาวุโส พ่อแม่ ที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกหลานและยังเป็นภาษาที่มีความเชื่อในเรื่องถ้ายึดถือปฏิบัติแล้วก็จะเจริญรุ่งเรืองในชีวิต จึงทำให้ภาษาธรรมยังคงอยู่เหมือนกันภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ยังอยู่และสามารถใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคมได้จนกระทั่งทุกวันนี้

ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีหลากหลายกว่า 398 ภาษา ใช้พูดกันในประเทศ บรูไน ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม เท่ากับ 5.8 เปอร์เซ็นต์ของ 6,909 ภาษาในโลกที่ระบุโดยนักชาติพันธุ์วิทยา จาก 398 ภาษาพบว่ามี 164 ภาษา (41.2 เปอร์เซ็นต์) ที่คนพูดน้อยกว่า 10,000 คน ขณะที่การคงอยู่ของภาษาอาจไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใช้นภาษานั้นๆ ทั้งหมด ด้วยการคำนวณจากการเปรียบเทียบ ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของภาษาในโลกจะสูญหายไปภายใน 100 ปีและภาษาในโลกที่มีคนพูดน้อยกว่า 10,000 คนอยู่ที่ 51 เปอร์เซ็นต์ (3,524 ภาษา) ดังนั้นจึงมีโอกาสูงที่ภาษาในกลุ่มชาติพันธุ์ 164 ภาษาในกลุ่มน้ำโขงจะสาบสูญไประหว่างศตวรรษที่ 21 ปัจจัยใหญ่ที่สุดที่คุกคามภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำโขงคือการแพร่กระจายของภาษาหลัก เช่น ภาษาประจำชาติและภาษาราชการ โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับที่สนับสนุนหรือบังคับใช้ภาษาหลัก อีกทั้งการเปิดประชาคมอาเซียน AEC (Association of Southeast Asian Nations) ในปี 2558 ของกลุ่มประเทศอาเซียนได้ตกลงที่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นช่องทางการสื่อสาร ทำให้ยากที่จะให้ความสนใจความสำคัญในคุณค่าของภาษากลุ่มชาติพันธุ์

“การค้าชายแดน” เกิดขึ้นมาพร้อมๆ การเกิดชุมชนของมนุษย์บนโลก เพื่อสนองความต้องการของตนในการดำรงชีวิต กาลต่อมามนุษย์มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ จนสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น อัตราการเพิ่มของประชากรโลกที่มีมากขึ้น ซึ่งยอมนำมาซึ่งปัญหาของการอยู่ร่วมกัน จึงเกิดผู้นำชุมชนที่มีอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเริ่มขยายบทบาทสู่กิจกรรมอื่นๆ รวมถึงการกำหนดค่าเงินตราของท้องถิ่นเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และนำไปสู่การกำหนดพื้นที่ด้วยการกำหนดเส้นเขตแดนกลายมาเป็นประเทศตราบทุกวันนี้ การกำหนดเส้นเขตแดนของเขตปกครองได้แบ่งแยกชุมชนที่เคยอยู่ร่วมกันออกไปเป็นชุมชนของประเทศที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณีปฏิบัติ ตลอดจนระเบียบ กฎหมายที่แตกต่างกัน แต่การไปมาหาสู่กัน การนำผลผลิตที่ตนผลิตได้มาแลกเปลี่ยนกันเพื่อการดำรงชีพก็ยังคงดำเนินต่อไปแม้ว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ได้ถูกแบ่งออกไปเป็นคนละประเทศแล้วก็ตามเป็นที่มาของ “การค้าชายแดน” ส่วนการค้าอีกประเภทหนึ่งที่อาศัยการขนส่งข้ามเขตแดนทางบกเพื่อขนผ่านประเทศที่มีชายแดนติดกัน สู่ประเทศที่สาม เช่น การค้าที่ผู้ประกอบการค้าไทยได้ขายสินค้าให้ประเทศเวียดนามได้ขนส่งสินค้าข้ามเขตแดนไทย-ลาว ผ่านประเทศลาวสู่ประเทศเวียดนาม เป็นต้น การค้ารูปแบบนี้เรียกว่า “การค้าข้ามแดน”

การค้าชายแดนได้ดำเนินมาโดยตลอดและต่อเนื่องด้วยการขนส่งข้ามแดนผ่านเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดนหรืออาณาเขตที่เรียกกันว่า “ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ” หรือปัจจุบันเรียกว่า “จุดผ่อนปรนทางการค้า” จนกระทั่งเส้นทางการคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างออกไปแต่ก็ยังครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดกันเท่านั้น การค้าชายแดนในดินแดนที่มีเส้นเขตแดนติดต่อกันและมีประชาชนที่มีความเหมือนกันในเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภาษา เป็นผลก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันทั้งด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นอยู่ส่งผลให้มีมูลค่าการค้าสูงและจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ต่อไปในอนาคตซึ่งจะสามารถพัฒนาให้การค้าชายแดนที่มีเขตแดนติดต่อกันให้เจริญก้าวหน้า สร้างสันติให้กับกลุ่มชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนอย่างยั่งยืนต่อไป (นิยม, 2550)

จากสภาพปัจจุบันที่มีการเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการสืบทอดมาจากหลายชั่วอายุคนนั้นจะสูญสลายไปกับการวิวัฒนาการของเทคโนโลยี จึงสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์สื่อสารที่สื่อสารปกติทั่วไปของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้สื่อสารกันสามารถประกอบอาชีพพร้อมกันได้อย่างยั่งยืนโดยไม่สูญสลายไปกับสถานการณ์ของสังคม สมัยใหม่นั้น จึงศึกษาวิจัยในหัวข้อ “สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา และ 3) เพื่อจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา และเพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วิธีการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach) และการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรประเทศไทย เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองโกสอนพมวิทาน แขวงสะหวันนะ-เขต และส่วนพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองโอรส์เมต จังหวัดอุดรมีชัย

กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ผู้นำท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน ครู พระ และภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้นโดยสัมภาษณ์เชิงลึกจาก ผู้ให้ข้อมูลหลักประเทศไทยจำนวน 15 คน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 15 คน และราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) ประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และผู้ประสานงานในเขตพื้นที่ 2) ประเภทอุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ 3) ประเภทเอกสาร ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกตแบบ ไม่มีโครงสร้าง

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. โครงสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1.1) ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ 1.2) ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสัทวิทยาภาษาที่ใช้ ใช้ภาษาอะไรบ้าง เข้าใจภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมากขนาดไหน เสียงหรือสำเนียงเสียงของภาษาลายกันหรือไม่

2. วิธีการสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ 2.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และตำราต่างๆที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาชาติพันธุ์ในการสื่อสาร ฯลฯ 2.2) นำข้อมูลที่ได้มาร่างกรอบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนด 2.3) นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และทำการปรับปรุงแก้ไขและนำมาจัดทำเป็นกรอบการสัมภาษณ์ ที่สมบูรณ์ต่อไป

ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน กันยายน 2557 ถึงเดือน มีนาคม 2559

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เก็บรวบรวมภาษาที่ใช้ในการพูดการติดต่อสื่อสารจากหนังสือ เอกสาร คัมภีร์จากปราชญ์ชาวบ้าน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์เผยแพร่อื่นๆ เพื่อกำหนดแผนการศึกษาและกรอบแนวคิดการท้าวิจัย

2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เมืองโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว และเมืองโอรังเสม็ดจังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

การหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์โดยใช้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลด้านเวลา สถานที่และบุคคลให้ครบทั้ง 3 ด้าน

2. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสัทวิทยา และการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่สัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา และตอบข้อคำถามข้อที่ 2 องค์ประกอบและรูปแบบ สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา มีวิธีดำเนินการดังนี้

วิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาสรุปตามกรอบงานวิจัยและตั้งประเด็นเป็นข้อกระทงคำถามในแต่ละหัวข้อ จำนวน 78 ข้อ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกำหนดขอบเขตประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ที่ทำอาชีพการค้าขาย ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน บุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเขตชายแดน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ รวมจำนวน 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม โดยการสร้าง เครื่องมือจะใช้ข้อมูลที่ได้จากเทคนิคมนุษยวิทยา และเทคนิคชาติพันธุ์วรรณา มาสังเคราะห์ และสร้างเป็นคำถามในแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสัมพันธ์เพื่อสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับของลิเคอร์ท ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบนั้นส่งผลต่อความสัมพันธ์เพื่อสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา

2) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่า IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มาใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามเชิงสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Trial) กับกลุ่มผู้ใช้ภาษาเพื่อใช้สื่อสารในธุรกิจการค้าของกลุ่มชาติพันธุ์อาณาบริเวณชายแดนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.95

3) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2560 – เดือนมีนาคม 2560 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 500 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประกอบ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยสกัดปัจจัยที่สำคัญโดยวิธีการทางสถิติการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor analysis) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อหาความสัมพันธ์สถิติของการศึกษานี้ ใช้ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ด้วย Program SPSS AMOS v.16

3. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 3 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์มาตั้งชื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อนำไปยืนยันผลการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อจัดทำคู่มือสัทธิวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1) เพื่อศึกษาสัทธิวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

1.1) สัทธิวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

1.1.1) บริบทขอบเขตการศึกษาแนวชายแดนไทย-ลาว มีดังนี้

1) อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 2) ตลาดอินโดจีน 3) แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว 4) ตลาดพรสวรรค์สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่างแขวงสะหวันเขตของ สปป.ลาว กับ จังหวัดมุกดาหารของประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไป-มาของประชาชน และการขนส่งสินค้า สร้างความแข็งแกร่งในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายใต้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแนวตะวันออกและตะวันตก (East-West Economic Corridor) ระหว่างประเทศลาว ประเทศไทย และประเทศเวียดนาม ผ่านเส้นทางถนนหมายเลข 9 ดังนั้น ภาษาจึงมีความสำคัญมากที่ใช้เพื่อการติดต่อค้าขายและการสื่อสารระหว่างผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.2) บริบทขอบเขตการศึกษาแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีดังนี้

1) อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ 2) ตลาดไทช่องจอม 3) เมืองสำโรง โอเสม็ด อุดรมิชัย กัมพูชา 4) ตลาดโอเสม็ด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 86 หมู่บ้าน ตลาดไทช่องจอม ด้านเชื่อมไทย-กัมพูชา ตั้งอยู่เลียบแนวชายแดนของประเทศไทย ฝั่งตรงข้ามเป็นชุมชนโอเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรมิชัย ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือของประเทศกัมพูชา เป็นเส้นทางข้ามแดนที่ใหญ่และสะดวกที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ที่จะไปยังกัมพูชาทำให้มีการติดต่อสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวไทยและชาวกัมพูชามาเป็นเวลานาน เมืองโอเสม็ด เมืองอุดรมิชัย ประเทศกัมพูชา จังหวัดอุดรมิชัย (Oddar Meanchey) เป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดตั้งอยู่ทางเหนือของกัมพูชา มีพรมแดนติดกับจังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ติดเลียมเรียบ เมืองหลวงของจังหวัดอุดรมิชัยคือเมืองสำโรง (Samrong) เป็นเมืองเล็กๆ บรรยากาศเงียบสงบ

1.1.3) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว

ภาษาไท จัดอยู่ในกลุ่มของตระกูลภาษา ไท-กะได มีผู้พูดกระจัดกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของไทยแต่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอีสาน ประเทศลาว และเวียดนาม ผู้พูดภาษาไทมีถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมอยู่ในเมืองแถนหรือแถง หรือ เมืองเดียนเบียนฟูในปัจจุบันของเวียดนาม เรียกภูไทในดินแดนแห่งนี้ว่า ชาวไทดำ เนื่องจากนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำหรือสีคราม ภาษาไทไม่มีภาษาเขียน มีเพียงภาษาพูด

ไทย้อ ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ ย้อไทย้อญ้อ เป็นประชากรกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งในจังหวัดสกลนคร และนครพนม มีภาษาพูดเหมือนภาษาไทยลาวต่างสำเนียงเล็กน้อย คือ น้ำเสียงสูงอ่อนหวาน ไม่ห้วนสั้นเหมือนไทยลาว

ไทดำ อาศัยอยู่ทั่วไปบริเวณมณฑลกว๋างสี ยูนนาน และตั้งเกียอพยพเข้าสู่ไทยสมัยธนบุรี เนื่องจากถูกกวาดต้อนมาจากสงครามพร้อมกับพวกลาวเวียงจันทน์ ที่เมืองม่วยและเมืองทัน (สมทรง, 2524) ลาวเวียงจันทน์ เข้ามาอยู่บริเวณจังหวัดสระบุรี ราชบุรี และจันทบุรี ส่วนไทดำอยู่บริเวณจังหวัดเพชรบุรี

ไทโส้ (กะโซ่) กลุ่มชาวไทโส้ บางท้องถิ่นเรียกว่า พวก “โซ่” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เขียนว่า “กะโซ่” ซึ่งยังมีผู้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นพวกเดียวกับลาวโซ่งในจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี

ไทอีสาน ไทยลาว (ไทยอีสาน) ไท-ลาว Laotian ตระกูลภาษา ไท-กะได (Tai-Kadai Language Family) กลุ่มไทยลาว หรือทั่วไปเรียกว่า “ชาวอีสาน” ที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด มีประชากรมากที่สุดในอีสาน มีภาษาพูดเป็นภาษาเดียวกับคนลาวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) แต่ความจริงแล้วเป็นภาษาไทยสาขาหนึ่ง ซึ่งมีวัฒนธรรมเหนือกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นกลุ่มที่สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงแต่โบราณ

ภาษาถิ่นไทย ยูนนาน คล้ายกับภาษาถิ่นอีสานมากโดยเฉพาะคำศัพท์ต่างๆ สำหรับตัวอักษรยูนนาน ก็คือ “อักษรไทลื้อ” มีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรไทยล้านนา และอักษรธรรมอีสานมาก

ภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นภาษาท้องถิ่นที่ใช้พูดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภาษาลาวสำเนียงหนึ่ง ในสำเนียงภาษาถิ่นของภาษาลาวซึ่งแบ่งเป็น 6 สำเนียงใหญ่ คือ 1) ภาษาลาวเวียงจันทน์ 2) ภาษาลาวเหนือ 3) ภาษาลาวตะวันออก

เฉียงเหนือ 4) ภาษาลาวกลาง 5) ภาษาลาวใต้ และ 6) ภาษาลาวตะวันตก

ภาษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราพบว่าภาษาเขมร หรือเขมรถิ่นไทยเป็นชื่อทางวิชาการได้กำหนดขึ้นเพื่อเรียกผู้ที่พูดภาษาเขมรซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย (ประกอบ, 2538) โดยทั่วไปชาวเขมรถิ่นไทยเรียกตัวเองว่า “คแมร” หรือ “คแมร-ลือ” แปลว่าเขมรสูง เรียกภาษาเขมร และชาวเขมรในกัมพูชา ว่า “คแมร-กรอม” แปลว่า เขมรดำ และเรียกคนไทยว่า “ซิม” ซึ่งตรงกับคำว่า “สยาม” ใน ภาษาไทย (ประกอบ, 2538)

บริเวณแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีภาษาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆ จำนวน 13 กลุ่ม (ไม่นับรวมผู้ที่อพยพโยกย้ายข้ามแดนจากภัยสงคราม การเข้าหางานทำ และผู้ที่เป็นเชย สะใภ้ อีกจำนวนไม่น้อย) อาทิ กลุ่มภาษาเขมรถิ่นไทย กลุ่มภาษากูย/กวย, เญอ (หรือส่วย) กลุ่มภาษาวอง-กะซอง-ซิมเร กลุ่มภาษาลาวอีสาน กลุ่มภาษาไทยโคราช กลุ่มภาษาญ้อและผู้ไทย ฯลฯ โดยกลุ่มเขมรถิ่นไทยมีจำนวนมากที่สุดถึงกว่า 1.5 ล้านคน (ทั้งประเทศ) มีเขมรสุรินทร์ (คแมรเชเร็น) เป็นศูนย์กลาง เนื่องจากมีผู้พูดภาษาเขมรหนาแน่น และมีภาษาและวัฒนธรรมเด่นชัดเป็นเอกลักษณ์ เช่น ลักษณะภาษาที่ยังคงใช้เสียง ร เป็นพยัญชนะท้าย ดังที่พบในภาษาเขียนคำว่า เขมร ทั้งในภาษาไทยและในภาษากัมพูชา ในขณะที่เขมรกัมพูชาส่วนใหญ่ได้สูญเสียพยัญชนะสะกดนี้ไปแล้ว แต่ปรากฏเฉพาะในรูปเขียน

ชาวกูย หรือส่วย มีถิ่นเดิมอยู่บริเวณตอนเหนือของเมืองกำแพงเพชร ประเทศกัมพูชา คนไทยเรียกชาวกูยว่า เขมรป่าดง ชาวกูยเรียกตัวเองว่ากูย กูย โกย หรือกวย ซึ่งแปลว่า “คน” ส่วนคำว่า “ส่วย” นั้น ชาวกูยเองไม่ค่อยยอมรับชื่อนี้ ปัจจุบันพบชาวกูยในจังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานี นครราชสีมา มหาสารคาม สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสุพรรณบุรี

“ภาษาผีปะกำ” เป็นภาษาพิเศษของชนชาวกูยช้าง ใช้สื่อสารกันเฉพาะระหว่างกำลวงพืด หมอช้าง และมะขำกับเทพเจ้าผีปะกำและบิรวารของผีปะกำอันได้แก่ เทวดา (ช้างป่า) และภูตผีปีศาจอื่นๆ โดยจะใช้ภาษาผีปะกำในระหว่างการเดินทางไปคล้องช้าง ซึ่งตามปกติเมื่ออยู่บ้านจะใช้ภาษากูย

กลุ่มของกะซองและซิมเร เป็นกลุ่มชนที่พบในจังหวัดจันทบุรีและตราด (รวมทั้งเคยมีในจังหวัดระยอง) แม้ว่าจะมีร่องรอยของการเป็นกลุ่มชนที่มี

ขนาดใหญ่ แต่ในปัจจุบันมีผู้พูดจำนวนไม่มาก (จัดเป็นกลุ่มภาษาในภาษาวิกฤตใกล้สูญ) (สุวิไลและคณะ, 2547)

กลุ่มภาษาเวียดนาม พบมากในเขตอีสานเหนือที่มาตั้งถิ่นฐานด้วยปัญหาสงคราม พบในอำเภอรัตนประเทศ จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มลาวอีสาน เป็นคนส่วนใหญ่ของอีสานตอนบนในเขตจังหวัดแนวชายแดนไทย-กัมพูชา พบกระจายตัวอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั้งสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

1.2) ภาษาชาติพันธุ์สร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มแม่ค้า ประชาชน พระสงฆ์ เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหารและเมืองไกรสรพนมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว โดยมุ่งเน้นการใช้สัทวิทยาที่เป็นสำเนียงภาษา ความหมายภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว ศึกษาถึงโครงสร้างของภาษาที่นำมาสื่อสารกันทั้ง 2 กลุ่มภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาลาว ที่มุ่งเน้นภาษาที่ใช้สื่อสารในวิถีชีวิตประจำวันที่ทำความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้พูดกัน เสียง ประกอบด้วยเสียงสระ เสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์

1.2.1) ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน

“.....ภาษาอีสาน ภาษาเขียนคือตัวอักษรไทยน้อย อักษรตัวธรรม เป็นอักษรที่ได้ต้นแบบอักษรมอญโบราณ คล้ายอักษรตัวเมืองของภาคเหนือ มีวรรณกรรมท้องถิ่นของตนเอง เช่น เรื่องสินไซ (สังข์ศิลป์ชัย) จำปาสดัน ท้าวกำกาดำ ไก่แก้ว ลั่นทอง ขูลุนางอ้าว ท้าวผาแดงนางไอ่ ฯลฯ อาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มไทยลาว เป็นกลุ่มผู้นำทางด้านวัฒนธรรมภาคอีสาน ฉะนั้นภูมิปัญญาสังคม เช่น ฮีตคอง ตำนาน อักษรศาสตร์จาริตประเพณี กลุ่มไทยลาวจะเป็นกลุ่มที่สืบทอด และถ่ายทอดให้ชนกลุ่มไทยกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย....”

การใช้ภาษาถิ่นอีสานหรือเรียกกันว่าใช้ภาษาลาวอีสาน เป็นการใช้ภาษาและสำเนียงเดียวกันกับภาษาลาวกลางของ สปป.ลาว ภาษาลาวกลางของ สปป.ลาว มี 2 ถิ่นภาษาคือ ถิ่นคำม่วน และถิ่นสะหวันเขต ถิ่นคำม่วน จังหวัดที่พูดใน

ประเทศไทย เช่น จังหวัดนครพนม สกลนคร บึงกาฬ (อำเภอเซกา บึงโขงหลง บางหม่นบ้าน)
ถิ่น สะหวันเขต จังหวัดที่พูดมีจังหวัดเดียว คือ จังหวัดมุกดาหาร

1.2.2) ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ในปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนประชาธิปไตยลาว มีพลเมืองประกอบด้วยหลายชนชาติกลุ่มชนและเผ่าชนที่รวมเข้าเป็นสามแห่งต่างกันคือ เหม้า อินโดนีเซีย เหม้าจีน และเหม้าไทลาว แต่ละแห่งมีนิสัยและจุดเฉพาะของตนในด้านวัฒนธรรมซึ่งมีผลอย่างยิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมมีความมั่นคง เหม้าอินโดนีเซียเป็นชนเผ่าที่ถูกเรียกว่า ลาวเทิงหรือชาวข่า เหม้าจีนเป็นชนเผ่าที่ระยะหลังเรียกว่า ลาวสูง ได้แก่ พวกเผ่าแม้ว เผ่าเย้า ฯ เหม้าไทลาวหมายถึงลาวที่ลุ่ม ได้แก่ ชนเผ่าไท ผู้ไทและลาว การศึกษาภาษาและวิถีชีวิตตามแนวชายแดนของ สปป.ลาว ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเมือง ไกรสรพรวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว และเพื่อให้เกิดเส้นทางทั้งทางการค้า และทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเส้นทางที่เรียกว่าเส้นทางสามารบในอดีต คือเส้นทางจากแขวงสะหวันเขต ไป เซโน และไปตามเส้นทางลาวบาว หรือเส้นทาง สะหวัน-ลาวบาว จะผ่านเมืองพะลานไซ เมือง-พิน และเมืองเซโปน จนกระทั่งถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองเวียดนาม จากการศึกษาและสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัย ทำการศึกษาในเรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และการใช้ชีวิตท่ามกลางความหลากหลายของผู้คนที่เดินทางเข้าออก พบว่า

“.....ภาษาลาวและอักษรลาวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในวัฒนธรรมลาว วัฒนธรรมลาวมีนิสัย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ดึงดูดเพราะคนลาวมีภาษาลาวและตัวอักษรลาวเป็นของตัวเองเป็นเวลานานแล้ว คนลาวใช้ภาษาลาวเพื่อการคิดสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ประสพการณ์ บันทึกลง และถ่ายทอดศิลปะวรรณคดี วัฒนธรรม รีดครองประเพณี ทุกวันนี้เราสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงามของชาติก็เพราะมีภาษา และอักษรลาวไว้บันทึกข้อมูลสมัยโบราณไว้ ในระยะที่ผ่านมาบรรพบุรุษลาวและประชาชนได้ต่อสู้เพื่อปกป้องรักษาภาษาลาวให้เคียงคู่กับคนลาว เพราะฉะนั้น ภาษา และอักษรลาว เป็นผลิตภัณฑ์ทางด้านวัฒนธรรมทางจิตใจที่สำคัญของชาติ เหมือนคำที่ว่า ” ไร้ภาษา ไร้อักษร คือคนไร้ชาติตระกูลชาติเกิดไม่มี..... ” (ประเดิม, 2558)

1.2.3) ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนรักษาคูณค่าของสังคมพหุวัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษาธรรม”

“.....ภาษาธรรม ธรรม หรือธรรมชาติ เป็นสิ่งดั้งเดิม ภาษาที่เกิดจากการฝึกการปฏิบัติและจากการเรียนรู้ของครูบาอาจารย์ หรือของศาสตร์ภูมิปัญญา ภาษาธรรมเป็นภาษาฮิตภาษาคอง นอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้แล้วยังได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ทุกวันนี้เป็นสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะคนมาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และยังเกิดจากความหลากหลายของสังคมที่ไหลเข้ามาไม่ว่าจะตามแนวชายแดน หรือจากสังคมเมือง ชนบท ความหลากหลายของวัฒนธรรมก้าวออกไปทุกพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ภาษาแปลกใหม่ก็เข้ามาตาม คนเผ่าคนแก่ตาม ไม่ทันภาษาสมัยใหม่ ภาษาแซ่ ภาษาอินเทอร์เน็ต แต่ภาษาที่ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่น คือภาษาคำสอน นิทาน ภาษาการเล่าเรื่อง ภาษาพวกนี้เป็นภาษาวัฒนธรรม เป็นภาษาทางประวัติศาสตร์ นิทานคำสอนก็เป็นประวัติศาสตร์ทางภาษาได้.....” (ไพฑูริ, 2559)

1.2.4) ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐาน

การสัมผัสภาษาเชิงลึกจากแม่คำเกี่ยวกับภาษาตามแนวชายแดน มีความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารกันอย่างไร พบว่า ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ ในสังคมมนุษย์ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างก็มีวัฒนธรรมดำรงอยู่ในฐานของศัพทประกอบสำคัญ เพื่อเป็นตัวกำหนดสภาพหรือลักษณะของสังคม เป็นแบบแผนในการปฏิบัติตัว การให้คุณค่าในการดำรงและดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นตัวกำหนดนิยามความหมายและแบบแผนการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่ส่งผลก่อให้เกิดความสุข กลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยวัฒนธรรมอันหลากหลายได้เป็นเบ้าหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมสัมพันธ์เชื่อมร้อย และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นพลวัตแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

1.2.5) เพื่อการดำรงอยู่ ของอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ และ ความสมานฉันท์ของคนในชาติ

โครงสร้างทางสังคมตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาวที่ไม่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากนักจึงไม่ปรากฏสถานการณ์ความรุนแรงแต่กลับเป็นสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

“...ความเป็นพี่น้องลาวไทย พุดคุยภาษาเดียวกันก็เหมือนญาติพี่น้องกัน ฟังพาอาศัยกัน คำขายก็ต้องอาศัยกัน มีแต่แม่ค้าก็ไม่มีคนซื้อ ก็ต้องพึ่งพากันมาต่างที่ต่างถิ่นมาอยู่ด้วยกันก็เป็นญาติพี่น้องกัน...การพุดคุยภาษาเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกัน สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ เรื่องภาษาสำคัญเพราะถ้าพูดกันไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจก็อาจจะเกิดปัญหาได้ แต่ที่นี้ภาษาไทย ภาษาลาว เหมือนภาษาเดียวกัน พูดง่าย ทำง่าย คนก็หน้าตาเหมือนกัน จึงเหมือนคนบ้านเดียวกัน ก็อยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุขไม่หวาดระแวงกัน ตลาดก็คือแหล่งรวมคนรวมสินค้า แต่ตลาดอินโดจีนเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่ใหญ่ จึงเป็นแหล่งรวมผู้คนมาจากต่างถิ่นต่างวัฒนธรรม ภาษาที่สำคัญเพราะเราต้องใช้ภาษาในการพุดคุยกันถึงจะเข้าใจกัน บ้านเราเรียกว่า “เว้าลูกคอกัน” คือพุดจากกันเข้าใจตรงกัน.....” (อาทิตย, 2559)

1.2.6) ภาษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ

ชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบแผนเดียวกัน มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ เชื้อชาติและสัญชาติสอดคล้องกัน ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน มักมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไป

“.....ภาษาไทย ภาษาลาว แตกต่างกันแต่ว่ามันเป็นภาษาของใคร คนไทยก็พูดภาษาไทย คนลาวก็พูดภาษาลาว แต่เนื้อหาทางภาษาจริงๆแล้วมันก็เหมือนกัน แทบจะเป็นภาษาเดียวกันกว่าได้เพียงแค่ความเป็นมามันอาจจะแตกต่างกัน ถ้าดูการอพยพของผู้คนเชื้อสายไทยลาวนี้จะมาด้วยกันตั้งนั้นแม้จะมาตั้งรกรากต่างที่กัน ความพื้นฐานที่มีของภาษาก็ไม่ได้เปลี่ยนไปมากนัก ภาษาเปลี่ยนตามสถานะภาพของบ้านเมืองมากกว่าภาษาจะเปลี่ยนเพราะคนใช้ ก็เห็นอยู่กันอย่างมีความสุข ไปมาหาสู่กัน ไม่ได้มีความขัดแย้งกันทางด้านภาษา เพราะที่นี้ภาษาและศาสนาเดียวกัน....” (ไผท, 2559)

“.....ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยลาวตามช่องทางด่านข้ามแดนสะพานมิตรภาพ 2 เสถียรภาพทางความมั่นคงถือว่ามีความมั่นคงไม่มีปัญหา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการค้าตามแนวชายแดน ต่างก็พึ่งพากัน สินค้าที่ต้องการ ต่างก็เหมือนแลกเปลี่ยนสินค้ากัน มีรถขนส่งสินค้าเข้าออกวันหนึ่งก็มากทั้งเข้าและออก สังคมโดยพื้นฐานไทยกับลาวต่างก็มีที่มาคล้ายกันมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงจนกระทั่งเหมือนกัน ส่วนอีกกลุ่มคือนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ก็จะมียัตถุประสงค์คือข้ามด่าน

ไปเที่ยวตามโปรแกรมของตนเอง และซื้อของตามแนวชายแดนที่เป็นสินค้าหลากหลาย บางอย่างในเมืองไม่มีขาย....” (อาทิตย์,2559)

1.3) สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

1.3.1) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

ชาวเขมร ถิ่นไทย เรียกตนเองว่า ขแมร์ แต่หากจะบ่งบอกถึงถิ่นของ ภาษาและชาติพันธุ์ ชาวเขมรถิ่นไทยเรียกภาษาและชาติพันธุ์ของตนเองว่า ขแมร์ลื้อ ซึ่ง แปลว่า เขมรสูง เรียกภาษาเขมรและชาวเขมรในประเทศกัมพูชาว่า ขแมร์-กรอม แปล ว่า เขมรต่ำ และเรียกคนไทยหรือคนพูดภาษาไทย เป็นภาษาแม่ว่า ซึม ซึ่งตรงกับว่า สยาม ในภาษาไทย และคำว่า เขียม ในภาษากวย ผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมีอยู่จำนวนมากในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ฯลฯ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีสถานะเป็นคนไทย สัญชาติไทย

1.3.2) ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร

การศึกษารายละเอียดภาษากลุ่มชาติพันธุ์เขมร ทั้งภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาเขมรของกัมพูชา โดยการศึกษาจากข้อมูล ตำรา เอกสารและสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเขมร พบว่า

“.....ภาษาเทศน์ก็ไม่ได้เทศน์เป็นภาษาเขมรก็เทศน์เป็นภาษาบาลี แต่ ถ้าวัดหรือกล่าวก็ใช้เป็นภาษาเขมร ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากการปฏิบัติที่ประเทศไทย มีความ เหมือนกันในแนวปฏิบัติ ดังนั้นจึงหาความแตกต่างของภาษายาก ต้องดูต้นกำเนิดของ ภาษาและวิถีชีวิตของคนไทย คนลาว และคนเวียดนาม คนมาพร้อมภาษา ประวัติศาสตร์ ของคนเป็นมาอย่างไรภาษาก็เช่นเดียวกัน.....” (พระครูอุทัยธรรมโกศล,2558)

1.3.3) ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนรักษาคูณค่าของสังคมพหุ วัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษาธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – เขมร

“.....ตามความเชื่อเกี่ยวกับตำนาน เรื่องเล่า คำพูดคำสอน ก็จะมีพวง นิทานคำสอน ภาษาคำสอน การนำภาษาเหล่านั้นมาแต่งเป็นกลอนลำเจียก ลำก้นตริม ซึ่งกลายเป็นความสนุกสนาน จนลิ้มคำที่เป็นเนื้อหาคำสอนเพื่อให้ลูกให้หลานได้นำไป ประพฤติปฏิบัติ ความงามความดีของภาษาจึงค่อยหดหายไป โดยเฉพาะในประเทศไทย ไม่มีการพูดถึง ที่เขมรเองก็ไม่มีใครเอามาใช้ แม้แต่นิทานก็ลืมหืมที่จะเล่าไปแล้ว.....” (เพ็ญระ,2558)

“.....ภาษาในพิธีกรรม ภาษาที่พระใช้สวดใช้เทศน์เป็นภาษาของคนที่ทุกคนเชื่อฟัง ทุกวันนี้การจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนาเข้ามาเป็นตัวเชื่อมของการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี เพราะคนตามแนวชายแดนส่วนใหญ่แล้วนับถือและมีความเชื่อศรัทธาที่เหมือนกัน.....” (สุเปีย,2558)

1.3.4) ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร

“.....ภาษาไม่ได้เป็นปัญหาในการอยู่ร่วมกัน แต่ภาษากลับทำให้คนรักกันช่วยเหลือกัน ในเวลาที่มีคนต่างชาติต่างภาษามาซื้อของ พูดคุยกันไม่เข้าใจก็จะช่วยกัน ใครเข้าใจสื่อสารได้ก็จะเข้ามาช่วยกัน ภาษาเป็นสิ่งที่สร้างความเหนียวแน่นมากกว่าจะสร้างปัญหา....” (สุต,2558)

“.....มารักษาที่โรงพยาบาลนี้ถ้าไม่สบายก็มา คนที่บ้านชอบมาเพราะหมอดี รักษาไปก็หาย ยาดี คุยกัน หมอทุกคนพูดเขมรได้ เลยเข้าใจ แต่มีลูกมาด้วย ลูกทำงานที่ไทย พูดไทยได้ ฟังไทยได้ มานอนกับลูก 1 คืน ก็กลับ คนไทยก็ดีเวลามาก็ไม่ว่าอะไรให้อนกับลูกได้ จะกลับบ้านก็รอรหมิลูกมารับอยู่อุตรมีชัยไม่ไกล.....” (ชาว,2558)

1.3.5) ภาษาเพื่อการดำรงอยู่ ของอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์และความสมานฉันท์ของคนในชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย- เขมร

ชาวเขมรสูงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสานตอนใต้มาแต่โบราณกาลแล้ว และได้สืบเชื้อสายต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ครอบครัวของชาวเขมรมีความคล้ายคลึงกับครอบครัวไทยพื้นเมือง คือ พ่อบ้านเป็นหัวหน้าครอบครัว แม่บ้านดูแลภายในบ้าน ให้เกียรติแก่เพศชายในการดำเนินกิจกรรมหรือตัดสินใจต่างๆ หนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ว่างจากการทำนา ทำไร่ จะเดินทางไปรับจ้างในตัวเมืองและในกรุงเทพฯ เมื่อถึงฤดูเพาะปลูกก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนา ประกอบอาชีพหลักของตน

“.....ถ้าเรามองดูเราจะไม่รู้ว่าเขาเป็นคนที่ไหนแต่ถ้าพูดออกมาเราจะรู้ทันทีว่ามาจากไหน ภาษาจะสำคัญมาก เพราะภาษาจะสามารถสื่อให้เห็นถึงที่มาและความเป็นอยู่วัฒนธรรมของตนเองได้คนเขมรไม่ว่าที่ไหนก็จะเหมือนกันตัวเล็กผิวดำ แต่ถ้าไม่พูดก็จะไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นคนเขมร เพราะคนแถวบ้านเราไม่

สามารถแยกออกได้ว่าเป็นใครมาจากไหนก็จะฟังที่การพูดเอา แม้แต่เขมรไทยกับเขมร
กัมพูชา เรียงแยกออกได้ว่าเป็นมาจากไหน จะฟังที่การพูดได้.....” (ยงยุทธ, 2558)

“.....ด้านตามชายแดนไทย-เขมร มีอยู่หลายด้าน ด้านที่ละหาร
ทราย ด้านที่อำเภออุบลรัตน์ หรือด้านช่องสง่าที่เป็นด้านใหญ่ การไปมาระหว่างด้านกับ
แหล่งท่องเที่ยวไม่ไกลกัน แต่ทุกวันนี้นิยมมาเข้าด้านช่องจอม ถนนสะดวกไปมาสะดวก
มีรถวิ่งวันละ 3-4 เที่ยวระหว่างช่องจอมเสียมเรียบและช่องจอมพนมเปญ มีรถไปมา
สะดวก ภาษาใช้ภาษาไทย เงินไทยถ้าในบริเวณเสียมเรียบ พอเข้าพนมเปญจะใช้เงิน
เรียลเงินดอลลาร์” (ณรงค์, 2558)

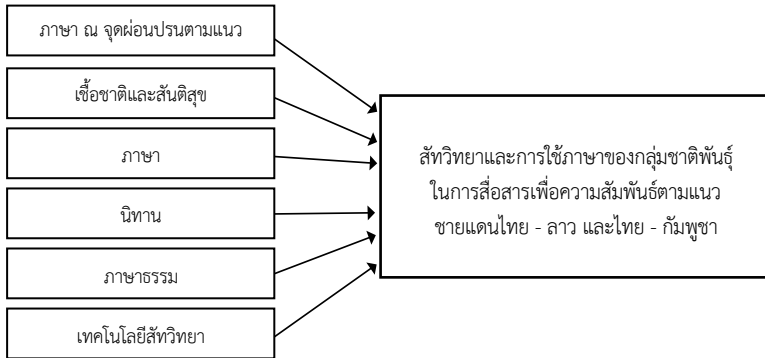
1.3.6) ภาษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของ ชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย - เขมร

“.....ทุกวันนี้เศรษฐกิจจะอยู่ตามแนวชายแดน จะอยู่ตามด้านต่าง ๆ
และผู้ที่เดินทางก็มีความหลากหลายกลุ่มหลากหลายภาษา จะเห็นว่าในแต่ละวัน
สินค้าที่ส่งออกไม่ว่าไทยจะส่งสินค้าไปลาว ไปเวียดนาม รถสินค้ารอข้ามด่านมีวันหนึ่ง ๆ
ไม่ต่ำกว่าสามสี่ร้อยคัน คิดว่าภาษาเป็นส่วนสำคัญ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร
การติดต่อค้าขายสินค้า สินค้าที่มาต่างถิ่นต่างแดนก็เช่นเดียวกับภาษาที่มาจากต่างถิ่น
ต่างแดนเหมือนกัน ภาษาคือตัวสำคัญที่จะนำไปสู่ติดต่อการค้าขาย ถ้าเศรษฐกิจดี
สังคมก็อยู่ดี มันก็เกิดความมั่นคงในสังคมได้เขมรต้องการสินค้าจากไทยมาก วันหนึ่งๆ
รถส่งสินค้ามาจำนวนมาก และคนกัมพูชาก็นิยมเข้ามาซื้อสินค้าในประเทศไทย แม้แต่
ไปหาหมอเวลาไม่สบายบางคนมาจากพนมเปญมาเพื่อรักษาตัวเอง สินค้าในห้างที่
กัมพูชาจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่มาจากไทย ดังนั้นภาษาต้องสำคัญสินค้าที่มีตรา
มีชื่อก็ยังเป็นภาษาไทยก็มี แต่การสื่อสารที่ใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารก็จำเป็น
ต้องสำคัญ พูดไม่ได้ก็ทำให้ค้าขายไม่ได้ ถ้าปฏิสัมพันธ์การค้าขายก็ดีไปด้วย ค้าขายดี
เศรษฐกิจดี คนก็อยู่ดีกินดี.....” (ยงยุทธ, 2558)

“.....ภาษาพูดพื้นที่ที่พูดกันในตลาดนี้และสำคัญเพราะตลาด คือ
แหล่งผู้คนสัญจรเข้ามาติดต่อซื้อขาย ต่างคนต่างภาษาแต่มีความต้องการเหมือนกัน
ในตลาดมีสินค้ามากมายตั้งแต่สินค้าอาหารพื้นบ้านตลอดไปถึงสินค้าอุตสาหกรรม
จากโรงงาน คนที่ต้องการสินค้าถ้ามาที่เดียวก็สามารถได้สินค้าตามที่ต้องการทุกอย่าง
จึงเป็นแหล่งรวมภาษาและเศรษฐกิจ ทำให้สังคมระดับล่างอยู่ได้ก็จะส่งผลไปยัง
เศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น.....” (ณรงค์, 2558)

2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย – กัมพูชา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบ “สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) ภาษา ณ จุดผ่อนปรนแนวชายแดน 2) เชื้อชาติ และสันติสุข 3) ภาษา 4) นิทาน 5) ภาษาธรรม และ 6) เทคโนโลยีสัทวิทยาแสดงเป็นแผนภูมิองค์ประกอบได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

3) เพื่อจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย - ลาวและไทย – กัมพูชา

ผู้วิจัยมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้ภาษา ตามแนวชายแดน ประกอบด้วย 3 ภาษา ในลักษณะเป็นการสอนการพูด 3 ภาษา โดยใช้คำ/ประโยค ง่าย ๆ ที่ใช้ได้บ่อยๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชาว. 2558 : 30 ธันวาคม. ชาวบ้านตลาดช่องจอมสุรินทร์ เมืองโอรส์เม็ค อุดรมิชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- ณรงค์ ปัญญาวัฒน์. 2558 : 22 ตุลาคม. เจ้าหน้าที่ด้านศุลกากร ช่องจอม จังหวัดสุรินทร์. [บทสัมภาษณ์].

- นิยม ไวยรัชพานิช. 2550. ยุทธศาสตร์การค้าชายแดน. เอกสารประกอบการบรรยาย
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย.
- นันทพร นิลจินดา. 2532. การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อในจังหวัดสกลนคร นครพนม
และปราจีนบุรี. (ปริญญาโทนิพนธ์ สาขาวิชาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร).
- บ้านจอมยุทธ. 2543. ประเทศไทย 77 จังหวัด(ภาคเหนือ). สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์
2556. จากบ้านจอมยุทธ
- ประกอบ ผลงาม. 2538. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเดิม พันธุ์ไธ. 2558 : 12 พฤศจิกายน. ชาวบ้าน บ้านหัวเมืองเหนือ เมืองไถสอน
พรมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- ไพท ภูงา. 2559 : 2 มกราคม. ชาวบ้าน บ้านหัวเมืองเหนือ เมืองไถสอนพรมวิหาร
แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- พระครูอุทัยธรรมโกศล. 2558 : 28 ตุลาคม. พระภิกษุในเขตพื้นที่ช่องจอมสุรินทร์
เมืองไธสมันต์ อุดรมชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- เพ็ญระ. 2558 : 22 ตุลาคม. แม่ค้าตลาดไทช่องจอมสุรินทร์เมืองไธสมันต์ อุดรมชัย
กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- ยงยุทธ กิตติวรรณกุล. 2558 : 22 ตุลาคม. เจ้าหน้าที่ด่านศุลกากร ช่องจอม จังหวัด
สุรินทร์. [บทสัมภาษณ์].
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2524. การเล่นคอนของลาวโซ่งที่บางกุ้ง. นครปฐม:
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจินดา โชติพานิช. 2552. โครงการเรียนรู้ตลอดชีวิต:วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อชีวิต. สำนักงานหอสมุดและศูนย์ข้อสนเทศวิทยาศาสตร์. คณะกรรมการ
วิจัย.กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.กรุงเทพฯ
- สุด สุริน. 2558 : 22 ตุลาคม. ชาวบ้านบริเวณตลาดไทช่องจอมสุรินทร์ เมืองไธ
สมันต์ อุดรมชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].

- สุวิไลและคณะ. 2547. จัดเป็นกลุ่มภาษาในภาษาวิกฤตไกล์สลุญ. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2559.
จากบุรพา โชติช่วง. ภูมิบ้านภูมิเมือง-ภาษาชาติพันธุ์ชายแดนไทย-เขมร.
เว็บไซต์ : <http://www.siamrath.co.th/web/?q=node/35371>.
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2530. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สุเพีย ออมรอง. 2558 : 30 ธันวาคม. พนักงานคิโน ช่องจอมสุรินทร์ เมืองไธสง
อุดรมีชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- อาทิตย ลาวัลย์. 2559 : 10 เมษายน. ชาวบ้านตลาดสวรรคชัย บ้านหัวเมืองเหนือ
เมืองโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- อินทสอน พรหมวงศ์. 2559 : 10 เมษายน. แม่ค้าตลาดสวรรคชัย บ้านหัวเมืองเหนือ
เมืองโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- อัฉรา ภาณุรัตน์. 2549. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา
ชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Benedict, Paul K. 1942. "Thai, Kadai, and Indonesian: A New Alignment
in Southeastern Asia." In *American Anthropologist*, 44, no.
4: 576--601. American Anthropological Association. cite. STATS (21)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา Local wisdom of Lur – Cheam in kingdom of Thailand and Kingdom of Cambodia.

ลักษณาพิศ จิตหนักแน่น*
Luksanapit chitnagnaen

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา 2) เพื่อศึกษารายกรณี ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา 3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาการส่งเสริมและป้องกันท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและเพื่อถอดรหัสภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาแนวชาติพันธุ์วรรณา ผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเป็นการพยากรณ์องค์ประกอบภูมิปัญญาหมู่บ้านเกี่ยวกับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย และกัมพูชา

ผลการศึกษาพบว่า

1. บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ยังคงมีแบบแผนการดูแลตนเองตามหลักพุทธวิธี 7 เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้นำมาปรับใช้เพื่อความสุขสบายทั้งกาย และใจ อันเชื่อมโยงกับหลักสัปาย

*นักศึกษาลัทธิสุทธปรัชญาคุณฐิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 “วัด” เป็นแหล่งสัปปายะ มีพระครูหม่อให้ภูมิรู้เรื่องอาหาร 4 สมุฏฐาน 4 มหาภูตรูป 4 และมีการปฏิบัติตามแบบแผน 7 พุทธวิธี รักษาผู้ป่วยทุกโรคและเพื่อเทคนิค “ไล่ลม”

องค์ประกอบที่ 2 “สมาธิ” ช่วยให้ผู้ป่วยบูรณาการภูมิปัญญาชาติพันธุ์กับพุทธศาสนาอย่างลงตัว และใช้ภาษาถิ่นเพื่อการอนุรักษ์นิเวศวิทยาเกษตร

องค์ประกอบที่ 3 การแก้ไขไสยศาสตร์ด้วยพุทธวิธีและผนวกด้วยกิจกรรม 5 อ. ช่วยส่งเสริมผู้ป่วยมีจิตตั้งมั่น หันมารักษาโรคสื่อเชื่อมโยงแบบพึ่งตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 “วัยชรา” ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตด้วยอาหารสูตรสำเร็จตามวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง และเรียนรู้เทคนิคการเคี้ยวบดอาหารคำข้าว เตโชธาตุเพื่อการย่อย และวาโยธาตุเพื่อการไล่ลม

องค์ประกอบที่ 5 ปฏิบัติการตามข้อห้าม (ตอม) และศีล 5 รวมทั้งเรียนรู้ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่สัมพันธ์กับวาโย อาโป เตโชมหาภูตรูป เพื่อการบรรเทาโรคสื่อเชื่อมโยงและหลีกเลี่ยง

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรไทย ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากองค์ประกอบภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย ทั้ง 5 องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นประกอบด้วย 5 นโยบาย ดังนี้

นโยบายที่ 1 การสนับสนุนให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้และมีการปฏิบัติ เพื่อรักษาผู้ป่วยทุกโรค

นโยบายที่ 2 การส่งเสริมให้ผู้ป่วยใช้สมาธิ ในการผสมผสานภูมิปัญญาชาติพันธุ์กับพระพุทธศาสนา ในการอนุรักษ์เกษตร

นโยบายที่ 3 การส่งเสริมให้ผู้ป่วยรักษาสุขภาพโดยการพึ่งตนเอง ตามแบบแผนพุทธวิธีและกิจกรรม 5 อ.

นโยบายที่ 4 วิธีการรับประทานอาหารตามหลักเตโชธาตุและวาโยธาตุ ของผู้สูงอายุลุ่มน้ำโขง

นโยบายที่ 5 การป้องกันโรคความดันโลหิตสูง

คำสำคัญ : ภูมิปัญญา สื่อเชื่อมโยง

Abstract

The research of Lur – Cheam local wisdom in the Austro-Asiatic Ethnic Group in The Kingdom of Thailand and The kingdom of Cambodia. The objectives of this research are.

1. To study Lur – Cheam local wisdom in the Austro-Asiatic Ethnic Group in The Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia. 2. To study in the case studies in The Kingdom of Cambodia. 3. To analyze the elements of Lur – Cheam local wisdom for promoting and preventing an Austro-Asiatic Ethnic Group in The Kingdom of Thailand And 4. To propose the policies for and to decrypt Lur – Cheam local wisdom in the Austro-Asiatic Ethnic Groups in The Kingdom of Thailand and Cambodia. This research was the Qualitative Research for study the ethnography with a quantitative research method by using Exploratory Factor Analysis and Stepwise Multiple Regression Analysis to predict the elements of folk healer wisdom of Lur – Cheam local wisdom in the Austro-Asiatic Ethnic Group in The Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia.

The results are:

1. The context of cultural society related to Lur – Cheam wisdom of the Austro-Asiatic Ethnic Group in The Kingdom of Thailand and Cambodia are still the pattern of the self care according to 7 methods of Buddhism principles in order to conform with the way of life in the present day which they inherited from ancestors and applied with Sapaya principles to create physical and mental happiness.

2. The analyzation of Lur – Cheam wisdom of the Austro-Asiatic Ethnic Group in the Kingdom of Thailand were 5 Elements as:

The first Element is “Temple”, a source of advantageous conditions and provost conducted as a caregiver to give knowledge of “food 4”, origination, the four primary elements and 7 Buddhist Methods for treating the patients and for “chasing wind techniques”.

The second element is “Concentration”, it could help patients to integrate an ethnic wisdom and Buddhism thought perfectly and used local dialects to conserve the material pharmaceutical ecology.

The third element is “Rectifying” the superstition by using a Buddhist Method and combined with 5 activities to help a people who had a mental concentration to treat Lur – Cheam disease with self-reliance.

The fourth element is “The elderly “, to change the way of life for food recipes on the culture of the Khong river and learning the rice chewing techniques for better digestion and for carminative.

The fifth elements is to act under the prohibition (toms) and 5 precepts and learning the local wisdom related to the air element , liquid element and heating element of primary elements in order to relieve symptoms of Lur – Cheam disease and postpartum.

3. The proposal of policy of Lur – Cheam wisdom of an Austro-Asiatic Ethnic Group in the Kingdom of Thailand which developed from 5 Elements in the Austro-Asiatic Ethnic Group in the Kingdom of Thailand. As mentioned above to 5 policies as :

The first policy is to support the temple as the learning place and practice place for giving curative care to all patients.

The second policy is to enhance the patients to meditate for integrating the ethnic wisdom with Buddhism to preserve the material pharmacy.

The third policy is to promote the patients to take care their health by using Buddhism Methods and 5 items activities such as (food, exercise, emotion, no smoking and no alcohol).

The fourth policy is to consume a food with Techo That and Wayo Principals in the elder living of Khong river culture.

The fifth policy is to prevent Hypertension Disease.

Keywords: Local wisdom Lur – Cheam

บทนำ

ภูมิปัญญาในอุษาคเนย์เกี่ยวกับการรักษาโดยพึ่งตนเอง ได้มีการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ ตั้งแต่ก่อน 1,000 ปี ดังปรากฏในภาพจำหลักผนังปราสาทบายน ในประเทศไทย ซึ่งจัดสร้างเมื่อสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาที่สัมพันธ์กับโรคความดันโลหิตสูงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในลุ่มน้ำแม่โขงตอนล่าง น่าจะเป็นประโยชน์ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาเชิงลึกด้านการแพทย์สำหรับกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยโรคเกี่ยวกับเลือดลมต่อไปในอนาคต

โรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคเรื้อรัง ที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของโลกทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา จากรายงานขององค์การอนามัยโลกชี้ว่าโรกระบบหัวใจและหลอดเลือด โรคเส้นเลือดในสมองแตก และโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบสมอง เป็นหนึ่งในสิบอันดับแรกของสาเหตุการตายของประชาชนทั่วโลก โดยในประเทศที่พัฒนาแล้วมีผู้ป่วยที่ตายด้วยโรกระบบหัวใจและหลอดเลือดประมาณ 1.34 ล้านคน หรือร้อยละ 16.90 ของการตายทั้งหมด นอกจากนี้พบว่าประชากรทั่วโลกตายด้วยโรคเส้นเลือดในสมองแตกและโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวกับระบบสมองประมาณ 0.77 ล้านคน หรือร้อยละ 9.50 สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่ามีผู้ป่วยที่ตายด้วยโรกระบบหัวใจและหลอดเลือดประมาณ 2.77 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 13.70 และตายด้วยโรคเส้นเลือดในสมองแตกและโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวกับระบบสมองประมาณ 3.02 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14.80 ส่วนในประเทศที่ด้อยพัฒนา มีผู้ป่วยที่ตายด้วยโรกระบบหัวใจและหลอดเลือดประมาณ 3.10 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ตายด้วยโรคเส้นเลือดในสมองแตกและโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวกับระบบสมองประมาณ 1.72 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ประชากรทั่วโลกป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงประมาณ 1 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.40 ซึ่งตายจากโรคความดันโลหิตสูงประมาณ 4 ล้านคน และยังมีประชากรที่ป่วยเป็นโรกระบบหัวใจและหลอดเลือดเป็นจำนวนมาก (World Health Organization. 2005:1-2)

สุขภาพหรือภาวะที่เป็นสุขอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาคือ ภาวะที่ปราศจากความทุกข์ในระดับต่างๆ ส่วนเป้าหมายสูงสุดตามคำสอนในพระพุทธ

ศาสนา ก็คือ ภาวะพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงถาวรหรือนิพพาน ดังนั้น การสร้างภาวะแห่งความสุขให้เกิดขึ้นกับชีวิตนั้น ต้องมีรากฐานมาจากความรู้ความเข้าใจธรรมชาติที่แท้จริงของสรรพสิ่งทั้งหลาย ดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันความทุกข์และพัฒนาความสุขที่แท้จริงให้เกิดขึ้นด้วยการสร้างสุขนิสัยที่เป็นเหตุปัจจัยเกื้อกูลต่อชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตสอดคล้องกับธรรมชาติ ผู้ที่สามารถดำเนินชีวิตไปโดยไม่แปลกแยกหรือขัดแย้งกับกฎธรรมชาติ จึงเป็นผู้ที่สามารถกำหนดท่าทีของชีวิตและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขที่แท้จริงได้

ภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา ปรับตัวจัดความสัมพันธ์ และการดำรงชีวิตให้ผสมผสานสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มชน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง และบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา จึงเป็นความรู้แบบองค์รวม (Holistic) ที่มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับระบบสังคม วัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อทางศาสนา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นในบริบททางกายภาพ และวัฒนธรรมทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม เป็นความรู้ของชุมชน กลุ่มชนต่างๆ ที่ได้สั่งสมมา สืบทอดและพัฒนามาเป็นเวลานานร้อยนับพันปี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะใกล้เคียงกับองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คือ เป็นองค์ความรู้ที่ได้ผ่านการพิสูจน์ทดลอง และผ่านกระบวนการคัดสรรปรับปรุง และพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบมาแล้ว แต่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่างกันจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ตรงที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะจำเพาะเจาะจงเฉพาะท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่าง มนุษย์ สัตว์ พืช พลังธรรมชาติ ดวงวิญญาณ ที่ดิน แหล่งน้ำ และลักษณะภูมิประเทศในอาณาบริเวณแห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ

การขับเคลื่อนภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน เพื่อนำมาสู่การกำหนดเป็นคู่มือและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ โดยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดูแลและการรักษาสุขภาพด้วยการพึ่งตนเอง การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านด้านสุขภาพ และการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากเราสามารถขับเคลื่อนภูมิปัญญานี้ได้ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็น นักพัฒนา ตามที่ ศ.ดร.นพ.กระแส ชนวงค์

ได้กล่าวไว้ คุณสมบัติของนักพัฒนาประกอบด้วย 3 ประการคือ ประการแรก มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ (Technical know how) ประการที่ 2 รู้เรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ภาษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง รู้สังคมของเขาเหล่านั้น (Social know how) และ ประการที่ 3 มีความอดทน มีจิตวิญญาณนักสู้ เพื่อให้เกิดความสำเร็จความศรัทธา (Crusade spirit) . (กระแส ชนวงศ.2557, มิถุนายน 26)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาการส่งเสริมและป้องกันสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. ด้านเนื้อหาทางงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเชิงเนื้อหาบริบทภูมิปัญญา สื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษา ดังนี้

1.1.1 ศึกษา ดำรง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรักษาโรคสื่อเชื่อมโยงด้วยการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชนในราชอาณาจักรกัมพูชา

1.1.2 การศึกษากระบวนการนำภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านมาใช้ในการดำเนินวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพในราชอาณาจักรกัมพูชา

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของประชากรที่อาศัยในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และเมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1. กลุ่มบุคคลที่ศึกษา ของการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เลือกแบบเจาะจงจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรม ข้อปฏิบัติ การสืบทอดภูมิปัญญาลือเซียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ในชุมชนที่ศึกษา ในประเทศไทย 10 คน และประเทศกัมพูชา 10 คน โดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มหมอพื้นบ้าน แพทย์ทางเลือก ปราชญ์ พระภิกษุ เป็นต้น

2.2. กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาการส่งเสริมและป้องกันลือเซียนของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและพระภิกษุสามเณร จำนวน 500 คน

3. ด้านพื้นที่การวิจัย

3.1 พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัย 2 ประเทศ คือ

3.1.1 พื้นที่ในประเทศไทย ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการกับประชาชนในพื้นที่ ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

3.1.2 พื้นที่ในประเทศกัมพูชา ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการกับประชาชนในพื้นที่ เมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

ผลการศึกษา

ภูมิปัญญาลือเซียนของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรไทย

วิถีชีวิตของชาวชนบท ส่วนมากจะพึ่งพาธรรมชาติในการดูแลตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นค่านิยมในการดำรงชีวิต อันสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและครอบครัว มีวิธีการดำรงในทางที่ถูกต้องทั้งด้านการรับประทานอาหาร การได้ออกกำลังกาย จากการทำกิจกรรม การสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ซึ่งหากครอบครัวมีรายได้ น้อยสามารถส่งผลให้เกิดความเครียด อันเป็นต้นเหตุของโรคความดันโลหิตสูงได้

ดังนั้นกิจกรรมที่ได้ทำถือว่าเป็นการส่งเสริมและป้องกันการเกิดโรคได้อย่างดี สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนางบรรจงจิตร โนนคำ ราชอาณาจักรไทย ดังนี้

“...ลาบหมาน้อยเป็นอาหารที่ได้กินแต่ช่วงหน้าฝน เพราะเกิดหลายคนสมัยนี้กินบ่เป็น แต่มันมีประโยชน์หลาย คนเฒ่าเพิ่นบอกว่าเป็นยาเย็น แก้อ่อนใน ได้ดี ลดไข้ ปวดท้อง...” (2560, พฤษภาคม 2)

การรักษาโรคความดันโลหิตสูงสามารถรักษาได้ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการนำมาใช้ในการดำเนินวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับ พิธีกรรม อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ และเป็นหนทางในการปฏิบัติชอบ ในการดูแลตนเองด้วย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของพระธรรมโมลี ที่ปรึกษา เจ้าคณะ ภาค 11 อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์,เจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดศาลาลอย อำเภอ เมืองจังหวัดสุรินทร์ ราชอาณาจักรไทย ดังนี้

“ก่อนอื่นต้องตั้ง นะโม 3 จบ ก่อน แล้วก็กล่าวปิดเป่าพุทฺธภัยต่าง ๆ พุทฺธ กัจจัต ัมโม กัจจาย สังโฆ สุธมฺมมหาย มลายด้วย พระพุทฺธัง พระธัมมัง พระสังฆัง สรรพพุทฺธัง สรรพโสภัง สรรพโรคะ สรรพภัยัง สรรพเคราะห์ัง เสนียดจัญไร วิวิญชัยเย สรรพเคราะห์ัตถวนอก สรรพเคราะห์ัตถวโน สรรพเคราะห์ัตถวโคขลิกให้กลายเป็นติ เคราะห์ปี เคราะห์เดือน เคราะห์วัน เคราะห์ปีขอให้เคลื่อน เคราะห์เดือนขอให้คลาย เคราะห์วันขอให้หาย เหมือนน้ำดับ อุบัติเหตุต่างๆ ก็ขอให้รับไป อย่าได้เข้ามาใกล้ กราย สรรพเพตโรคา โรคภัยไข้เจ็บทั้งหลายก็ได้วินาศไป สุวิญญิยา ฝันร้ายในยามนอน หรือนั่ง ก็อย่ามา เสี่ยงที่ไม่เป็นมงคล เสี่ยงจากนกที่ไม่เป็นมงคลก็อย่าได้ยิน ตาตบโห ให้เคราะห์ร้าย เคราะห์วัน เคราะห์เดือน เคราะห์ปี ต้นปี ต้นเดือน ปลายเดือน เคราะห์ กลางวัน เคราะห์กลางคืน เท่าที่จะนับได้ ให้พินาศไป ภูตผีปีศาจทั้งหลาย โจรภัย โจรผู้ร้ายก็อย่าได้มารบกวน หมดทุกข์โศกเทอญ” (2560, มิถุนายน 2)

ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้โดยการรักษาทางแพทย์แผนปัจจุบันควบคู่ไปกับการดูแลตนเองโดยพึ่งพาความเชื่อทางด้านพิธีกรรม ซึ่งทั้งสองปัจจัยก็เป็นตัวรักษาโรคทั้งด้านร่างกายและจิตใจควบคู่กันไป อันส่งผลให้กระบวนการการเกิดโรคทุเลาลงได้ ซึ่งการรักษาโรคทางกายเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถจะรักษาโรคที่เกิดจากทาง ด้านจิตใจได้ ต้องใช้ความเชื่อ พิธีกรรม เข้ามาช่วย อันเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ป่วยมีกำลังใจในการดูแลรักษาตนเองได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายสดใส หล้ากล้า ราชอาณาจักรไทย ดังนี้

“...ไปดูดวงที่ลาว ร่างทรงทักว่า ต้องไปเซ่นผีปู่ตายาย
จึงจะหายจากโรค ก็ทำตาม เพื่อจะได้สบายใจ เพราะถ้าไม่ทำตามก็กังวลใจ
อยู่ไม่เป็นสุข...”

(2560:กรกฎาคม 7)

ประชาชนในเสียมเรียบนี้ยังมีความศรัทธาในความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาโรค
ต่างๆ โดยการพึ่งพาหมอพื้นบ้าน เนื่องด้วยภาวะทางเศรษฐกิจในชุมชน และความเชื่อ
ความศรัทธาที่มีสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีเพียงส่วนน้อยที่จะไปรักษาการแพทย์
ปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ความเชื่อที่เกี่ยวกับการรักษาด้วยยาสมุนไพรก็ถือว่าเป็นการพึ่งพา
ตนเองของคนในชุมชน และเป็นภูมิปัญญาบรรพบุรุษที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดให้ลูกหลาน
สอดคล้องกับสัมภาษณ์ของนางติบ เลี้ย หมอพื้นบ้าน ราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนี้

“...โรคความดันโลหิตสูง เรียกว่า เลอะซิม มีวิธีการรักษาคือ
กินกระเทียมตอนเช้าวันละหัว, นำปูไปลวกน้ำร้อน เอาไปตำผสมน้ำมะพร้าว กรองแล้ว
ดื่มวันละแก้ว (ยาเขมร), นำรากของต้นสะเดียว ไปต้มแล้วดื่มวันละแก้ว ถ้าความดัน
โลหิตสูง ให้นำน้ำ ผสมน้ำตาลทรายขาว ไม่ใช้น้ำตาลโตนด ผสมกับน้ำมะนาวดื่มทุก
วัน, ยาต้มแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ มีต้น คาดโถ, ตะลมเป, แพรเวีย, รูเวียง...”

(2557:พฤษภาคม 17)

การศึกษากระบวนการนำภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านมาใช้ในการดำเนินวิถีชีวิต
สอดคล้องกับค่านิยม และความเชื่อ เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์
ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรกัมพูชา และผู้ที่เป็นหมอพื้นบ้านต้องปฏิบัติตนในศีล
5 เพราะการถือศีล 5 เป็นสิ่งที่ผู้เป็นครูต้องปฏิบัติ เพราะจะทำให้ชีวิตราบรื่น เป็นที่น่า
เชื่อถือสำหรับผู้ที่มารับการรักษา หากเจอปัญหาอุปสรรคจะทำให้มีสติและรอบคอบใน
การแก้ปัญหา ดังนั้นพื้นฐานของผู้เป็นหมอจึงต้องมีศีล 5 เป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับ
คำสัมภาษณ์ของนางจิ เอียม หมอพื้นบ้าน ราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนี้

“...ยายป็นเบาหวานมา 20 ปี มีอาการวิงเวียน ตาพร่ามัว
เมื่อก่อนชอบทานเค็ม กินยาต้ม 5 เดือนจึงสมบูรณ์ขึ้น กินยาหมอที่ โรงพยาบาลด้วย
ที่อายุยืน เพราะชอบกินปลา ผัก กล้วย เป็นหลัก เป็นหมอยา ปฏิบัติศีล 5 ...”

(2560:สิงหาคม 13)

การวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย

ตัวแปร	ค่าการ ร่วมกัน	ค่าไอเกนของการ แปรปรวน	ค่าร้อยละของความ แปรปรวน	ค่าร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
“วัด” เป็นแหล่งสืบทอด มีพระครูหม่อใหญ่รู้เรื่องอาหาร 4 สมัญฐาน 4 มหาภูตรูป 4 และมีการปฏิบัติตามแบบแผน 7 พุทธวิธี รักษาผู้ป่วยทุกโรคและเพื่อเทคนิค “โล่ลม” “สมาธิ”ช่วยให้ผู้ป่วยบูรณาการภูมิปัญญา ชาติพันธุ์กับพุทธศาสนาอย่างลงตัว และ ใช้ภาษาถิ่นเพื่อการอนุรักษ์นิเวศวิทยา เภสัชวัตถุ	1	30.346	53.238	53.238
การแก้ไขไสยศาสตร์ด้วยพุทธวิธีและ ผนวกด้วยกิจกรรม 5 อ. ช่วยส่งเสริม ผู้ป่วยมีจิตตั้งมั่น หันมารักษาโรคสื่อเชื่อมโยง แบบพึ่งตนเอง	1	1.591	2.790	59.627
“วัยชรา” ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตด้วยอาหาร สูตรสำเร็จตามวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง และ เรียนรู้เทคนิคการเคี้ยวบดอาหารคำข้าว เตโชธาตุเพื่อการย่อย และวาโยธาตุเพื่อ การโล่ลม	1	1.238	2.172	61.799
ปฏิบัติตามตามข้อห้าม (ตอม) และศีล5 รวมทั้งเรียนรู้ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน ที่สัมพันธ์กับ วาโย อาโป และเตโชมหาภูตรูป เพื่อการ บรรเทาโรคสื่อเชื่อมโยงและหลัง	1	1.059	1.858	63.657
คลอด	1	1.059	1.858	63.657

วิจารณ์และสรุปผล

1. บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรไทย

วิถีชีวิตของชาวชนบท ส่วนมากจะพึ่งพาธรรมชาติในการดูแลตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นค่านิยมในการดำรงชีวิต อันสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและครอบครัว มีวิธีการดำรงในทางที่ถูกต้องทั้งด้านการรับประทานอาหาร การได้ออกกำลังกายจากการทำกิจกรรม การสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ซึ่งหากครอบครัวมีรายได้น้อยสามารถส่งผลให้เกิดความเครียด อันเป็นต้นเหตุของโรคความดันโลหิตสูงได้ ดังนั้นกิจกรรมที่ได้ทำถือว่าเป็นการส่งเสริมและป้องกันการเกิดโรคได้ดี และเมื่อทุกคนต่างก็มี

ความรู้เรื่องยาสมุนไพรพื้นฐานและโรคความดันโลหิตสูง ก็สามารถประยุกต์เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมหาภูตรูป 4 ได้

2. บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาสื่อเขียนของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ในราชอาณาจักรกัมพูชา

ภูมิปัญญาสื่อเขียน ในกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติก ราชอาณาจักรกัมพูชา ยังคงมีแบบแผนการดูแลตนเองตามหลักพุทธวิธี 7 คือ การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ การฟังธรรม การทำสังกิริยา น้ำพุทมนต์ และยาสมุนไพร เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้นำมาปรับใช้เพื่อความสบายทั้งกายและใจ อันเชื่อมโยงกับหลักสัปายะ หรือหลักความสบายทั้ง 7 ซึ่งเป็นภูมิปัญญาแห่งกิจอัจฉริยะที่ได้ทำการวิเคราะห์รหัส 7 ประการนี้ คือ สบายการอยู่ (อาวาสสัปายะ) สบายการไป (โคจรสัปายะ) สบายพูดคุย (ภัสสสัปายะ) สบายคบคน (ปุคคลสัปายะ) สบายการกิน (โภชนสัปายะ) สบายอากาศ (อุตุสัปายะ) และสบายทำทาง (อิรยาปถสัปายะ) พบว่าเมื่อพบรหัส 7 ประการนี้แล้วย่อมเป็นประโยชน์ทั้งทางธรรมและทางโลก สามารถนำมาเป็นแนวทางชีวิตได้เป็นอย่างดี ในสิ่งที่เราจะมีสิ่งที่เหมาะสม สิ่งที่เกี่ยวข้อง ช่วยสนับสนุนให้ชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยและปราศจากโรคภัยได้ หากการสาธารณสุขคำนึงถึงหลักสัปายะทั้ง 7 จะสามารถช่วยส่งเสริมด้านสุขภาพกายและใจ อันเป็นความพึงพอใจแก่ผู้ป่วยทั้งหลายได้

3. บวรในภูมิปัญญาสื่อเขียน : กรณีศึกษาวัดสุรณกิริโอพาล

พระพุทธรูปที่เป็นหมอยา หมอสูตร หมอธรรม หมอรักษาใจ ล้วนแต่มี Sound mind Sound body กล่าวคือ อยากรักษาเพราะธรรมะทำให้จิตใจสงบ มีความสุข ซึ่งมีผลกับร่างกาย ตามเนื้อความที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น ฉะนั้น บรรดาผู้คนส่วนใหญ่ที่มาปรึกษาพึ่งพาวัดสุรณกิริโอพาล ไม่เพียงแต่เชื่อมั่นหรือศรัทธาวิชาการแพทย์ของพระองค์เท่านั้น แต่ด้วยความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษในการนับถือศาสนา จึงทำให้เขาเหล่านั้นต้องหอบเสื่อผ้า เครื่องครัวมากินนอนวัด เพราะพื้นที่วัดมีสัปายะ ทำให้พื้นฟูจิตใจ มากกว่าการไปโรงพยาบาล หากการสาธารณสุขมีการส่งเสริมระบบสุขภาพด้วยการฟื้นฟูจิตใจตามครรลองของ บวร (บ้าน วัด โรงพยาบาล) น่าจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ป่วยเหล่านั้นมากขึ้น

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย มีจำนวน 5 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 “วัด” เป็นแหล่งสัปปายะ มีพระครูหมอให้ภูมิรู้เรื่องอาหาร 4 สมุฏฐาน 4 มหาภูตรูป 4 และมีการปฏิบัติตามแบบแผน 7 พุทธวิธีรักษาผู้ป่วยทุกโรคและเพื่อเทคนิค “ไล่ลม”

องค์ประกอบที่ 2 “สมาธิ” ช่วยให้ผู้ป่วยบูรณาการภูมิปัญญาชาติพันธุ์กับพุทธศาสนาอย่างลงตัว และใช้ภาษาถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ถิ่นเวศวิทยาเกษตร

องค์ประกอบที่ 3 การแก้ไขสายศาสตร์ด้วยพุทธวิธีและผนวกด้วยกิจกรรม 5 อ. ช่วยส่งเสริมผู้ป่วยมีจิตตั้งมั่น หันมารักษาโรคสื่อเชื่อมโยงแบบพึ่งตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 “วัยชรา” ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตด้วยอาหารสูตรสำเร็จตามวัฒนธรรมกลุ่มน้ำโขง และเรียนรู้เทคนิคการเคี้ยวบดอาหารคำข้าว เตโชธาตุเพื่อการย่อย และวาโยธาตุเพื่อการไล่ลมมี

องค์ประกอบที่ 5 ปฏิบัติการตามข้อห้าม (ตอม) และศีล 5 รวมทั้งเรียนรู้ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่สัมพันธ์กับวายุ อาโป เตโชมหาภูตรูป เพื่อการบรรเทาโรคสื่อเชื่อมโยงและหลังคลอด

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากองค์ประกอบภูมิปัญญาสื่อเชื่อมโยงของกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกในราชอาณาจักรไทย ทั้ง 5 องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วย 5 นโยบาย 12 มาตรการ ดังนี้

5.1 นโยบายที่ 1 การสนับสนุนให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ และมีการปฏิบัติ เพื่อรักษาผู้ป่วยทุกโรค

มาตรการที่ 1 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับผู้นำชุมชน และพระภิกษุ จัดพื้นที่มุม เรียนรู้ “ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านผานหลักพระพุทธศาสนา” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรค การรักษา และการป้องกัน

มาตรการที่ 2 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับวัด ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมหรือมาประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวัด

ตามหลักพุทธวิธี เพื่อป้องกันการเกิดโรคเรื้อรัง อาทิ โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น

5.2 นโยบายที่ 2 การส่งเสริมให้ผู้ป่วยใช้สมาธิ ในการผสมผสาน ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กับพระพุทธศาสนา ในการอนุรักษ์เภสัชวัตถุ

มาตรการที่ 1 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับชุมชน และ พระภิกษุ จัดพื้นที่มุมเรียนรู้ “สมุนไพรพื้นบ้านกับหลักมหาภูตรูปในการดูแลรักษาตนเอง” เพื่อเป็นการบูรณาการภูมิรู้ของแต่ละชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์สมุนไพรให้คงอยู่

มาตรการที่ 2 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับวัด ร่วมกันส่งเสริมในการใช้สมาธิบำบัดโรค และปฏิบัติตามแบบแผนพุทธวิธี

มาตรการที่ 3 ผู้นำชุมชนและประชาชนร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ระบบนิเวศและพืชสมุนไพรในเขตแนวชายแดนไทย – กัมพูชา

5.3 นโยบายที่ 3 การส่งเสริมให้ผู้ป่วยรักษาสุขภาพโดยการพึ่งตนเอง ตามแบบแผนพุทธวิธีและกิจกรรม 5 อ.

มาตรการที่ 1 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับประชาชน ส่งเสริมกิจกรรม 5 อ. เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้ครบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และจิตวิญญาณ

มาตรการที่ 2 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับวัด รักษาและส่งเสริมการทำกิจกรรมตามแบบแผนพุทธวิธี เพื่อแก้ไขสายศาสตร์ด้วยพุทธศาสตร์ อาทิ หลักมหาภูตรูป ในการแก้ปัญหาอาการโรคต่าง ๆ

5.4 นโยบายที่ 4 วิธีการรับประทานอาหารตามหลักเตโชธาตุและวาโยธาตุ ของผู้สูงอายุกลุ่มน้ำโขง

มาตรการที่ 1 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ จัดแหล่งเรียนรู้ “อาหารสูตรอายุยืน” เพื่อสร้างความรู้และความตระหนักในการเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อส่งเสริมการระบย่อยอาหารของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น

มาตรการที่ 2 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ จัดแหล่งเรียนรู้ “พืชสมุนไพรในลุ่มน้ำโขง ที่ส่งผลต่อการขับลมของผู้สูงอายุ” เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคที่มีผลต่อการไหลเวียนโลหิต เช่น โรคความดันโลหิตสูง

มาตรการที่ 3 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับชมรมผู้สูงอายุและวัด สอดแทรกความรู้เรื่องปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคความดันโลหิตสูง จากการปฏิบัติตามแบบแผนพฤติกรรม 7

5.5 นโยบายที่ 5 การป้องกันโรคความดันโลหิตสูง

มาตรการที่ 1 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับชุมชน ร่วมทำประชาคมและหาปัญหาจากอาหารที่เป็นปัจจัยเสี่ยงในเขตนิเวศวิทยาวัฒนธรรมไทย – กัมพูชาของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง และร่วมกันรณรงค์เพื่อสร้างแนวทางป้องกันระดับชุมชน

มาตรการที่ 2 หน่วยงานด้านสุขภาพร่วมกับวัด ร่วมกันจัดกิจกรรม “สมาธิ รักษาสมดุล ป้องกันโรค” เพื่อลดภาวะเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงจาก عدمสมดุลเลือด (หรือโลหิตสูง) อันเป็น 1 ใน 12 ของอาโถมหาภูตรูป (ธาตุน้ำ)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2554). เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ. [(ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.hed.go.th/frontend/theme/content.php?Submit=Clear&ID_Info=0 0020134. html สืบค้น 10 สิงหาคม 2555.

กระแส ชนวงศ์.2557,มิถุนายน 26

จีระศักดิ์ เจริญพันธ์ และเฉลิมพล ต้นสกุล. (2549). พฤติกรรมสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ. (2555). พระ-หมอ-ครู : กลไกทางวัฒนธรรมเพื่อสันติภาพตามแนว ชายแดนไทยกัมพูชา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2556). ภูมิปัญญาและชาติพันธุ์วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. สุรินทร์ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Dickinson, Heather O. and others. “Lifestyle interventions to reduce raised blood ressure : a systematic review of randomized controlled

trials,” Journal of Hypertension. February 24(2), 2006. <<http://www.journal of Hypertension-Abstract>> February 8, 2007.

Mishra, Vinod and others. “WP25 : **Epidemiology of Obesity and Hypertension Uzbekistan,**” Demographic and Health Surveys. 542-A, 2005. <<http://www.measuredhs.com/pus/pub-details.cfmcontentId?>> May 28, 2006.

การพัฒนาความสุขครัวเรือนด้วยอัตลักษณ์วิถีพอเพียง
ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว
The Development of household happiness with identities
sufficient ethnic groups in the kingdom of Thailand and
Lao People's Democratic Republic

สนองวิชัย ภูวันทมาตย์*
Sanongvitt Phuvonthamart

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสุขครัวเรือนด้วยอัตลักษณ์วิถีพอเพียง
กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทลาว ในราชอาณาจักรไทย และในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาความสุขครัวเรือนด้วยอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือน
ด้วยวิถีพอเพียงของชุมชน กรณีศึกษา 2 แห่ง คือ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ใน
ราชอาณาจักรไทยและในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เพื่อวิเคราะห์
องค์ประกอบของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนที่สัมพันธ์กับวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์
ไทลาวในราชอาณาจักรไทย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายพัฒนาความสุขของ
ครัวเรือนที่ยั่งยืนของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราชอาณาจักรไทย
การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงคุณภาพ
เป็นการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำชุมชน
ผู้นำศาสนา ผู้แทนครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 32 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การสำรวจจาก
แบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด ผลการวิจัยพบว่า

1.บริบทของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว
ประกอบด้วยบริบทอัตลักษณ์ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้และปรับตัว
ของครัวเรือน 2) การประยุกต์สิ่งที่มีในธรรมชาติเป็นมูลค่าเพิ่ม 3) พิธีกรรมและความเชื่อ
4) การใช้ภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ 5) การพึ่งพาธรรมชาติ

*นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

6) การดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาและประเพณีอันดีงาม และ 7) การมีส่วนร่วมของชุมชน

2. กระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เกิดความสุขด้วยวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในพื้นที่โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของครัวเรือนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติเพื่อสร้างความสุข ดังนี้

1) สร้างการรับรู้และเข้าใจในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน เพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่าย บณวิถีเกษตรที่เรียบง่าย และ 3) การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับทุนทางสังคม ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม และฮิต 12 คอง 14 สู่การแก้ไขปัญหา และพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุข

3.องค์ประกอบของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนที่สัมพันธ์กับวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ “งานครัว” มีนัยสำคัญตั้งแต่ วัด บ้านและโรงเรียน ต้องปลูกฝังสมาชิกให้เห็นความสำคัญของ “งานครัว” 2) อัตลักษณ์การเชื่อมความสัมพันธ์ บ้าน-วัด-โรงเรียนหรือส่วนราชการ โดยเริ่มต้นที่ “ฮิตคอง” ที่สัมพันธ์กับบุญประเพณี 12 เดือน 3) อัตลักษณ์การอยู่ร่วมกัน ต้องสัมพันธ์พึ่งกันและกันคำว่า “สบายดี” และ 4) อัตลักษณ์ 5 พุทธวิธี คือ สวดมนต์ นำนมต์ ยารธรรมชาติ (สมุนไพรร) พิงธรรม ตั้งสัจจะต่อเทพเพื่อรักษาตัว อันเกิดจากการบูชา 2 อย่างร่วมกันคือ พุทธศาสนา และ ฮิต คอง ส่งผลให้ครัวเรือนเกิดความสุข กระทั่งฝ่ายปกครองไม่ต้องใช้กฎหมายมาบังคับ แต่สังคมจะเป็นสุขร่วมกันเองด้วยบรรยากาศประนีประนอมและเคารพกัน นำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือฟื้นฟู อัตลักษณ์ความสุขของครัวเรือนในชุมชนด้วยฮิต 12 คอง 14 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนผ่านกระบวนการ บ้าน-วัด-โรงเรียน บนพื้นฐานของฮิตคองผ่านบุญประเพณี 12 เดือน 3) ส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ในครัวเรือนปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนให้รู้จักและเคารพกติกาสังคมตามครรลองฮิตคอง และพุทธศาสนา ผ่านข้อปฏิบัติของฮิตคอง และพิธีกรรมทางศาสนา และ 4) ส่งเสริมให้ครัวเรือนทำทานสร้างคุณค่าทดแทนแรงงาน ปฏิบัติตามฮิตคองข้อชะล่า และแนวปฏิบัติ 5 พุทธวิธีที่เรียบง่ายและพอเพียง

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนด้วยวิถีพอเพียง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว

Abstract

The objectives of this study on Household happiness identities with the sufficiency of ethnics groups in the kingdom of Thailand and Lao People's Democratic Republic. The objectives of this study were to, 1) to study the context of Household happiness identities by sufficiency of Tai-Lao ethnics groups in the Kingdom of Thailand and Lao People's Democratic Republic, 2) to study the process of the development of a family unit be happy with Sufficiency in 2 case studies: the new theory agriculture projects in the kingdom of Thailand and Lao Lao People's Democratic Republic. 3) To analyze the component of household happiness identities that related to sufficiency of Tai – Lao ethnic group in the kingdom of Thailand and Lao People's Democratic Republic. And to provide an proposal policy to develop a household happiness in the northeastern region in Thailand. The research uses a mixed method with a quantitative and aqualitative methodology. Using the in-depth interviews were developed as research tools for qualitative methodology. The key informants were composed of 36 informants. With the 500 questionnaires were applied in quantitative methodology. The research results were.

1. The context of household happiness identities by of Tai-Lao ethnic group in the Kingdom of Thailand and Lao PDR, Consist of 7 identities 1) Leaning and adaptation of the household. 2) The applied of natural resources with addition values. 3) Rituals and beliefs. 4) The usage of the inherited wisdom. 5) Natural dependency. 6) Living with religious beliefs and traditional ways and 7) The community participation.

2. The process of development on household to be happiness with of Tai Lao ethnic group in the area of a new theory agriculture project was. The process to promote a family learning with economy sufficiency

that led to happiness, 1) Build a perception and the understanding of economical sufficiency philosophy. 2) Apply a sufficiency economical in the family level to earn the revenue, reduce the expense on the simple way. And 3) To approach to sufficient economy philosophy with social capital, natural capital, cultural capital and 12 Heet 14 Kong that led to problem solving and developing a household to be happiness.

3. The components of household happiness identities that related to sufficient way of Tai – Lao ethnic group in the Kingdom of Thailand and Lao PDR. Were on 4 components 1) “Cooking” identity which house, temple, and school were taking important roles. 2) relation identities which house, temple, and school or government were taking important roles by implementing “Heetkong”. 3) the identity of living in harmony had to be related and to using the word “sabaidee” and 4) 5 buddhism method identities were praying, holy water, natural herb, listening to Buddhist ‘s teaching, respect to Buddhism Religion and Heetkong that effected to household happiness. Which make the authorities didn’t have to use Law to control the societies, but the societies would be happy under the compromised and respectful that led to 4 suggestion on policies 1) To promote the North-eastern households to implement happiness identity in communities with 12 Heet 14 kong . 2) To promote a relation of members in the communities by using process of house-temple-school based on Heetkong with 12 months tradition. 3) To promote the parents roles in household to create consciousness for their children to respect social rules and Buddhism ways and Buddhist rituals and 4) To promote a household to make merit that compensate labor value.

Key Word : Household happiness identities with the sufficiency Ethnic groups in the kingdom of Lao People’s Democratic Republic

บทนำ

ครีวเรือนเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด เป็นจุดให้ก่อเกิดความเป็นมนุษย์ รวมถึงหล่อเลี้ยงให้มนุษย์ เป็นมวลมนุษยชาติที่สมบูรณ์ เติบโตบนร่างกายที่แข็งแรง โดยเริ่มจากความสมบูรณ์ของร่างกายตั้งแต่จุดในครรภ์มารดา ความสมบูรณ์ของร่างกาย ตั้งแต่หลังคลอด และหนุนเสริมระบบพัฒนาการของร่างกายจนเติบโตใหญ่ เป็นหน่วยที่หล่อหลอมจิตใจ ที่จะส่งผลต่อบุคลิกภาพ อันเกิดจากการเลี้ยงดูที่เหมาะสม จากผู้ให้กำเนิด พัฒนาการ ทักษะการเรียนรู้ เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดความรู้สึกรัก ผ่านความรัก ความอบอุ่น ก่อให้เกิดการคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ เรียนรู้เรื่องพฤติกรรม สุจริตใจ นอกจากนี้ ยังเป็นสถาบันที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม ที่เป็นกระบวนการพัฒนาของมนุษย์ ให้เรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกครีวเรือน เป็นแหล่งฝึกหัด ให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการรวมตัวของสังคม เรียนรู้แบบแผนทางวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ในการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ สถาบันครีวเรือนยังเป็นจุดปลูกฝังมนุษย์ให้เกิดความเชื่อตามแบบแผนของสังคม สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น รวมทั้งผู้ที่มีพระคุณ รู้จักกตัญญูทวดเวทิตอบแทน ในมิตินี้ของ จิตวิญญาณ ภายใต้อาณาเขตหน้าที่ที่สำคัญของสถาบันครีวเรือน โดยเริ่มตั้งแต่การก่อเกิดเป็นครีวเรือน โดยมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสม หนุ่มสาวต้องเกิดจากรักที่บริสุทธิ์ มีความต้องการทางธรรมชาติที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน ตัดสินใจที่จะดำเนินชีวิตร่วมกัน เพื่อให้ได้อยู่ใกล้ชิดตามครรลองข้อปฏิบัติทางวัฒนธรรม ก่อเกิดชีวิตใหม่ของสมาชิกใหม่ในครีวเรือน สนับสนุนปัจจัยสี่ที่สมบูรณ์ เพื่อร่างกายที่แข็งแรง เสริมกระบวนการเรียนรู้ทางกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เมื่อสมาชิกเติบโตใหญ่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เรียนรู้สถาบันต่างๆ ภายนอก เพื่อสร้างรากฐานของชีวิตอย่างเหมาะสม ตั้งแต่การเริ่มเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการสังคม นำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาการทางสังคมที่สมบูรณ์ทางจิตใจ อารมณ์และสังคมเป็นรากฐานการพัฒนาสู่อาชีพ และเติบโตใหญ่ สู่ความสำเร็จ หมดเวียน เช่นนี้อยู่เรื่อยไป

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สถาบันครีวเรือนนั้น เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม

และจิตวิญญาณ สู่ความเป็นมวลมนุษยชาติที่สมบูรณ์ ในปัจจุบันสถาบันครัวเรือนของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ อันเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยยึดฐานการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ส่งผลให้สถาบันครัวเรือนของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย อาทิ ปัญหาครัวเรือนติดโทรศัพท์ จนไม่สนใจกัน ปัญหาคนชราถูกทอดทิ้ง ปัญหาการกระทำคามรุนแรงในครัวเรือน ปัญหาการทอดทิ้งเด็กให้เป็นเด็กกำพร้า ปัญหาการทิ้งเด็กไว้ให้อยู่กับผู้สูงอายุในชนบท ปัญหาการใช้เวลาร่วมกันของครัวเรือน และก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในระดับชาติ สิ่งเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่า เป็นความอ่อนแอของมนุษย์ ที่ขาดการเลี้ยงดูจากรากฐานของครัวเรือนที่ตึงาม การทำหน้าที่ของครัวเรือนไม่สมบูรณ์ ส่งผลต่อจิตใจ สมาชิกขาดความสุขซึ่งเป็นแก่นแกนที่สำคัญของชีวิต นอกจากนี้ กระบวนการหล่อหลอม ชัดเกลา ของสมาชิกในครัวเรือน ก็บกพร่องไป และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

ความสุข เป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนเป็นรูปธรรม แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยความรู้สึก ความสุข เป็นพลังชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของชีวิต คนในสังคมล้วนแต่แสวงหาความสุขเพื่อเป็นทางพ้นทุกข์ ดังนั้น จึงส่งผลต่อการอยู่ร่วมกับการดำเนินชีวิตรวมถึงการปรับตัวของมวลมนุษยชาติ โดยเชื่อว่า เมื่อมีความสุขจะทำให้ตนเองพ้นจากความทุกข์ ความสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนแสวงหา การแสวงหาความสุขของคนในยุคก่อนคือยุคเกษตรกรรมและก่อนยุคการพัฒนาจะพบว่า ความสุขของคนไทยในสมัยก่อนนั้นจะเกิดจากความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองพ้นทุกข์ ได้แก่ การทำบุญ ทำทาน การอธิษฐานขอพร การมีส่วนร่วมในชุมชนในการยึดถือข้อปฏิบัติต่างๆ ตามความเชื่อของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการถือฮึดครอง การยึดถือข้อชะล่าโดยเชื่อว่า ถ้าละเว้นการปฏิบัติตามข้อห้ามของสังคัมวัฒนธรรมจะทำให้ตัวเองปลอดภัย และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากการลดรายจ่ายโดยการหันไปพึ่งพาธรรมชาติทดแทน รู้จักกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้คุ้มครองรักษาให้ปลอดภัย การยึดถือข้อปฏิบัติเชื่อมสัมพันธ์ต่อกัน ได้แก่ การผูกข้อต่อแขน การให้พร การทำขวัญเพื่อเรียกขวัญ การยึดถือหลักปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา การอาศัยแหล่งธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร การพ่อนรำการร่วมงานประเพณี เป็นสิ่งที่ส่งผลให้ครัวเรือนในสมัยก่อนเกิดความสุขที่เรียบง่าย

ในยุคปัจจุบันภายหลังการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาประเทศ ประชาชนหันไปแสวงหาความสุขจากคุณค่าของคำว่า “เงิน” เชื่อว่า ถ้ามีเงินจะสามารถบันดาลหรือเนรมิตให้เกิดความสุข ดังคำที่ได้ยินกันบ่อยๆ ในสังคมว่า “เงินคือพระเจ้า” ดังนั้น ทุกคนในสังคม ชุมชน จึงแสวงหาเงิน ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการทิ้งถิ่นเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้แรงงาน เพื่อให้มีเงินมีรายได้ การมีสิ่งของอำนวยความสะดวก มีรถหุ มีบ้านหุ มีเงิน จะทำให้มีเกียรติ และคุณค่าในสายตาผู้อื่นในสังคม ดังนั้น ทุกคนจึงต้องยอมที่จะละทิ้งถิ่นฐาน เพื่อแสวงหาเงินซื้อวัสดุ สิ่งของ เพื่อตอบสนองความต้องการ จนกลายเป็นค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการคิด การตัดสินใจ หากแต่บางคนที่สามารถหาเงินได้เพียงพอก็สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างดี รวดเร็ว ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาการอยู่ร่วมกันก็เกิดความสุขระดับหนึ่ง แต่บางคนไม่สามารถหาเงินได้เพียงพอกับรายจ่ายที่ต้องจ่าย ก็เกิดภาวะขาดทุน ทำให้ต้องดิ้นรนทำทุกวิธีการที่จะให้ได้เงินมาเพื่อตอบสนองความสุขดังที่ใจหวัง แม้กระทั่งการปฏิบัติตัวในทางที่ขัดต่อกฎหมาย ละเมิดต่อหลักคุณธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงครัวเรือน ชุมชน สังคม ขยายวงกว้างสู่ภาพรวมของประเทศ โดยขาดจิตสำนึกในความเป็นพุทธศาสนิกชน ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากหลักฐาน เอกสาร ถึงแนวทางพัฒนาสถาบันครัวเรือนให้เข้มแข็งและปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งมีโอกาสดูเดินทางไปศึกษาในประเทศกลุ่มน้ำแม่โขง อันประกอบด้วย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม เมียนมาร์ กัมพูชา จีนตอนใต้ แคว้นสิบสองปันนา และประเทศไทย จะพบว่า พฤติกรรมแนวคิดข้อปฏิบัติของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันบนพื้นฐานวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ และเห็นว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีภูมิประเทศติดกับประเทศไทยโดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นดินแดน มีวัฒนธรรมเดียวกันกับประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ถึงจะมีข้อแตกต่างกัน ก็มีเพียงเล็กน้อย มีภาษาพูดเป็นภาษาลาว เป็นภาษาถิ่น ลักษณะการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชื่อประเพณี ข้อปฏิบัติตามหลักฮัศตคองที่เหมือนกัน ประกอบกับศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประชาชนทั้งสองประเทศระหว่าง ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือราชอาณาจักรไทย

และ ประชาชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีเชื้อสาย กลุ่มเดียวกันคือ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ที่มีเชื้อสายจากเผ่าไต ที่อพยพมาจากประเทศที่เบตเคลื่อน ย้ายเข้าสู่ประเทศจีนตอนใต้ เคลื่อนย้ายสู่ประเทศเวียดนามบางส่วนและมาตั้งหลักใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สยามประเทศในขณะนั้น) จากนั้นเกิดภาวะ ภัยสงคราม จึงมีการเคลื่อนย้ายกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในบางส่วนเคลื่อนย้ายอพยพหนี ภัยสงครามข้ามฝั่งแม่น้ำโขง เข้าสู่แม่น้ำสายย่อยในพื้นที่ราชอาณาจักรไทย ตั้งรกราก ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และบางส่วนกระจายตัวเข้าสู่ภาคกลางเพื่อประกอบอาชีพ ใช้แรงงาน แต่ความเป็นชาติพันธุ์ไทลาว ก็ยังรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้

จึงพอกกล่าวได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในทั้งประเทศ คือราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น เป็นเผ่าเดียวกัน มีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแนวคิดเดียวกัน แต่แตกต่างกันไปบ้างตามลักษณะของ สภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังพบว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวนั้น มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ยึดถือยึดคอง ควบคู่กับพระพุทธศาสนา อย่างเคร่งครัด ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนในครัวเรือนและสังคมในภาพ รวมเป็นไปอย่างเรียบง่ายในการอยู่ร่วมกันบนวิถีวัฒนธรรม และยึดคอง ปราศจาก การทะเลาะเบาะแว้ง เพราะหากครัวเรือนใดมีการทะเลาะเบาะแว้ง หรือผู้ใดมีการทะเลาะ เบาะแว้งกัน กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวจะถือว่า ผิดฮึดผิดคอง จะไม่ได้รับการยอมรับ จากสังคมส่วนใหญ่ นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวนั้น ยังมีข้อปฏิบัติตามหลักฮึดคองควบคู่กับพระพุทธศาสนา ยึดข้อปฏิบัติเชิงความเชื่อ ข้อชะล่า รวมทั้งการเคารพกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในธรรมชาติ จะนำไปสู่การเคารพ ศักดิ์ศรีให้เกียรติกันและกันจนเป็นแบบแผนข้อปฏิบัติร่วมกันของสังคม แต่ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวที่อาศัยมา ยาวนานบนวัฒนธรรมเดียวกัน กลับเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากเค้าเดิมอย่างมาก ประชาชนเริ่มรับเอาวัฒนธรรมแบบตะวันตกมาเป็นแกนหลักใน การดำเนินชีวิต หลงใหลค่านิยมตามกระแสหลัก ละทิ้งค่านิยมข้อปฏิบัติที่ฝังมาของอัตลักษณ์ของตนเอง ส่งผลให้เกิดปัญหาในเชิงพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของครัวเรือนที่อบอุ่นเปลี่ยนแปลง ไปอย่างน่าเป็นห่วง เด็กและเยาวชนถูกละเลย สัมพันธภาพของครัวเรือนลดลง

ดังนั้น การฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เป็นฐานรากของสังคมไทยที่สืบทอดกันมา ตั้งแต่สมัยโบราณจึงเป็นทางเลือกที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญร่วมกันฟื้นฟู เพื่อเป็นทางออกในการที่จะสร้างให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่บนกระแสการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเป็นสุข โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรไทยเดิมเคย ยึดถือวัฒนธรรมประเพณีโบราณที่สืบสานให้คนในภาคอีสานอยู่ร่วมกันด้วยความสุข และสามารถสร้างเศรษฐกิจให้ภาคอีสานได้ก้าวหน้าบนพื้นฐานวัฒนธรรมประเพณี คือ ฮีต 12 คอง 14 ควบคู่ไปกับการนับถือพระพุทธศาสนามายาวนาน แต่ปัจจุบันได้ เริ่มถดถอยลงไปอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นการฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือวิถีการสร้างสุข ด้วยฮีต 12 คอง 14

ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติเฉพาะของ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว เป็นระบบการเมือง การปกครอง อันเป็นกติกาควบคุมสังคม สมัย เก่าของชาวอีสานสมัยเก่านั้น ยังมีอิทธิพลของความเชื่อดั้งเดิม ในสิ่งที่เคยเห็นคุณเห็น โทษมาแล้ว เช่น บิดา มารดา บรรพบุรุษ วีรบุรุษ ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ได้รับการยกย่อง เชิดชูบูชา จนมีการเส้นไหว้บวงสรวงบูชากันมาโดยตลอด จนกลายเป็นขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ซึ่งเป็นแนวทาง ปฏิบัติของคนภาคอีสานมียู่มาก ทั้งในระดับชุมชน ระดับครัวเรือน ระดับบุคคล เช่นเรื่อง “ข้อชะล่า” เป็นต้น ที่ชาวลาวอีสานยึดถือปฏิบัติ สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรือง มานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น และมีส่วนช่วยให้ชาติดำรงความเป็นชาติ ของตนอยู่ตลอดไป(สีน้ำ จันทรเพ็ญ. 2549 : 7)

ฮีตสิบสอง มาจากคำสองคำได้แก่ ฮีต คือคำว่า จารีต ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ ธรรมเนียม ประเพณี ความประพฤติที่ดี และ สิบสอง หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้น ฮีตสิบสองจึงหมายถึงประเพณีที่ชาวไทลาว ปฏิบัติกันมาในโอกาสต่างๆ ทั้งสิบสองเดือน ของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา นักปราชญ์โบราณ ฉบับคำภีร์พราหมณ์ ฝนสอนพรทิพย์ ฤกษ์ยาม ได้วาง ฮีตสิบสองไว้ดังนี้ 1) เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม 2) เดือนยี่ บุญคูณลาน 3) เดือนสาม บุญข้าวจี 4) เดือนสี่ บุญพระเวส 5) เดือนห้า บุญสงกรานต์ 6) เดือนหก

บุญบังไฟ 7) เดือนเจ็ด บุญข้าชะ 8) เดือนแปด บุญเข้าพรรษา 9) เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน 10) เดือนสิบ บุญข้าวสาก 11) เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา 12) เดือนสิบสอง บุญกฐิน จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในจังหวัดภาคอีสาน นำบุญประเพณีในฮีต 12 เดือนไปเป็นวัฒนธรรมประเพณี และเป็นบุญประเพณีที่ขึ้นชื่ออันเป็นอัตลักษณ์ของการสร้างความสุข และสร้างเศรษฐกิจให้แก่จังหวัดในภาคอีสานปรากฏดังนี้ 1) บุญเดือนสี่ จังหวัดร้อยเอ็ด (งานประเพณีบุญผะเหวด) 2) บุญเดือนแปด จังหวัดอุบลราชธานี (งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา) 3) บุญเดือนสิบเอ็ด จังหวัดนครพนม (งานประเพณีออกพรรษาไหลเรือไฟ) และจังหวัดสกลนคร (งานประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง) นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคอีสานของไทย ยังคงยึดถือครอง 14 เพื่อเป็นหลักการอยู่ร่วมกัน

คองสิบสี่ เป็น คำและข้อปฏิบัติคู่กับฮีตสิบสอง คอง แปลว่า แนวทาง หรือ ครรลอง ซึ่งหมายถึง ธรรมเนียมประเพณี หรือแนวทาง และ สิบสี่ หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางปฏิบัติสิบสี่ข้อ ดังนั้นคองสิบสี่ จึงหมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางที่ประชาชนทุกระดับ นับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง พระสงฆ์ และคนธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติสิบสี่ข้อ อาจสรุปได้หลายมุมมองดังนี้ 1) เป็นหลักปฏิบัติกล่าวถึงครวัเรียนในสังคม ตลอดจนผู้ปกครองบ้านเมือง 2) เป็นหลักปฏิบัติของพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง และหลักปฏิบัติของประชาชนต่อพระมหากษัตริย์ 3) เป็นหลักปฏิบัติที่พระราชายึดถือปฏิบัติ เน้นให้ประชาชนปฏิบัติตามจารีตประเพณี และคนในครวัเรียนที่ปฏิบัติต่อกัน 4) เป็นหลักปฏิบัติในการปกครองบ้านเมืองให้อยู่เป็นสุขตามจารีตประเพณี 5) แต่ละข้อมีคำว่าฮีดนำหน้าด้วย (ทำให้เกิดความสับสนกับฮีตสิบสอง) แต่ละคองจะมีสิบสี่ฮีด ยกเว้น ฮีดปีคองเดือน จะมีเพียงสิบสองฮีด ซึ่งนั่นก็คือฮีตสิบสองที่กล่าวไว้แล้ว ในปัจจุบันการยึดถือปฏิบัติตามฮีดคองยังปรากฏชัดเจนในภาคอีสาน แต่ก็ได้รับไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัยเพื่อยืนยันไว้ดังนี้

ส.ธรรมภักดี (2546 : 32) กล่าวว่า “ฮีด” เป็นประเพณีโบราณ ที่สืบทอดกันมาโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมประเพณี บุญ 12 เดือน ส่วน “คอง” คือระบบการปกครอง ตัวบทกฎหมายโบราณ ที่ร่วมกันยึดถือปฏิบัติ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจ ที่จะป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ติงาม นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการ

เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน ให้เกิดความรัก สมานฉันท์ สามัคคี กัน และสืบทอดต่อๆ กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปรีชา พิณทอง (2532 : 12) กล่าวว่า ฮิตคอง เป็นระเบียบแบบแผน ข้อปฏิบัติร่วมกัน ที่เป็นบทบัญญัติของเจ้าหน้าที่ ที่จะต้องเชื่อมโยงกับ ผู้นำท้องถิ่น ชุมชนผู้นำทางวัฒนธรรมศาสนา ถ่ายทอดสู่ประชาชนให้ร่วมกันยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขร่วมกัน นอกจากนี้ ผู้ปกครองหรือเจ้าหน้าที่เองก็ต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสังคม โดยจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ส่วนในแง่การนำฮิตคอง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น อภิศักดิ์ โสมอินทร์ (2537 : 75) ฮิตคองเป็น ตัวประสานให้มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ปฏิบัติร่วมกัน ยึดถือกัน ถ้าปฏิบัติร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความสุข ความสงบเรียบร้อย ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ปกครอง ในครัวเรือน จะนำไปอบรมสั่งสอน แก่บุตรหลานทุกเพศทุกวัย ดังนั้น ฮิตคองนั้น จึงเปรียบเสมือนกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้น ให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติ ถือเป็นหน้าที่ ถ้าไม่ปฏิบัติก็จะเกิดโทษ อาทิ การถูกตราหน้าว่าเป็นคน “ขวงโลก” (สิ่งชั่วร้าย) หรือ แม่แล้ง หรือชาวบ้านประณามหรือตีตราว่าเป็นคนไม่ดี ไม่ควรคบหาสมาคม

บันทึก พาทีจร (2549 : 23) แบ่งลักษณะของประเพณีออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) จารีตประเพณี (Mores) เป็นลักษณะประเพณีบังคับให้ปฏิบัติของสังคม ฝ่าฝืน ไม่ได้ถ้าฝ่าฝืน จะผิดจารีตประเพณี 2) ขนบประเพณี (Institution) คือแบบแผนของ สังคม ที่ร่วมกันวางระเบียบไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่นประเพณีทำบุญ ในวันสำคัญ งานประเพณีบวช งานแต่ง 3) ขนบธรรมเนียมประเพณี (Convention) คือประเพณีทั่วไป จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ ไม่มีระเบียบเคร่งครัด ไม่มีการลงโทษ หากแต่ไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกมองว่าไม่ถูกกาลเทศะ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงข้อห้าม (ขะลำ) คือข้อบังคับต่างๆ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตามเรียกว่า “ขวง” คือ สิ่งไม่ดีมีความชั่วร้าย มีความศักดิ์สิทธิ์ถึงจิตใจ ร่วมยึดถือปฏิบัติกันในสังคม เพื่อให้ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง และรักษาไว้ซึ่งความดีงามในการอยู่ร่วมกัน เช่นข้อขะลำใน บ้าน ข้อขะลำในสังคม ข้อขะลำในธรรมชาติ ข้อขะลำในการปฏิบัติตนในโอกาสต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม

ธวัช ปุณโณทก (2530 : 16) กล่าวถึงคองสิบสี่ว่าในปัจจุบัน ต้นฉบับของ คองสิบสี่ เหลือน้อยมาก เริ่มสูญหายไป และมีผู้รวบรวมไว้ และเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกัน เดิมทีคองจะเป็นเนื้อหาด้านการปกครองที่ถือเป็นบทบัญญัติสำหรับเจ้านายที่ใช้ในการ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีสาระเกี่ยวกับกิจของเจ้าเมือง จะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง แต่ในประเทศไทยจะยังคงยึดถือในภาคอีสาน ที่ใช้วัดสำคัญในชุมชนนั้นๆ ประกอบพิธีกรรม ซึ่งคองสิบสี่มี 2 แบบ ประกอบด้วย คองสิบสี่สำหรับเจ้าเมือง คองสิบสี่สำหรับอาณาประชาราษฎร์ (ชาวบ้าน) คองสิบสี่สำหรับเจ้าเมือง (พระราชธรรมนิยมพระมหากษัตริย์) คองสิบสี่สำหรับเจ้าเมืองปฏิบัติต่อชาวบ้าน มี 14 ข้อ ฮิตสิบสอง คองสิบสี่ จะเป็นเรื่องของคุณและโทษ ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ ถ้าไม่รู้จักก็ต้องศึกษาให้รู้ ถ้ารู้แล้วไม่ปฏิบัติตาม ตายแล้วก็จะเกิดเป็นคนพิการ ยากจน เป็นสัตว์เดรัจฉาน ส่วนผู้ปฏิบัติตามจะทำให้บ้านเรือนเจริญรุ่งเรือง ถึงนิพพาน ซึ่งจะนำมาหล่อหลอมในการอยู่ร่วมกันของสังคมให้เกิดความสุข

วิมล ภูศรี (2542 : 25) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิถีการดำเนินชีวิตตามฮิตของชาวบ้านขาว” พบว่า บุคคลในเครือญาติมีหน้าที่ ธรรมเนียมปฏิบัติตามฮิตคอง ในวิถีชีวิตโดยยึดถือปฏิบัติจากหลักเบื้องต้นของฮิตคอง ซึ่งในปัจจุบันครัวเรือนและสังคมได้เปลี่ยนแปลงตามความเจริญทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมให้บุตรหลานได้รู้จักกับ ฮิตลูกคองหลาน มากขึ้น ส่วนผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น ต้องศึกษา ฮิตคองเพียเพื่อจะได้สืบสานฮิตประเพณี และนำมาวางแผนในพัฒนาบ้านเมือง โดยใช้ ฮิตคองเป็นตัวเชื่อม รวมถึงการศึกษาถึงฮิตคองเดือน ที่ต้องนำชุมชนยึดถือปฏิบัติในบุญประเพณี 12 เดือน ส่วนการเก็บรักษานุรักษ์ไว้ให้สืบทอดไปนั้น

พระครูวิมล กิตติสุนทรและคณะ (2548 : 42) ได้วิจัยเรื่อง “การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ที่เอื้อต่อวิถีชีวิตชุมชน” พบว่า โรงเรียนควรจะบรรจุเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา เล่าเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีของชุมชนทั้ง 12 เดือน

จากการศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางวัฒนธรรมประเพณีในเบื้องต้นพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวที่อพยพมาจากประเทศลาว (สยามประเทศไทยในขณะนั้น) ก็ยังนำแนวทางข้อปฏิบัติตามฮิต 12 คอง 14 อย่างต่อเนื่องแต่ปัจจุบันเริ่มลดลง สังคมเริ่มมองเห็นข้อปฏิบัติทางวัฒนธรรมบนลัทธิฮิตคองเป็นเพียงกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติร่วมกัน แต่ไม่ซึมซับ ถ่ายทอดสู่จิตใจของสมาชิกในครัวเรือน ละเลยข้อปฏิบัติของฮิตคอง และห่างไกลพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการทอดทิ้งเด็กให้อยู่กับคนชราในหมู่บ้านชนบท วัยแรงงานมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

หรือเมืองอุตสาหกรรม ในแต่ละปีจะย้อนกลับย้อนคืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือปีละ 1-2 ครั้งในโอกาสวันสำคัญของเทศกาลเท่านั้น ส่งผลให้เด็กและเยาวชนขาดการเรียนรู้จากตัวแบบในครัวเรือน ขาดความรักความอบอุ่นจากครัวเรือน ขาดความมั่นคงในจิตใจ หากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวนี้ยังคงกระจายตัว ครัวเรือนขาดการตระหนักถึงการยึดถือหลักยึดครองแต่มีवलหลงไหลเอาเงินทองเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการบนพื้นฐานความเชื่อว่า “เงินซื้อสุขได้ทุกอย่าง” จะก่อให้เกิดปัญหาครัวเรือนดังที่กล่าวไว้แล้วไม่รู้จักจบสิ้นดังผลการศึกษาของ

สรุปได้ว่า ครัวเรือนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบัน กำลังแสวงหาความสุข ความปลอดภัยการอยู่รอดและพ้นทุกข์ จากกระแสโลกาภิวัตน์มากกว่าแต่ลึมนึกไปว่าทางพ้นทุกข์หรือการสร้างสุขนั้นแท้จริงแล้วอยู่ในวิถีของเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมของสังคมที่สืบสานกันมายาวนาน อาทิ การพึ่งพาธรรมชาติบนแผ่นดิน การเคารพนับถือวัฒนธรรม ความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานจิตใจที่ตีงามด้วยลัทธิยึดครองก็สามารถที่จะสร้างสุขได้ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นอกจากนี้การหลงกระแสนิยมนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ครัวเรือน ชุมชน และประเทศชาติ รวมทั้งการบริหารประเทศที่เอาเศรษฐกิจเป็นตัวนำเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน เมื่อประชาชนได้รับการตอบสนองเพียงพอทางวัตถุก็จะพึงพอใจ ในทางตรงกันข้ามหากวันใดที่ประชาชนไม่ได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต จะสร้างปัญหาความเดือดร้อนอย่างไม่รู้จบสิ้น และจะเรียกร้องจากรัฐบาล จนทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียงบประมาณมากมาย ดังบทเรียนราชอาณาจักรไทยในช่วงศตวรรษที่ 10 ที่ผ่านมา ที่ราชอาณาจักรไทยเริ่มก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์มากมายในสังคม การอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของกติกากันเกิดจากการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกฎหมายเป็นเครื่องมือขึ้นการดำเนินชีวิตของประชาชนแต่ไม่ได้เกิดจากพื้นฐานการอยู่ร่วมกันที่ตีงามของจิตใจและความเคารพนับถืออันวันอาจจะสร้างปัญหาให้กับประเทศชาติตามมาอย่างรุนแรงได้ โดยเฉพาะในระดับครัวเรือนนั้น ปัจจุบันคนรุ่นใหม่แม้จะใช้ภาษาไทยอยู่ แต่ก็ละเลยและไม่รู้ความหมายของยึดครอง จึงเสมือนว่าปฏิบัติตนตามสบายขาดอัตลักษณ์อันเกิดจากคอง 14 ดังเช่นในอดีต ดังนั้นการฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนไทยในสมัยโบราณยึดเหนี่ยวเป็นเครื่องชี้นำชีวิต

ในสมัยก่อนจะเป็นการเสริมสร้างภูมิสังคมให้อยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมจึงเป็นประเด็นที่น่าจะนำมาพัฒนาต่อ

ยอดผู้วิจัยจึงศึกษา ถึงความสุขครัวเรือนด้วยอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในราชอาณาจักรไทย และในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อศึกษาถึงบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนบนวิถี ฮีตคองว่าเมืองประกอบอย่างไรที่ยึดถือปฏิบัติควบคู่กับพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุข เพื่อนำองค์ประกอบข้อปฏิบัติที่สำคัญ เรียบง่ายในการดำเนินชีวิตของชาวไทลาวไปจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย สู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม ส่งต่อให้รัฐได้กำหนดเป็นแนวทางให้องค์กร หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้ครัวเรือนประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงรูปแบบ กระบวนการพัฒนาความสุขครัวเรือนด้วยวิถีพอเพียงด้วยการน้อมนำ โครงการทฤษฎีใหม่ในพระราชดำริสู่ครัวเรือนให้เกิดความสุข ครัวเรือนมีรายได้ มีอาชีพบนวิถีชาวอีสานที่สืบทอดมายาวนาน ลดปัญหาการละทิ้งถิ่นฐาน ซึ่งเป็นมูลเหตุเชิงลึกของปัญหาครัวเรือนดังที่กล่าวมาแล้ว และสะท้อนให้เห็นว่า “การยึดถือปฏิบัติฮีต 12 คอง 14” วัฒนธรรมประเพณีที่ฝังามแล้ว ยังเป็นการฟื้นฟูระบอบการปกครองที่เรียบง่ายที่องค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถฟื้นฟู เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อความสุขในการอยู่ร่วมกัน ลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่ต้องสูญเสียไปกับการแก้ไขปัญหาสังคม

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และการตอบข้อคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรประเทศไทย เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใน เมืองไกสอนพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต

กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากบุคคลที่พูดภาษาลาวอีสานในราชอาณาจักรไทย จำนวน 16 คน และ พูดภาษาลาวเป็นภาษาหลัก ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) ประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และผู้ประสานงานในเขตพื้นที่ 2) ประเภทอุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ 3) ประเภทเอกสาร ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. โครงสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1.1) ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ 1.2) ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ว่ามีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ในการดำเนินชีวิตทุกมิติ

2. วิธีการสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ 2.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในการดำเนินชีวิต

2.2) นำข้อมูลที่ได้มาร่างกรอบการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนด

2.3) นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เหมาะสม และทำการปรับปรุงแก้ไขและนำมาจัดทำเป็นกรอบการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ต่อไป

ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนมิถุนายน 2557 – เดือนกรกฎาคม 2559

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เก็บรวบรวมบริบทของอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว จาก วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชื่อ การใช้ชีวิตร่วมกันในครัวเรือน จากเอกสาร หนังสือ คัมภีร์

จากปราชญ์ชุมชน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์เผยแพร่อื่นๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแผนการศึกษาและกรอบแนวคิดการทำวิจัย

2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ราชอาณาจักรไทย เมืองโกสอนพมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

การหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูล ด้านเวลา สถานที่ บุคคล ให้ครบทั้ง 3 ด้าน

2. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุขด้วยวิถีพอเพียงในพื้นที่โครงการทฤษฎีใหม่ ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตอบคำถามข้อที่ 2 กระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุขด้วยอัตลักษณ์วิถีพอเพียง มีวิธีการดำเนินการดังนี้

วิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรประเทศไทย เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใน บ้านโพนสิม เมืองโกสอนพมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต

กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากบุคคลที่พูดภาษาลาวอีสานเป็นภาษาหลักและเป็นสมาชิกโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในราชอาณาจักรไทย จำนวน 16 คน และ พูดภาษาลาวเป็นภาษาหลัก และเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการพัฒนากสิกรรมป่าไม้หนองเต่า ซึ่งเป็นโครงการทฤษฎีใหม่ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) ประเภอบุคคล ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และผู้ประสานงานในเขตพื้นที่ 2) ประเภทอุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องวิดีโอ คัมรี่ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ 3) ประเภทเอกสาร

ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. โครงสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1.1) ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ 1.2) ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาน้อมนำแนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาผสมผสานใช้ในครัวเรือน ชุมชน ร่วมกับอัตลักษณ์ของไทลาว ว่ามีหลักการและวิธีการรับรู้ เรียนรู้ บูรณาการ ประยุกต์ใช้อย่างไร เพื่อพัฒนาครัวเรือนให้เกิดความสุข

2. วิธีการสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ 2.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในการดำเนินชีวิตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นมาของโครงการ หลักและวิธีการดำเนินการขยายผลของโครงการทฤษฎีใหม่เป็นอย่างไร 2.2) นำข้อมูลที่ได้มาร่างกรอบการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนด 2.3) นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เหมาะสม และทำการปรับปรุงแก้ไขและนำมาจัดทำเป็นกรอบการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ต่อไป

ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน มิถุนายน 2557 – เดือนกรกฎาคม 2559

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เกิดความสุขด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากโครงการทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผสมผสานกับอัตลักษณ์ของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวบนวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชื่อ การใช้ชีวิตร่วมกันในครัวเรือน การบูรณาการมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุข จากเอกสาร หนังสือ คัมภีร์จากปราชญ์ชุมชน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์เผยแพร่อื่นๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแผนการศึกษาและกรอบแนวคิดการทำวิจัย

2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ราชอาณาจักรไทย เมืองโกสอนพนวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

การหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์โดยใช้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูล ด้านเวลา สถานที่ บุคคล ให้ครบทั้ง 3 ด้าน

3. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนด้วยวิถีพอเพียง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พัฒนาครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของราชอาณาจักรไทย และตอบคำถามข้อที่ 3 องค์ประกอบของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว มีวิธีดำเนินการดังนี้

วิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาสรุปตามกรอบงานวิจัยและตั้งประเด็นเป็นข้อกระทงคำถามในแต่ละหัวข้อ จำนวน 59 ข้อ

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขอบเขตประชากรที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น มุกดาหาร ราชอาณาจักรไทย และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ใช้ภาษาลาวอีสานเป็นภาษาหลัก รวมจำนวน 500 คน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ
ตอนที่ 2 องค์ประกอบอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับของลิเคิร์ต ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบนั้นส่งผลต่อความสุขครัวเรือน
2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ผู้ที่ปรึกษา 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่า

IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มาใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามเชิงสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Trial) กับกลุ่มผู้ใช้ภาษาลาวอีสาน เป็นภาษาหลัก จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.97

3. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน กันยายน 2560 – เดือน พฤศจิกายน 2560 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 500 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประกอบ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยสกัดปัจจัยที่สำคัญโดยวิธีการทางสถิติการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor analysis) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อหาความสัมพันธ์สถิติของการศึกษานี้ ใช้ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ด้วย Program SPSS AMOS v.16 นำองค์ประกอบสำคัญของ อัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงที่ได้มาตั้งชื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พัฒนาศูนย์เรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของราชอาณาจักรไทย และตอบคำถามข้อที่ 3 องค์ประกอบของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียงกลุ่มชาติพันธุ์

ไทลาวในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพบบริบท
อัตลักษณ์ที่สำคัญ 7 ด้านดังนี้

1.1 ปรับตัวและกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในครัวเรือนบนวิถีของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทลาว ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม สำคัญที่กลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกันยึดถือปฏิบัติ
สืบต่อกันตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ การถ่ายทอดคำสอน บอกกล่าว ผ่าน
กระบวนการล้อมวงรับประทานอาหาร การปฏิบัติตามบทบาทชายหญิงและบุตรใน
ครัวเรือนที่เหมาะสม การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเหลือก็แจกจ่ายเอื้อเพื่อ การเรียนรู้
การสร้างแหล่งอาหารไว้บริโภคอย่างพอเพียงในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย การอยู่พร้อม
หน้าพร้อมตาและถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่น การยกย่องเด็กแรกเกิดและสร้าง
ค่านิยมที่เหมาะสมในการเลี้ยงเด็ก การใช้เวลาวางจากการใช้แรงงานประดิษฐ์สิ่งของ
วัสดุไว้ในครัวเรือน การร่วมรับประทานอาหารร่วมกันเป็นโอกาสถ่ายทอดคำสอน
จากรุ่นปู่ย่า ตายายสู่การปลูกจิตสำนึกให้เด็กในครัวเรือน ยึดหลักการให้คุณค่าทาง
พิธีกรรมการแต่งงานมาเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญในการครองคู่ ยึดหลักความซื่อสัตย์ใน
การดำเนินชีวิตร่วมกัน เรียนรู้ปรับตัวโดยพึ่งพาธรรมชาติรองรับการเปลี่ยนแปลง การ
เรียนรู้การให้เกียรติเคารพกันและกันในครัวเรือน โดยเฉพาะข้อปฏิบัติตามฮัตคองของ
สามีและภรรยา การซึ่มซับของลูกจากข้อปฏิบัติของพ่อแม่ การสร้างความสัมพันธ์จาก
แม่สู่ลูก สู่การขัดเกลาทางจิตใจ ผ่านข้อปฏิบัติของอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว
การเรียนรู้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม การฝึกฝนให้ลูกได้รับการพัฒนาทาง
ร่างกาย และจิตใจ การสร้างแหล่งอาหารโดยเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชไว้บริโภคอย่างพอเพียง
ลดค่าใช้จ่าย ฝึกปฏิบัติให้เด็กและเยาวชนในครัวเรือนได้ยึดถือความประหยัดมาตั้งแต่
เยาว์วัยรวมทั้งส่งเสริมให้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของเยาวชนในครัวเรือน ยึดถือหลัก
ปฏิบัติของพระพุทธศาสนาควบคู่กับฮีต 12 คอง 14

1.2 ประยุกต์วัสดุที่มีในธรรมชาติให้เป็นมูลค่าเพิ่มในครัวเรือน ประกอบด้วย
การประยุกต์ใช้วัสดุ อาทิ ไม้ ดิน น้ำ พืช ที่มีในธรรมชาติมาทำสิ่งประดิษฐ์สิ่งของเครื่อง
ใช้ สิ่งของประดับตกแต่งทดแทนเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน การประยุกต์พื้นที่รอบ
บ้าน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจเกิดมูลค่าเพิ่ม การลดค่าใช้จ่ายอาหารในครัวเรือน
ด้วยการนำพืชที่มีมาประกอบอาหารลดรายจ่าย อาทิ “ส้มตำ”

1.3 ยึดถือพิธีกรรมบนพื้นฐานความเชื่อข้อปฏิบัติตามหลักศาสนาและ

ฮิตคอง เพื่อสร้างสุขที่เรียบง่าย ประกอบด้วย การผูกข้อมือรับขวัญ เชื่อมสัมพันธ์ ลดความขัดแย้ง ในครัวเรือนและชุมชน นำพิธีกรรมที่เป็นความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทลาวมายึดถือเพื่อลดความกลัวสู่การทำความร่วมมือกันเกิดความสุขสบายใจ นำแนวทาง 5 พุทธวิธีเพื่อการศึกษา มาประกอบการดำเนินชีวิตได้แก่ 1) สวดมนต์ 2) น้ามนต์ 3) ยารธรรมชาติ(สมุนไพร) 4) ฟังธรรม หรือฮิตคอง 5) ตั้งสัจจะต่อเทพ เพื่อรักษาตัว อันเกิดจากการบูชา 2 อย่างร่วมกันคือ พุทธศาสนา และ ฮิตคอง (จารีต 12 ครรลอง 14) ยึดหลักบาปและบุญเพื่อสร้างความเกรงกลัวต่อบาปลดการกระทำความผิด เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่มีตัวตนเพื่อขัดเกลากฎการ การรักษาทางจิตใจโดยยึดการ รักษาแบบโบราณได้แก่ การรำผีฟ้ารักษาการเจ็บป่วย การนำพิธีกรรมเรื่องการทำขวัญ เข้ามาประยุกต์ในพิธีกรรมต่างๆ การรับรู้เรื่องความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการรำแก้บน การทำพิธีกรรมเลี้ยงผีปู่ย่า ของศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน การเคารพแหล่งโบราณสถาน ศาสนสถาน สู่การเคารพให้เกียรติผู้อื่น

1.4 สืบทอดภูมิปัญญาในการสร้างระบบชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตร การเชื่อมบุญประเพณี 12 เดือนกับการสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและครัวเรือน ยึดถือ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับข้าว ป่า และ น้ำ ยึดถือข้อปฏิบัติ ข้อชะล่า ตามหลักของ ฮิตคอง การยึดหลักการอยู่ร่วมกันด้วยนิเวศวิทยาชาวนากับธรรมชาติ การใช้ข้าวบูรณาการ กับภูมิปัญญาเป็นเครื่องดื่มเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน

1.5 ฟังพาธรรมชาติเพื่อสร้างเศรษฐกิจและลดรายจ่าย ประกอบด้วย เรียนรู้การ ประกอบอาชีพบนพื้นฐานของธรรมชาติในชุมชน อาศัยแหล่งน้ำ ป่า เป็นแหล่ง อาหารเพื่อลดรายจ่าย การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องเรือน เครื่องประดับตกแต่ง เป็นมูลค่าเพิ่มลดรายจ่ายในครัวเรือน เรียนรู้พัฒนาต่อยอดจากธรรมชาติสะสมเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยึดดิน น้ำ ป่า เป็นทุนที่สำคัญในการพึ่งพาตนเองโดยระบบของ ธรรมชาติตามฤดูกาล นำสิ่งที่มีในธรรมชาติสร้างเศรษฐกิจเป็นสินค้าแลกเปลี่ยนเพื่อ ควบคุมราคาด้วยศักยภาพของชุมชน การแปรรูปวัตถุดิบที่มีในธรรมชาติ

1.6 ยึดบุญประเพณี 12 เดือนตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ยึดเหนี่ยวจิตใจ ในการสร้างคนเป็นคนดี และคัดสรรคนด้วยหลักการทางธรรมชาติ อันประกอบด้วย การทำบุญเพื่อสร้างสุข ในบุญประเพณี 12 เดือน การยึดถือฮิตคอง การทำบุญและทำทานแด่พระสงฆ์ปฏิบัติบูชา การสร้างและบำรุงพระพุทธศาสนา

การเข้าวัดฟังธรรม ไม่ละเลยการตักบาตรยามเช้าเพื่อปลูกฝังจิตใจในการปฏิบัติตัว รู้จักเสียสละเป็นผู้ให้ ตั้งแต่ระดับครัวเรือนไปจนถึงชุมชน เคารพในหลักธรรมคำสอน พระพุทธศาสนา ตามแนวทางของฮีตพระครองสงฆ์

1.7 ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนตามข้อปฏิบัติของชุมชน มีส่วนร่วมในงานบุญประเพณีของชุมชน เพื่อสร้างการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ส่งเสริมบทบาทผู้นำผู้ปกครองให้รู้จักเคารพในหลักคิดของคนได้ปกครองด้วยวิถีฮีต คอง รู้จักพัฒนาพึงพาระบบสวัสดิการของชุมชนเพื่อชุมชนในทุกครัวเรือนภายใต้การสนับสนุนขององค์กรของรัฐ ยึดถือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในชุมชน เคารพในหลักการบริหารจัดการชุมชนส่วนรวมตามหลักธรรมาภิบาลของท้องถิ่น ยึดถือข้อปฏิบัติของชุมชนอย่างเคร่งครัด การยกย่องครัวเรือนที่มีสมาชิกปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ยึดถือข้อปฏิบัติตามแนวทางของคณะกรรมการ หรือ กองหลอนหมู่บ้าน อย่างเคร่งครัด

วิจารณ์และสรุปผล

สรุปได้ว่าบริบทของอัตลักษณ์เป็นข้อปฏิบัติที่เรียบง่ายที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวร่วมกันยึดถือปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในชุมชนหล่อหลอมเป็นแบบอย่างแก่ครัวเรือน ชิมชับสู่สมาชิก และสะสมเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดปฏิบัติกันมาเฉพาะ จนเป็นอัตลักษณ์วิถีพอเพียง

2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุขด้วยอัตลักษณ์วิถีพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในพื้นที่โครงการทฤษฎีใหม่ ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1 กระบวนการสร้างการรับรู้และเข้าใจในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนพบว่าการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ประกอบด้วย 1) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้เข้าถึงการเรียนรู้ และพัฒนาศูนย์ให้เกิดความเข้าใจ ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ ผ่านการประชาสัมพันธ์ การรับสมัครสมาชิกเปิดโอกาสให้ครัวเรือนรอบๆ โครงการสมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดอบรมถ่ายทอดความรู้

2.2 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน เพื่อ

สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บนวิถีเกษตรที่เรียบง่าย และดำเนินการโดยโครงการทฤษฎีใหม่กำหนดให้มีแผนพัฒนาพื้นที่ โดยการจัดสรรที่ดินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางระบบชลประทาน ภายในโครงการ และนอกโครงการ วางแผนการจัดระบบน้ำ การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ขยายไปสู่ครัวเรือน เพื่อสร้างผลผลิตทางการเกษตร ให้ครัวเรือนเริ่มการผลิต นอกจากนี้ ยังใช้หลักการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางขอวิถีพอเพียง ให้ครัวเรือนสามารถบริโภคในครัวเรือนลดรายจ่าย ถ้าเหลือก็นำไปจำหน่ายสร้างรายได้ จนครัวเรือนที่เริ่มสมาชิกเริ่มมองเห็นและตระหนักถึงการประยุกต์ใช้แนวทางของโครงการไปขยายผล จนสามารถลดภาระหนี้สิน มีอาหารบริโภคในครัวเรือนลดรายจ่าย และนำไปจำหน่ายเป็นรายได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับทุนทางสังคม ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม และฮีด 12 คอง 14 สู่การแก้ไข้ปัญหา และพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุข โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมบนวิถีชีวิตของชุมชนแบบดั้งเดิม เปิดโอกาสให้สมาชิกในโครงการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจร่วมกัน การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ การจำหน่ายสินค้าเป็นไปตามวัฒนธรรม วิถีของชุมชน โดยยึดเอาความดีงาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของคนในชุมชนเป็นหลักปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับแนวทางของวัฒนธรรมชุมชนแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ ในวันสำคัญที่ชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักศาสนา และวันสำคัญของฮีดคอง ในงานบุญประเพณี ยังเป็นโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมบูรณาการการซื้อขาย และทำทาน โดยฮีด บ้าน – วัด – โรงเรียน – ส่วนราชการ เป็นช่องทางของการแลกเปลี่ยนได้อย่างเรียบง่ายบนวิถีของชุมชนวิถีพอเพียง

3. วิเคราะห์องค์ประกอบของอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนวิถีพอเพียง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราชอาณาจักรไทย พบองค์ประกอบของอัตลักษณ์ฯ ที่สำคัญ 4 องค์ประกอบดังนี้

1) อัตลักษณ์ “งานครัว” มีนัยสำคัญตั้งแต่สถาบันทางศาสนา เช่น วัด สถาบันการศึกษา โครงการอาหารกลางวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียน และสถาบันครอบครัว ต้องปลูกฝังสมาชิกให้เห็นความสำคัญของงานครัว คือ

1.1) อัตลักษณ์ทางการทำทานของชนไทย – ลาว ซึ่งการทำทานเป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมากับคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – ลาว ที่ทำให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น 1.2) การเคารพนับถือศักดิ์ศรีมนุษย์ ด้วยการปลูกฝังให้รู้จักเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของฮินดู และพระพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้สมาชิกในครัวเรือนเรียนรู้และเคารพศักดิ์ศรีของผู้อื่น หรือการให้เกียรติ การรักษาคุณลักษณะการให้เกียรติ ความเกรงใจ ความนอบน้อมต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่คนไทย – ลาวปฏิบัติตามแบบฮินดู ซึ่งมีพระสงฆ์ เจ้าเจ้า ผู้ปกครองและญาติผู้ใหญ่คอยกำกับในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – ลาว 1.3) ร่วมกันแสดงออกด้วยการให้ความสำคัญเชื่อมโยงเป็นสายใยแห่งความสัมพันธ์ เรียกว่า “บ่อถักกันนะ” เป็นคำทักทายก่อนลา เพื่อแสดงความห่วงใย และสร้างมิตรภาพสมานฉันท์ต่อผู้อื่นในครัวเรือน ลดความขัดแย้งในครัวเรือนและชุมชน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางมรดกภูมิปัญญาในการครองเรือนตามหลักฮินดู อาทิ ไก่ครองเขย 1.4) ความรับผิดชอบในบทบาทหญิงชาย ได้แก่ บทบาทหญิงรับผิดชอบการทำงานภายในบ้านให้หมดจด บทบาทชายไปทำงานนอกบ้านให้ได้มูลค่าเพิ่ม ทุกคนต้องตระหนักซึ่งผลลัพธ์งานมาที่งานครัว 1.5) ในส่วนของสถาบันศาสนาที่ผู้คนจะยึดบุญประเพณี 12 เดือน (ฮิน 12 หรือจาริต 12) นับเป็นกระบวนการให้ชุมชนได้เรียนรู้องค์ประกอบสำคัญแห่งชีวิต อันเป็นรหัสภูมิปัญญา สร้างวิถีความสุขบนความพอเพียง นอกจากการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในบุญประเพณีทางศาสนาและพิธีกรรมตามลัทธิฮินดูของชาวนาแล้ว ยังเป็นกระบวนการสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ อาทิ การคัดเลือกสรรพพันธุ์ข้าว การใช้สัตว์เลี้ยงช่วยผลิตปุ๋ย การหมักพืชเอาพิษฆ่าแมลง นับเป็นการฉายภาพถึงการรักและเรียนรู้ธรรมชาติอย่างลุ่มลึก เลือกใช้ประโยชน์จากธรรมชาติแบบพอเพียงและยั่งยืน โดยยึดเอาหลักคิด “ธรรมะคือธรรมชาติ” แม้ว่าในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ใหม่เกิดขึ้นและส่งผลต่อการอพยพเคลื่อนย้ายทั้งบรรยากาศเดิมที่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยหลายชั่วอายุคนแล้ว แต่ด้วยการถือธรรมแห่งพุทธศาสนาและแบบแผนฮินดูจึงทำให้ “ครัวเรือน” รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างมีความสุข โดยการถือปฏิบัติตาม “ฮินดู” การยึดถือฮินดูของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – ลาว จะใช้ภาษาลาว แปลความหมายไปสู่การปฏิบัติได้ทั้ง ฮินดูเมือง ฮินดูสงฆ์ ฮินดูครัวเรือน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์

ไทย – ลาวยังให้ความสำคัญพลึงศักดิ์สิทธิ์ประจำ เป็นการปลูกฝังนิสัยให้ความสำคัญพลึงศักดิ์ศรีคนอื่นด้วย จึงทำให้ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันมีน้อย การร่วมทำบุญตามประเพณีนับเป็นโอกาสที่ทำให้ชาวนาไทย – ลาวได้ทำทานและปฏิบัติบูชา เทพเจ้ามหลักซ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ดิน น้ำ ข้าว

2) อัตลักษณ์การเชื่อมความสัมพันธ์ บ้าน – วัด – โรงเรียนหรือส่วนราชการ เพื่อความสุข โดยเริ่มต้นปลูกฝังจิตใจของสมาชิกในครัวเรือนด้วย “ฮิตคอง” ที่เกี่ยวข้องกับบุญประเพณี 12 เดือน คือการทำให้ข้าว นา ป่า น้ำ พืชผัก ต้นไม้ และดิน คือองค์ประกอบชีวิตของทุกคน ทุกคนต้องอาศัยกันและกันจึงไม่ควรทะเลาะกัน เพราะ “การทะเลาะเบาะแว้ง” เป็นข้อห้ามสำคัญในลัทธิฮิตคองซึ่งสอดคล้องกับการทำบาปในทางพระพุทธศาสนา เสมือนเป็นข้อห้ามของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว นอกจากนี้การที่ชาวไทลาวมีค่านิยมไหว้พระธาตุจึงเป็นกระบวนการย้าเตือนให้เคร่งครัดใน “ฮิต พระคองสงฆ์” หากวัด – บ้าน – โรงเรียนให้ความสำคัญของหลักพระพุทธศาสนา และแบบแผนฮิตคอง โดยจัดบุญประเพณี 12 เดือนเพื่อให้คนไทย และคนลาว ระลึกถึงรากเหง้าและมีส่วนร่วมในทาน ศีล ภาวนา ก็จะสามารถลดความสำคัญเรื่องเงินทองลงไป นอกจากนี้ยังทำให้พระสงฆ์ ขวาวาส และฝ่ายปกครองได้มีโอกาสคัดสรร “วิถีประชา” ที่สอดคล้องกับ “ฮิต คอง” มาเป็นกฎเกณฑ์ ข้อห้ามของทางการ จะส่งผลให้เป็นอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนโดยอาศัยหลัก “ฮิต 12 คอง 14” แต่โบราณนับเป็นการคัดสรรบุคคลที่สามารถดูแลระบบสาธารณสุขได้ซึ่งเรียกว่า “สดีเมือง” นั่นเอง ทั้งนี้หลักฮิต คองจะให้การได้ดีต้องสามารถคัดสรรบุคคลที่มีคุณสมบัติ เป็นผู้รอบรู้สร้างระบบการคิดในชุมชนได้ดี หรือเรียกว่า “ตาเมือง หรือ ชื่อเมือง”

3) อัตลักษณ์การอยู่ร่วมกันอันเนื่องมาจากตัวเราอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ ต้องสัมพันธ์ทั้งกันและกัน อันเป็นเหล่อกเดียวกัน ดังคำว่า “สบายดี” เป็นคำทักทาย เป็นสัญลักษณ์การรับรู้ที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือน และชุมชน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ความสุขของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว โดยให้ความสำคัญเรื่อง “วัยเด็ก และช่วงพัฒนาการเด็ก” คือบทบาทของพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ที่ต้องนำเด็กไปรับคำสั่งสอนทั้งในหลักพุทธศาสนา และฮิตคอง โดยมีพระสงฆ์ หรือเฒ่าจ๋า เป็นผู้กำกับ โดยเริ่มต้นจากเด็กแรกเกิด จะต้องได้รับการยกย่องและสั่งสอนจากผู้ใหญ่ตามขนบธรรมเนียม หรือสืบทอดแต่โบราณเป็นเวลาร่วม 1 เดือนเพื่อปลูกฝังค่านิยม “เชื่อฟังผู้ใหญ่”

เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่คุ้นชินกับสมาชิกในครัวเรือนก็จะมี ความกตัญญู เสียสละ ประหยัด ขยันและสะอาด ผ่านกิจกรรมง่าย ๆ เช่นการรับประทานอาหารโดย สำหรับอาหารล่อมวง นั่นคืออัตลักษณ์ทางค่านิยมที่เตือนสติให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับ ความสุข เด็กๆ จะคุ้นชินกับกับอัตลักษณ์ความสุข ที่เกิดได้จากการเรียนรู้และมีความ รู้ในเวศวิทยาอันสามารถนำ พืช สัตว์ น้ำ ป่า ดิน และข้าว มาแปรรูป เป็นเกษตรกรรม หัตถกรรมและอุตสาหกรรมแบบพอเพียงได้ นอกจากนี้หากบ้าน (ครัวเรือน) ให้ความสำคัญกับฮีดคองก็จะทำให้สมาชิกปฏิสัมพันธ์กันด้วยความรัก ความดีงาม รู้จักประหยัด เสียสละและกตัญญู ในวงล้อมของนิเวศวิทยาข้าวในนา วัฒนธรรมการเพาะปลูกพืชผัก ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษจะทำให้ครอบครัวได้ใช้บทบาทหญิง ชายตามครรลองศีล 5 และแบบแผนฮีดคองเพื่อความสุขที่เรียบง่าย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ ให้ฝ่ายปกครองเข้าถึงสถาบันครอบครัวของทุกคนในชุมชน โดยใช้ “เมฆหมอกเมือง” หรือที่ชาวไทย – ลาวเรียกว่า “เฒ่าจ๋า” เป็นศูนย์รวมศรัทธาบนขนบธรรมเนียมประเพณีฮีดคอง รองจากพระสงฆ์สามารถชักนำบ้านเรือนอย่างทศพิธราชธรรม และยัง ใช้ “ผญา” ซึ่งเป็นภาษาลาวโบราณในการถ่ายทอดให้สมาชิกครัวเรือนเข้าใจง่ายต่อการเชื่อฟังและนำไปปฏิบัติ จะช่วยลดการแข่งขันแย่งชิงเอาเปรียบและทะเลาะวิวาท รวมทั้งจะมีบุคคลที่มีคุณสมบัติ “ประตูเมือง” “แก่นเมือง” และ “แปะเมือง” ที่มีความ ยุติธรรมสั่งสอนธรรมได้ ทั้งนี้เพราะ “ฮีด คอง” เสมือนดังหลักคิปปัตติที่ถ่ายทอดจาก ศาสนาสู่ ปรัชญา และเป็นรูปธรรมทางปัญญาของการดำเนินชีวิตโดยมีพระสงฆ์ เฒ่าจ๋า ฝ่ายปกครอง ญาติผู้ใหญ่เป็นผู้กำกับ “ช่วยลดความสำคัญของเงินทอง” กลายเป็นอัต ลักษณ์ความสุขในวิถีพอเพียง นอกจากนี้การปลูกฝังเรื่อง ปา นา น้ำ และข้าว คือ 4 จุดที่สำคัญของชีวิต ชุมชนต้องปลูกฝังให้เด็กๆ มีความรู้ทั้ง 4 เรื่อง ให้เป็นอัตลักษณ์ ของวิถีชีวิตไทย – ลาว การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ที่มีกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทย – ลาวอาศัยอยู่ นอกจากจะสร้างมูลค่าเพิ่มทางอาชีพแล้ว ยังส่งเสริมให้ ชาติพันธุ์โดดเด่นขึ้นมา

4) อัตลักษณ์ทางการรักษาชีวิตเมื่อเจ็บป่วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทย – ลาวจะใช้ 5 พุทธวิธี คือ 1) สวตมนต์ 2) น้ามนต์ 3) ยาธรรมชาติ (สมุนไพร) 4) ฟังธรรม หรือ ฮีดคอง 5) ตั้งสัจจะต่อเทพ เพื่อรักษาตัว อันเกิดจากการบูชา 2 อย่างร่วมกันคือ พุทธศาสนา และ ฮีดคอง (จารีต 12 ครรลอง 14) นอกจากนี้ ความรู้หลัก “ฮีด คอง” เป็นหลักใน

การบริหารและปกครองครัวเรือน ที่ต้องอาศัย เพื่อน พี่น้อง ฆราวาสด้วยกัน พระสงฆ์ และฝ่ายปกครอง เป็นที่พึ่งพา ดังนั้นถ้ายอมรับนับถือ 2 อย่าง คือ พุทธศาสนาและฮิดคอง จึงมีวิถีปฏิบัติ “ทานวัด” และ “ทานบรรพบุรุษและเพื่อนพี่น้อง” ซึ่งมีนัยสำคัญ อาทิ ฮิดผัวคองเมีย ฮิดพ่อคอง ลูก ฮิดไก่คองเขย ซึ่งถือเป็นข้อห้าม แนวปฏิบัติที่เรียบง่าย สามารถทำให้ครัวเรือน กระทั่งฝ่ายปกครองไม่ต้องใช้กฎหมายมาบังคับ แต่สังคมจะเป็นสุขร่วมเป็นกันเองด้วยบรรยากาศประนีประนอมและเคารพกัน นำไปสู่ความสามัคคีในชุมชน การรักษาสังแวดล้อม และลดต้นทุนการผลิต หรือ ค่าจ้างแรงงาน เพราะคนในชุมชนรู้จักแบ่งปันกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขยายผลการพัฒนาความสุขครัวเรือน วิถีพอเพียง ด้วยอัตลักษณ์ความสุขครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – ลาว ไว้ 4 นโยบาย ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือฟื้นฟูอัตลักษณ์ความสุขของครัวเรือนในชุมชนด้วยฮิด 12 คอง 14 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนผ่านกระบวนการ บ้าน – วัด - โรงเรียน บนพื้นฐานของฮิดคองผ่านบุญประเพณี 12 เดือน 3) ส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ในครัวเรือนปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนให้รู้จักและเคารพกติกาสังคมตามครรลองฮิดคอง และพุทธศาสนา ผ่านข้อปฏิบัติของฮิดคอง และพิธีกรรมทางศาสนา 4) ส่งเสริมให้ครอบครัวทำทานสร้างคุณค่าทดแทนแรงงาน ปฏิบัติตามฮิดคอง ข้อเขล้า และแนวปฏิบัติ 5 พุทธวิธีที่เรียบง่ายและพอเพียง เพื่อให้ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ ของกระบวนการพัฒนาครัวเรือนให้เป็นสุขด้วยวิถีพอเพียง ทั้งใน และต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงได้ถอดรหัสภูมิปัญญาเป็นอักขระ เพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกระบวนการพัฒนา ครัวเรือนให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืนได้ 20 รหัส ประกอบด้วย 1) “งานครัว” และงานเรือนที่ถูกสุขลักษณะ 2) บทบาทหญิงชายเพื่อครัวเรือนที่เป็นสุข 3) ห้ามทะเลาะเบาะแว้งแต่ส่งเสริมการประนีประนอม 4) การหย่องย่องเด็กแรกเกิดและค่านิยมตั้งล้อมวงรับประทานอาหาร 5) ความพึงพอใจและวิถีการที่เรียบง่าย 6) ฮิด 12 คอง 14 เพื่อการคัดสรร ข้าวและคน 7) เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศักดิ์ศรี คนอื่น 8) ความสัมพันธ์ระหว่าง “บวร” และ “สบายดี” 9) บทบาทสตรี

เด็ก และเยาวชนในการปกครอง 10) ฮีตพระครองสงฆ์ที่สัมพันธ์กับ “วิถีประชา” 11) “ขวัญ” สร้างวิถีสุขและภูมิปัญญา 12) ตาเมือง ชื้อเมือง และสติเมือง ที่สัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ 13) ชื้อชะล่าและแบบผังบ้านเรือนในวัฒนธรรมไทย – ลาว 14) “ผญา” เป็นกลไกให้คำเมืองและเมฆหมอกเมืองคงอยู่ 15) พุทธศาสนามีพระส่วนฮีตคงมี “เฒ่าจ๋า” 16) เรียนรู้ธรรมชาติของดิน น้ำ นา ข้าว และป่า 17) การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ด้วยนิเวศวิทยาชาวนา 18) มรดกองค์ความรู้ข้าวและผักเพื่อความสามัคคี 19) ห้าพุทธพิธีเพื่อลดความสำคัญของเงินทอง 20) ทานวัด ทานบรรพบุรุษ และ เพื่อนพี่น้อง โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสถาบันครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และครัวเรือนของประเทศในภูมิภาคลุ่มน้ำแม่โขงให้เป็นสังคมแห่งสันติสุขสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557).รายงานความมั่นคงของมนุษย์.เอกสารวิชาการ : ลำดับที่ 108. เล่มที่ 7/2558
- _____ (2546) รายงานสถานการณ์ทางสังคม : ความอยู่ดีมีสุขด้านชีวิตครัวเรือน. บทความ . 25- 30
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). หวังการพัฒนายั่งยืนเป็นวาระโลก. ปาฐกถา. 2 มีนาคม 15.38 น.
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (2555). “สรุปบทความทางวิชาการ.” ความสุขในบ้าน. กรุงเทพมหานคร.
- ธวัช ปุณโณทก. (2530). ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์ กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน. ใน. วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ลกะวงศ์. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2557) กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาสัยกะญอ. วารสาร วิชาการ การท่องเที่ยวโยนนานาชาติ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2
- บันเทิง พาพิจิตร (2549) “ สังคมวิทยา ” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์

- ปรีชา พิณทอง. (2532)“**ฮีตวัด คลองสงฆ์เมืองอุบลฯ**”. เอกสารสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “อุบลราชธานี : ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม”.
อุบลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี . 2532.
- พระครูวิมล กิตติสุนทรและคณะ. (2548). **การสืบสานและการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี 12 เดือนที่เอื้อต่อวิถีชีวิตชุมชน**. โดยความร่วมมือของชุมชนตำบล ช่อแฮและตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่. กรุงเทพฯ : สำนักงาน กองทุนการวิจัย.
- มุกดา ศรียงค์, สิริวรรณ สารนาค, นวลศิริ เปาโรหิตย์, สุวิไล เรียงวัฒนสุข, นิภา แก้วศรีงาม. (2557).**จิตวิทยาทั่วไป** ตำราประกอบการศึกษาม.รามคำแหง (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 10.
- วีรพงษ์ งามากูร. (2558). **เศรษฐกิจไทยเข้าสู่วิกฤตร้ายแรงกว่าต้มยำกุ้ง**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.
- ส. ธรรมภักดี. (2546). **ประเพณีอีสาน**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ส. ธรรมภักดี.
- สุพัฒน์ สุระदनัย.(2544).**เครื่องชี้วัดความผาสุกของครอบครัวชนบทในจังหวัด ขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์.รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2547). **ปัจจัยปกป้องหรือผลักดันปัญหายาเสพติดของวัยรุ่นใน เขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. หน้า 10-12.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2549). **เอกสารคำสอนรายวิชาท้องถิ่นศึกษา**. สุรินทร์ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความหรือบทความวิจัย (Instructions for Authors)

วารสารวิชาการมนุษยและสังคมมีนโยบายในการส่งเสริม เผยแพร่ เชื่อมโยง และกระตุ้นการผลิต ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาวิชาการด้าน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 2 ประเภท คือ บทความวิชาการ และบทความวิจัย

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษย และสังคมนี้ จะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review) ก่อน เพื่อให้วารสาร มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

เงื่อนไขการส่งผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์

1. ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานทบทวนความรู้เดิมและเสนอ ความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์
2. ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ ต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด มาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาวารสารใดๆ หากบทความได้รับการอนุมัติ การตีพิมพ์แล้ว ผู้พิมพ์บทความไม่ได้ปรับแก้เพื่อให้ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนบทความ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนท่านละ 1,000 บาท
3. หากผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ต้องผ่านการตรวจสอบความ ถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ
4. หากผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์เป็นงานแปลหรืองานที่เรียบเรียงมาจาก ภาษาต่างประเทศต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจาก เจ้าของลิขสิทธิ์
5. ผู้พิมพ์จะได้รับวารสารจำนวน 2 เล่ม ภายใน 1 เดือนหลังจากวารสาร เผยแพร่แล้ว และกองบรรณาธิการมีสิทธิ์นำบทความดังกล่าวไปเผยแพร่ในวารสาร ฉบับออนไลน์โดยไม่ต้องแจ้งผู้พิมพ์อีก

6. หนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความ กองบรรณาธิการจะออกให้เมื่อผู้พิมพ์แก้ไขบทความตามคำแนะนำของผู้พิจารณาบทความแล้วเท่านั้น โดยหนังสือรับรองจะลงนามโดยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษหรือผู้ที่คณบดีมอบหมาย ทั้งนี้ผู้พิมพ์ต้องยึดหลักเกณฑ์การเขียนอย่างเคร่งครัด

7. ส่งบทความได้ที่ husojournalsskru@gmail.com

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทยให้ยึดตามหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นไทยให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับสำหรับตัวเลขใช้ตัวเลขอารบิก

2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด A4 (216x297 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1 นิ้ว) ด้านล่างและด้านขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ดด้วยรูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวอักษรย่อหน้าใส่ตัวอักษรด้วย

3. **จำนวนหน้า** บทความวิชาการและบทความวิจัย ไม่เกิน 15 หน้า

4. **รูปภาพ** ในกรณีที่ผู้เขียนบทความมีภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล .jpg หรือ .jpeg โดยเขียนบรรยายใต้ภาพ ตัวอักษรเอียง ขนาด 12 pt.

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 **ชื่อเรื่อง** ควรสั้นและสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช้คำย่อ ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

1.2 **ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่** ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน และอีเมลของผู้นิพนธ์ กรณีเป็นผลงานสารนิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาตามใบรับรองของหลักเกณฑ์โดยระบุชื่อนักศึกษาเป็นชื่อหลักและระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 บทคัดย่อ ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ และเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาอย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรมีคำย่อ ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าวๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย ให้ระบุรายละเอียดวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และอธิบายวิธีการศึกษาหรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมากควรใช้ตารางหรือแผนภูมิ แต่ก็ไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบและสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 อภิปรายและสรุปผล ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และให้จบด้วยข้อเสนอแนะหรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัยซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ในกรณีที่เป็นการตาราง คำอธิบายต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นการภาพหรือแผนภูมิ คำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง และควรระบุที่มาหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ของตาราง รูปภาพ แผนภูมินั้นกรณีที่ไม่ได้เป็นลิขสิทธิ์ของผู้เขียน

1.10 เอกสารอ้างอิง สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิงทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีหลักทั่วไปคือ เอกสารอ้างอิงต้องได้รับการตีพิมพ์หรือยอมรับทางวิชาการ

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง

2.2 ผู้แต่ง

2.3 บทคัดย่อ

2.4 คำสำคัญ

2.5 บทนำ

2.6 เนื้อหา

2.7 บทสรุป

2.8 อ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

1. การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบนามปี (Author - Date) โดยใช้ชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ ภายในวงเล็บโดยสามารถอ้างอิงไว้หน้าข้อความและหลังข้อความ

1.1 การอ้างอิงหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

Baldwin, J. (2002) ได้ให้ความหมายของอินเทอร์เน็ต (Internet) ว่าย่อมาจาก อินเทอร์เน็ตเวิร์กกิง (Internetworking) คือการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มา เชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ทั่วโลก ภายใต้มาตรฐานรับ - ส่ง ข้อมูลระหว่างกัน ตามที่กำหนด ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างกันได้ อย่างอิสระทั่วโลก

1.2 การอ้างอิงหลังข้อความ

ตัวอย่าง

บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐฯ ในปัจจุบัน เคยเป็นบ้าน เดิมของชนเผ่าอินเดียนแดงที่พูดภาษาเดียวกัน เรียกว่า อิโรคอยส์ อันประกอบไปด้วย 6 เผ่า ได้แก่ ชินเกา โอนายดา โอนอนดากา คาโยกา โมฮ็อก และทัสคาโรรา และยังมี

เพื่อนบ้านอีก 2 คนเผ่า คือ สุรอน เอร์รี และซัสเกอฮานา (กอบกุล อิงคุทานนท์, 2545)

1.3 การอ้างอิงส่วนท้ายเรื่อง ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association) ซึ่งผู้พิมพ์จะต้องอ้างอิงตามการอ้างอิงในเนื้อหาทุกรายการ โดยแบ่งออกเป็น เอกสารอ้างอิง และ สัมภาษณ์อ้างอิง

2. การอ้างอิงเอกสารส่วนท้ายเรื่อง

2.1 รายงานวิจัย ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง (กรณีภาษาไทย ใช้ชื่อตามด้วยนามสกุล กรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลตามด้วยชื่อ และในกรณีผู้แต่งมากกว่า 2 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกและตามด้วยคำว่า คณะ หรือ et.al). (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อรายงานวิจัย (ตัวหนา)**. แหล่งทุนที่รายงานวิจัยนั้นนำเสนอ. จำนวนหน้าของรายงานวิจัย.

ตัวอย่าง

วิภารัตน์ พันธุ์ฤทธิ์ดำ. (2542). **อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่ออัตลักษณ์ของวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีดนตรีญี่ปุ่น**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. 256 หน้า.

2.2 หนังสือ ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง (กรณีภาษาไทย ใช้ชื่อตามด้วยนามสกุล กรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลตามด้วยชื่อ และในกรณีผู้แต่งมากกว่า 2 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกและตามด้วยคำว่า คณะ หรือ et.al). (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ (ตัวหนา)**. จังหวัดที่พิมพ์: สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

นวรรตน์ ภักดีคำ. (2553). **จีนใช้ไทยยืม**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์

Waterson, R. (1990). **The Living house: An anthropology of architecture in South-East Asia**. New York: Oxford university press.

2.3 รายงานการประชุม ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ (ตัวหนา)**. ชื่อการประชุมวิชาการ. วัน/เดือน/ปีที่จัด. สถานที่ที่จัด: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

เอมอร แสงภูวา. (2556). **กระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งตามเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านร่งระ อำเภอบางระจัน จังหวัดศรีสะเกษ**. การประชุมวิชาการระดับชาติพันธุ์ในอีสาน. 2 สิงหาคม 2556. มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาพสินธุ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาพสินธุ์.

Crestani, Fabio & Ruthven, Ian., editors (2005). **Information Context: Nature, Impact, and Role.** 5th International Conference on Conceptions of Library and Information Sciences. 4-8 June 2005. UK: Lecture Notes in Computer Science. Glasgow.

2.4 วิทยานิพนธ์ ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (ตัวหนา). ชื่อปริญญา ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง

ปฐม นวลคำ. (2555). ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเกลืออนามัยของประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. ปริญญาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

2.5 บทความจากหนังสือที่มีผู้แต่งหลายคน ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง (ให้ใช้ชื่อคนแรกที่ปรากฏในหน้าชื่อเรื่องที่ใช้อ้างอิงหากบทความนั้นมีหลายคนเขียนให้ต่อท้ายว่า และคนอื่น หรือ and other), ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). (ปีที่พิมพ์). “ชื่อบทความ” (ตัวหนา) ใน “ชื่อหนังสือ” (ตัวหนา). จังหวัดที่พิมพ์: สถานที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์, คเนศ ศิลสัตย์ (บรรณาธิการ). (2554). “สถานภาพอุปถัมภ์อีสานศึกษา” ใน “อุปถัมภ์อีสาน”. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.

2.6 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ระบุออนไลน์ (Online) ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้แต่ง. ชื่อบทความ (ตัวหนา). URL. (วันที่/เดือน/ปีที่สืบค้นข้อมูล).

ตัวอย่าง

พิมลพรรณ พิทยานุกุล. วิธีสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ. <http://www.lib.buu.ac.th>. (16 กันยายน 2546).

2.7 สัมภาษณ์อ้างอิง ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชื่อผู้สัมภาษณ์ (ผู้สัมภาษณ์). (วันที่/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์).

ตัวอย่าง

รัชชัย เเคะบาล (ผู้ให้สัมภาษณ์). มะลิวรรณ สุวรรณพฤษ (ผู้สัมภาษณ์).
(20 มิถุนายน 2556).

2.8 วารสาร ให้เรียงลำดับดังนี้ ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์).
ชื่อบทความ (ตัวหนา). ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) เดือน, หน้า.

ตัวอย่าง

ธีรศักดิ์ กองทรัพย์. (2556). **เขตอำนาจศาลเหนือการละเมิดเครื่องหมายการค้าใน
อินเทอร์เน็ต**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
32(3) พฤษภาคม-มิถุนายน, หน้า 37-42.

รูปแบบการเขียนบทความ

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย..... (THSarabunPSKขนาด16pt. หนา).....
ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ.....(THSarabunPSKขนาด16pt. หนา).....
ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย.....(THSarabunPSK ขนาด14pt. ปกติ).....
ชื่อผู้พิมพ์ ภาษาอังกฤษ.....(THSarabunPSK ขนาด14pt. ปกติ).....

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

.....

คำสำคัญ: (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

.....

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

.....

Keyword: (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

วิธีวิจัย และการวางแผนการทดลองทางสถิติ

การเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

ผลการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

วิจารณ์และสรุปผล (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

เอกสารอ้างอิง (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

(เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ)

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จัดพิมพ์โดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำขึ้นฉบับที่ 1 ปีที่ 1 ในปี พ.ศ.2560 การจัดพิมพ์ได้จัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และทัศนะทางวิชาการและงานวิจัยของนักวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเป็นแหล่งนำเสนอผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งนักวิชาการจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เช่น สังคม ภาษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณกรรม ชุมชนท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการธรรมาภิบาล เป็นต้น ฯลฯ

วิธีการจัดส่งบทความ

ท่านสามารถส่งบทความได้ 2 วิธี

1. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความมาทางอีเมล husojournalsskru@gmail.com

2. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความที่กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ต.โพธิ์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์:0-9332-77303 โทรสาร:0-4564-3607 website:<http://huso.sskru.ac.th/main2014/>

สำหรับบทความที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

**แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์

☐ รองศาสตราจารย์

☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร.

☐ อาจารย์

☐ อื่นๆ ระบุ.....

☐ นาย

☐ นางสาว

☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง:

ชื่อผลงาน(ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

☐ บทความวิจัย

☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณา
ตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆอีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้ มายังกองบรรณาธิการ
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

.....ลายมือชื่อเจ้าของบทความ
(.....)

วันที่.....

แบบรับรองบทความวิจัย
จากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/คุณิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์	☐ รองศาสตราจารย์	☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร.	☐ อาจารย์	☐ อื่นๆ ระบุ.....
☐ นาย	☐ นางสาว	☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/คุณิพนธ์ เรื่อง:
ชื่อผลงาน(ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ-สกุล.....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมา
ก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

.....ลายมือชื่อ
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปรัชญา

จัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น สร้างมาตรฐานวิชาการ
พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม นำสู่ความเป็นสากล

วิสัยทัศน์

เป็นผู้นำวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้บริการวิชาการ
แก่ชุมชน ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ทักษะวิชาชีพ สารสนเทศ ภาษาและการสื่อสาร
คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับ
มาตรฐานการศึกษา พัฒนาประเทศให้ยั่งยืน มีความสามารถทางการแข่งขันระดับ
ชาติและนานาชาติ

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้มีคุณภาพโดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ
2. พัฒนาบุคลากร และผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทั้งด้านทฤษฎี และปฏิบัติ มีคุณธรรม
จริยธรรม และมีศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อนำท้องถิ่นและประเทศชาติสู่สากล
3. บริการวิชาการ และวิชาชีพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่ท้องถิ่นประเทศชาติ
และนานาชาติ
4. สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สถาบัน ท้องถิ่น และประเทศชาติ
5. ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างยั่งยืน
6. บริหารจัดการองค์กรตามหลักการบริหารจัดการที่ดี

จัดพิมพ์ : บริษัท สำนักพิมพ์พานทอง จำกัด

1540 ถ.ศรีสุมังค์ ซ.1 ต.เมืองใต้ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000

โทร : 08-1760-8058, 0-4561-3499 E-Mail sm.20panthong@gmail.com

วารสารวิชาการ
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา (สธ.)
 ต.โพธิ์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000
 โทร. 045 643 600